

נשבעתי נאם ה', וכן תמלא סהזכיר קודם הקרצן אלהים יראה לו השה ואחרי הקרצן סזכיר השה יראה, והצטיחו צמדת רחמים סיצרך את זרעו צרצוי עלום, והסגחתי צלסון צרכה ומלאתי כפולה. וירוע כי הוא רמוז לבח לפנים מכה כלסון סירה והלל והוא שאמר כי צרך אצרכך וסרצה ארצה. ואמר ככוכבי השמים וכחול אשר על ספת הים ואומר ויירש זרעך והתצרכו צזרעך, והזכיר צסוף עקב אשר שמעת צקולי וקולי הוא אלהים המלוה: ויעלה לעולה תחת בנו. פירש"י ז"ל מהו תחת צנו אלא על כל עצודה ועצודה סהיה עושה ממוכו סיה אומר יחי רלון סתהא עצודה זו כאלו עשיתה צצני כאלו צני סחוט כאלו דמו זרוק כאלו צני מופשט כאלו הוא סרוף ועשוי דסון, ה' יראה קרא סס המקום כן כלומר ה' יראה לדורות ססעמוד לישראל זכות העקדה הזאת צכל דור ודור, אשר יאמר היום, וגם היום סאני צהר ה' יראה פעלי לפניו ויבמלכי כלדקי, והנה אצרהם סחפלל לסעה ולדורות כן פ"י הרמב"ן ז"ל. ונראה לי לפרש ליסב לסון ה' יראה לסעה, אשר יאמר היום כלומר מה סעמיד להאמר היום צהר ה' יראה לדורות כלומר יחקיים, וירמוז למדרש רז"ל סכתצתי למעלה ססתפלל צהר ואמר רצס"ע אחת נשבעת ואני נשבעתי סלא ארד מן המוצח עד שאומר לך דבר כו' כסיהיו צני ככנסים ללרה סזכור להם זה, ולכך נראה כי האמירה סצכאן היא סחפלה, ומפני סהמקום הזה נקרא ע"י אצרהם יראה וע"י סס צן נח נקרא סלס לכך קראו הקצ"ס ירוסלס הוא סס מחובר מסני לדיקי עולם. ואמרו צמדרש כי ילחק ראה דמות אריה על גבי סמוצח, וענין האריה הוא פחד ילחק ואולי הוא אריא דבי עלאה סהזכירו רז"ל צמסכת חולין, והנה הוא רמוז צכתוצ הזה סכאמר צהר ה' יראה כי נראה לו דמות אריה צהר ה'. ובב"ר ה' יראה הראה לו צהמ"ק צנוי וחרצ וצנוי, צנוי סכאמר ה' יראה וכתיב (דברים ע"ז) יראה כל זכורך, חרצ, אשר יאמר היום צהר ה' כד"א (איכה ד') על הר ליון ססעמס, יראה הרי צנוי, כדאמר (תהלים ק') כי צנה ה' ליון נראה צכצודו, עד כאן: (כ) ויגד לאברהם לאמר הנה ילדה מלכה גם היא. פ"י הרמב"ן ז"ל צסורה זו סכתצטר אצרהם צאחיו סגדול סנפקד צצנים רצ"ס,

לצאר כי נחור ומלכה היו זקנים לא נפקדו צצחרותם ועתה צזקנותם נעשה להם נס וילדה צדרך הנס צעצור סרה אחותה וזה טעם מלכה גם היא ע"כ, ומה יאמר הרצ צפלגסו ואם נעשה נס צמלכה אשתו סל נחור לצצוד אצרהם מה לורך צפלגסו סהזכיר צה סכתוצ וחלד גם היא, והגיד סכתוצ כי היו ח' כנגד צני יעקב סהיו ח' צני גצירות וד' צנים לפילגסו ראומה כנגד צני יעקב סהיו ד' צני סספחות, והסוה סכתוצ מספחת נחור למספחת אצרהם, וצכרון כל היחוסין אלו והספור צפרסה כדי סיזכיר את רצקה ולהודיע כי רצקה אשר ילא מומכה יעקב היתה מצית אציו סל אצרהם ומספחתו, וכ"ז לצאר כי צני נחור ראויס הם להדצק צזרעו סל אצרהם, הדצקים צהקציה כענין סכתוצ (דברים ד') ואחס הדצקים צה' אלהיכם חיים כלכם היום:

ויהיו חיי שרה

אורח חיים למעלה למשכיל למען סור
משאל משה

כג שלמה ע"ה הודיענו צכאן (משלי ע"ו)
כי המשכיל סמכיל סכונת העולם
הזה סהוא עולם סהצסר הוא יודע אורח חיים
למעלה צעולם סעליון הכלחי וע"כ מסיר ומסלק
עלמו מסחאות העולם הזה ולא יעשה ממוכו
קצע, זהו למען סור מסאל מטה, והמשל צזה
למי סדר צעיר אחת ויודע סאין דירתו לדור
צה אלא דירת ארעי כי רלוכו ומססצתו ללכת
אל עיר אחרת סעמיד לדור צה דירת קצע,
אין ספק סלא יסתדל לקנות סס סדות וכרמים
ולא כלים וחפלי צית סהרי אין כוונתו לקצוע
דירתו ולהתיסצ סס, כן המשכיל היודע סיס
אורח חיים למעלה אינו מסתדל צענין סגוף
כלל צעולם הזה כי אס צמוכרמים וצאיותם
ססס סכנה לעצודת סס"י סא"א לו לעמוד
זולתם, לפי סיודע סהעולם סעליון הוא דירת
קצע והעוה"ז אינו אלא דירת עראי, ולפי
סהעוה"ז הצל וריק ואין ראוי למשכיל לעשות
ממוכו עקר כי אס ציראת ה' יחצרך לכך סתחיל
סלמה ע"ה אחת ספרו (קהלת א') הצל הצלים
וחסם צמדת היראה, או יסיה פ"י סכתוצ אורח
חיים למעלה למשכיל סיידצר עם המשכיל ואומר
לו אחת המשכיל דע ש"ס לך אורח חיים
למעלה ולמען זה סור מסאל מטה, כלומר

וכן צאח חכמות, ומה צאח פרשת נחור והפסיק צינתי לומר כי צמון העקדה מיד אחר אותן החולדות כולדה רצקה צח זוגו של ילחק ובסכולדה רצקה כצר מזה שרה ולכך סמך מיד ותחת שרה: ופעתה נחצח לנו סמיכות רצקה צמפט. צין לפרשת העקדה שלפניה וצין לפרשת מיתת שרה שלאחריה, ומה שאמרו צמדרש שלכך נקמכה מיתת שרה לפרשת עקדה, עשה המדרש רצקה ושרה כאלו הן אחת לפי שלא כולדה רצקה עד שמתה שרה ולפי שהיתה צמקומה וגם היא דומה לה צמעטיה העוצים וכמו צדרשו שרה אמו, והנה היא שרה אמו, והוא המדרש שהזכרתי:

(ח) מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, היה הכתוב ראוי לומר מאה ועשרים ושבע שנים, אבל ע"ד הפשוט מנהג הכתוב להזכיר שנה ככל פרע ופרע, והטעם כדי לחלק צין חלקי המספר שהם ג' אחדים עשרות מאות, וכן תמלא באצרהם (צראשית כ"ה) מאה שנה ושבעים שנה וחמש שנים, גם ציטעמאל הזכיר (ט"ז) מאה שנה ושלשים שנה ושבע שנים. שני חיי שרה כולם היו שנים צזכות. וע"ד המדרש מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, צח מאה כצח עשרים לחטא וצח עשרים כצח שבע ליופי, וצאורו שהיה יפיה הולך ומוסיף צהייתה צח עשרים שהוא זמן העמידה כמו צח שבע שהוא זמן החוספת צסכצר ידעת כי זמנו של אדם ג' חלקים כערות וצחרות וצקנה, הוא זמן העמידה צחכונה אחת, הצקנה הוא זמן החסרון והירידה. ועוד ע"ד המדרש שני חיי שרה כמנין ויהיו ל"ז כי מיום שכולד ילחק עד יום העקדה ל"ז שנה היו והם היו עקר חייה של שרה. כי קודם לכן לא היה לה צן ומי שאין לו צנים חסוד כמח ולכך יאמר ויהיו חיי שרה כי עקר החיים שלה כמספר ויהיו, אבל שני חיי שרה כלומר כל השנים שחיתה קכ"ז שנה היו, כיולח צו (צראשית מ"ז) ויחי יעקב צארן מלרים י"ז שנה כספירס יוסף ממנו וי"ז שנה צמלרים הרי שלשים וארבע מנין ויחי כי הם היו עקר חייו של יעקב וכל מה צצינתיים היו חיי לער: ואפשר עוד לומר ויהיו חיי שרה על חיי העוה"צ כאמר ויהיה זה למה שתמלא צממיכות ספרשת שמועת העקדה ופרחה נשמתה, ולכך הזכיר ויהיו שהוא לשון

לך להסתלק מן החלואות הגופניות כדי שתזכה לאורח חיים אשר למעלה. ולפי פ"י זה תהיה מלת סור לווי לא מקור ויהיה הכתוב אזהרה ולווי למשכיל שאם ירלה לצכות אל החיים הנלחיים סיקור מתעכוגי הגוף שהוא משאול מעט, ומה שהזכיר לשון אורח ולא דרך לפי שהוא מלשון אורח לפי שהאדם צעוה"ז כגר צארן וכאורח נטה ללון וכסס שהאורח הנכנס צפוכדק ויודע עלמו סנקיעתו יום מחר ודירתו סס מעט והוא ככסף לשוב למקומו וארץ מולדתו, כן המשכיל חושב עלמו גר ואורח צעוה"ז ויודע ומשיג סיס למעלה אורח חיים וכפשו ככספה לשוב לשרשה שהוא מקור החיים, וע"כ נקראה הנפש-חיה והנה היא חיה צעצע, וכן אמרו חכמי המחקר כי הנפש חיה צעצע פתה צמקרה והמקרה הוא החטא והגוף מת צעצע חי צמקרה כי חיותו חיו חלל צקצח חצור הנפש והגוף והפרדה היא מיתת הגוף. וידוע כי מיתת הגוף קצח החיים לכפס, על זה אמר שלמעשה (קהלת ז') ויום המות מיום חולדו, קצח יום המיתת מיום הלידה צין צעוה"ז וצין צעוה"ז, לעוה"ז הוא שא"ל לכפס להשיג מעלת האדם העליון כי אס צמיתת הגוף, וצעוה"ז לפי שאין סנחיו של אדם ומעטיו העוצים ככרים ומפורקמים כי אס ציום המיתת סהרי ציום הלידה לא יכירו מי הוא חלל ציום המיתת הכל מכירין אותו ומזכירין מעטיו העוצים ולדקותיו אשר עשה, וכן דרז"ל צשרה אמנו כל זמן ששרה קיימת היה לה כר דלוק מע"ס לע"ס וצרכה מלויה צעיקה וענו קסור על האהל וכשמחשת פתקו ונחפרקס זכותה, ועוד שמתה צארן ישראל ונקברה צא"י אחרי שהאריכה ימים, הוא סכחוד ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה, וכתיב אחריו ותחת שרה צקריה ארבע היא חצרון צארן כנען, ראויה היתה פרשת זו להדצק ולהיותה קמוכה למעלה אחר פרשת העקדה כי על שמועת העקדה מתה שרה ופרחה נשמתה: ומן הידוע כי כל הפרשיות סצחורה כמו שהן מקודרות וקמוכות זו לזו יש טעם גדול לסמיכתן כי לא לחנם נקמכו, חלל מחוד קמיכות פרשיות יתצחר לנו לפעמים חכמה מפוארה צהורחת חדוש העולם או צקוד הילירה כענין פרשת זו, או צחכמה העצע החיכות פרשת נגעים לפרשת אשה כי חזריע

לסון קיום ולא הזכיר שני כי החיים הם אינם נופלים תחת הזמן ואינם מחוברים משנים, שני חיי שרה הוא חיי העוה"ז ולכך הזכיר במספר ואמר זו שני כי הוא המספר המחובר משנים; (ז) ותחת שרה בקרית ארבע. הודיענו הכתוב כי הלדקה הזאת מתה זא"י ונקברה זא"י שהרי צמיתתה כתיב היא חזרון בארץ כנען, ובקבורתה כתיב בקוף הפרשה ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו וגו' היא חזרון בארץ כנען, וזא ולמד על זכותה הגדול כי מיתתה וקבורתה היו במקום אשר שם עתיד להיות בית אלהים ושם יעמד העמים, ויקרא הכתוב לחזרון קרית ארבע על שם ארבע זוגות שנקברו שם איש ואשתו אדם וחיה אברהם ושרה ילחך ורצקה יעקב ולאה, או על ד' הגבורים אחימן עסי ותלמי ואזיהם שהיו דרים שם, או ע"ש שהיתה מחלק שבעו של יהודה שהיה הן הרביעי. ויתכן לומר עוד בשם קרית ארבע היא חזרון היא נקראת חזרון על שם שכל הקבור שם נפשו מתחברת למעלה בעיר אלהים עם ד' מחנות שכינה, ולא לחכם חמדה אבות העולם אלא שמשם זכות הנפשות להתחבר לסרסן שהוא כסא הכבוד וזהו קרית ארבע היא חזרון: ויבא אברהם לספור לשרה ולבנותיה. אם היתה חכונה שזא ממקום אחר היה מפרש הכתוב ואומר ויזא ממקום פלוני, אבל פירושו שכתעורר בהקפדה של שרה, כי כל המתעורר בא"י מלאכה שהיה יקראנו הכתוב זא אלהים, וז"ל רז"ל במשנה במסכת תמיד צענין הפסע וכתוב של עולה אומר זא לדופן הסמאלית זא לו לגרה והכיה זו שתי ללעות, זא לו לעוקן, אחי לא באתי לידי מדה זו, ומה שיחזק לך זה כי הזכיר לסון ציאה בלמוד כי לא אומר ויזא אברהם ויספור את שרה, ומה שאמר לספור לשרה כיון שהזכירה כבר בשמה ותחת שרה היה ראוי לומר לספדה ולזכותה אצל דרך הקופדים להזכיר שם המת בהקפדה, כענין דוד (שמואל א' כ"ג) שאול ויהונתן הנאחזים והנעיימים, והיה ראוי לומר עוד ולזכותה ולקברה כי הקברה עקר גמילות החסד וגמר ההקפד והצבי, ועקר הדברים שהתעורר אברהם להם היא הקברה שהיא מעדותיו של הקצ"ה שהוא רצ חסד, אצל אילו אומר כן היה כראוי שהיו כל הדברים חכמים זה אחר זה מספר וצ"י וקברה, ולא כן הדבר אצל המספר והצבי היו

חכמים ואין כן - הקברה כי הולך חלה לבקש מקום. וז"ל עוד כי היה הכתוב ראוי שיאמר ויזא אברהם וילחך לספור לשרה ולזכותה כי צודאוי ראוי היה ילחך לספור לראוי הלדיקה ולזכות עליה שהרי החיוצ זו גדול מאד יותר ממה שהוא באברהם, ועוד שהיה אהבתו אהבה יתרה שילדה אותו על דרך הפלא והיתה כפשה קטורה נפשו. אבל יתכן לומר שלא ידע ילחך באותו הפרק שמתה אמו, כי לפי צמיתתה היתה צבצילו בשמועת העקדה על כן העלימו ממנו מיתתה ולא הגידו לו, ומן הטעם הזה לא ראינו שיזכירו הכתוב לילחך כלל לא צמיתתה ולא בקבורתה, גם ממה שנעקד על גבי המזבח לא ראינו שהרי כשהלכו אברהם וילחך להר המוריה כתוב בחזרה (בראשית כ"ג) וישב אברהם אל כערי, והיה ראוי שיאמר וישבו אל הכערים ולא הזכיר חזרה ילחך: ויתכן שנשא שם זה המוריה שלם שנים עד שנשלמו לו ארבעים שנה ונשא רצקה, ומפני זה לא נזכר שוב עד שהצא לו העבד את רצקה ואז הזכירו הכתוב הוא שאמר (בראשית כ"ד) וילחך זא מצוא באר לחי ראוי: ובמדרש ויזא אברהם מחר המוריה זא שמה צעקדה ופרחה כשמתה ולכך נסמכה מיתתה לפרשת העקדה: (ג) ויקם אברהם וגו' וידבר אל בני חת. אנשי המקום היו בני חת וכן כתיב (בראשית י') וכנען ילד את לידן בכורו ואת חת וכולם בני כנען הם, ולמדנו הכתוב דרך ארץ כי המדבר ברבים לריך לעמוד וכן חזר למטה ויקם אברהם וידבר אדם לאמר. ונראה כי המנהג היה כשידבר היחיד צפני רבים מדבר מעומד ובכלותו לדבר ישב במקומו, וכן עשה אברהם דבר מעומד ואמר גר וחושב אנכי עמכם ואח"כ ישב במקומו וענו בני חת שבענו אדוני כשיא אלהים אתה, וכאשר רלה לדבר שנית עמד ודבר, וע"כ הולך לחזור שנית ויקם אברהם, ומה שאמר מעל פני מתו והיא היתה נקבה מפני שהגוף לסון זכר ומה שימות מן האדם הוא הגוף לא הנפש כי היא קיימת כלחית: (ד) הנו לי אחות קבר עמכם. היה המנהג להיות לכל משפחה ומשפחה שדה בית הקברות צפני עליו והיה להם שדה אחד יקברו שם הגרים, וע"כ אומר אברהם גר וחושב אנכי עמכם, כלומר גר אנכי מארץ אחרת שאתי. להחיש עמכם ואין לי בית הקברות

לאזניהם ארץ ארצו מאות שקל כסף וגוי,
ולצקוף כתיב ויסקול אזהרה לעפרון עוזר
לסוחר, עפרון נשע היה והיתה עיניו לזה עפרון
כתיב בגימטריא ר"ע עי"ן. והנה אזהרה שוכח
מחנות היה ולא רלה לקבל מהנה מחנו כי
אם צכסף מלא וכן דרכן של לדיקים, וכן
מליכו צדוד המע"ה סקנה הגרן ולא רלה לקבל
מן ארונה שהיה כותן לו צמחנה, ונשי"כ (סמאל
צ' כ"ד) ויאמר ארונה אל דוד יקח ויעל
אדוני המלך העוז צעיכו רלה הצקר לעולה
והמוריגים וכלי הצקר לעלים, והשיצ לו דוד
לא כי קנה חקנה מאחך צמחיר ולא חעלה
לח' אלתי עולות חנם וכתיב ויקן דוד את
הגרן ואת הצקר צכסף שקלים החמשים ויצן
שם דוד מוצח לח' : (כ) ויקם השדה והמעה
אשר בו. ותלח צבר אחר למעלה ויקם שדה
עפרון אשר צמכפלה וגוי לאזהרה למקנה, חבל
הראשין ויקם שדה עפרון היה אחרי הפרעון
וקידם הקצורה לומר כי קם שדה עפרון לאזהרה
למקנה, ואחרי הקצורה הזכיר ויקם השדה,
והזכיר לשון אחוזה כי כאשר קצר את מחו
שם חז היה מוחזק צקרקע והיה אחוזתו,
ואמר מאת צני חת והיה ראוי לומר מאת
עפרון חבל צא הכחוצ הא' לומר כי מאת
עפרון היה לאזהרה למקנה ולכן הזכיר שדה
עפרון ולא השדה, וצכאן אחר ויקם השדה
לומר כי קם השדה לאזהרה לאחוזת קצר מאת
צני חת שלא ערערו צו מעולם. ויש צפרסה
זו ח' פעמים צני חת ואחד צקוף הסדרה
(צראשית כ"ה) השדה אשר קנה אזהרה מאת
צני חת ואחד צקוף הספר צענין יעקב (צראשית
מ"ט) מקנה השדה והמערה אשר צו מאת צני
חת הרי י'. ונראה כי זכות גדול לצני חת
סהודו למקום הקצורה סיהיו בזכרים צתורה
עשרה פעמים צקצורה כל האצות. ואמרו צמד'
כמה דיולות משהפכין וכמה קולמוסין משתצדין
לכחוצ " פעמים צתורה צני חת כנגד "
הדצרות ללמדך שכל המצור מקחו של לדיק
כאלו נקיים " הדצרות, וכן מליכו צדה"
כשקנה דוד את הגרן מארונה היצוקי עשר
פעמים ארנן, ויש להחצונן צפרסה הזאת הרומזת
כי חף אל הגדל מעלת האדם והיה העולם
כולו ומלואו שלו חין לו צו אלח קצרו של
ד' אמות שהרי אזהרה כל הארץ כתנה לו
צמחנה ומה שקנה שם ראשונה מערת המכפלה
היה

סיהיה לי נחלת אצות ואחם חנו לי אחוזת קצר
עמכם שאחיה כאחד מכם אע"פ שאני גר
מאחר שאני רולה להתיצב. עמכם, והשיצו לו
שמענו אדוני, אחר שמענו צלשון רצים ואמר
אדוני צלשון יחיד כי היה יחיד מדצר עם
אזהרה צעד כולם ומפני כצודם לא רלה לאמר
אדוננו ואמר אדני דרך מוסר, ואמר נשיא
אלהים אתה צתוכנו כלומר אינך נחשצ צעיכינו
כגר חבל אתה צתוכנו נשיא אלהים, כי הגר
הצא מן החוץ הוא כצום ואתה צתוכנו כצוד
ונשיא כמלך ואנחנו ואדמחנו עצדים לך, וע"כ
צחר לך חיה שדה צית הקצרות סתכלה וסם
קצור מחך כי חיש ממנו לא ימנע ממך חפ"י
קצרו המיוחד לו, והוא השיצ להם אם יש את
נפסכם כלומר חין חפלי לקצור מתי צסדה
קצר אחר חבל אם חרלו להיעיצ לי פגעו
צעפרון צן לחר, כך פירש הרמב"ן : (ט) ויהן
לי את מערת המכפלה. כקרא מכפלה ע"ש שכל
שם הקציה קומחו של אדהיר, והיה כקרא כן
מעולם וצני חת לא היו יודעים הטעם למה,
גם עפרון לא היה מוכר על דעת שיש שם
קצר, ומה שאמר ויהן לי ואמר יתכנה לי כלוי
אני אחסוב סיתכנה לי מתנה חבל צכסף מלא
יתכנה לי, כי אזהרה לא היה שואל מתנה כי
אם מכירה גם לא היה שואל השדה רק המערה
אשר צקלם השדה כי די לו צזה לקצורה,
ועפרון השיצ לו דרך מוסר השדה נחתי לך
והמערה אשר צו, כי כצוד כמוך לא יתכן
לך סתהיה המערה שלך והשדה לאחר חבל
הכל אני כותן לך מתנה השדה והמערה, ולשון
נחתי ירלה צו הרי הוא כאלו נחתי, וכן השיצ
אזהרה לו נחתי כסף השדה, כלומר איני רולה
מתנת חנם רק סתמכרנה לי וענין הפרעון
הרי כאלו נחתי : (טו) ארץ ארבע מאות שקל
בסף. כתרבותו ארץ שהיה סוף כן, או יאמר
כי עפרון קנה אותה או אצותיו הקדמונים
צסק הזה, ודעת רז"ל שלא היתה סוף כ"כ
חבל עפרון קלצ הדמים ציוקר גדול ואזהרה
מחוך כדיצותו הודה צדצר : ובמדרש ארץ
ארצו מאות שקל כסף ציני וצינך מה היא,
הלדיקים אומרים מעט ועושים הרבה מכין
מאזהרה שאמר (צראשית י"ח) ואקחה פת לחם
וכתיב מהרי שלש סאים קמה סלת, וכתיב ואל
הצקר רץ אזהרה, חבל הרשעים אומרים הרבה
ואפילו מעט אינם עושים, מכין מאפרון שאמר

מולדתו גם שם היתה עוזרת ע"ז צכללם כי האסה צרקות בעלה, וכוון ר' יהודה לומר כי צה היתה לו ואפילו צה לא חקרים רחמנא והיא הצרכה צכלל, כי היתה לו כל מה שיש בעצם צכ"א להחלואות להם צכ"ס וצכ"ס, וכוונת אחרים צאמרו צה היתה לו וצכלל שמה גלה לנו צמאמר זה קוד גדול וצאמר שאין הכוונה בצרכה זאת צמה שהיתה לו צה או לא היתה לו צה אין הכוונה בצרכה עסקי הבוגר כלל כי אם בצרכה בעסקי הכסף. וע"ז הקצלה צאור הענין סזכה אלעיה והס"ג המדה ששמה כל, אשר כל המתנרך צה מתנרך בשמים וצאמר. ומזה אמרו אחרים צה היתה לו, כל"ו מדה היתה לו מלשון (מלכים א' ז') אלפים צה יכ"ל ואמרו וצכלל שמה מפני שהיא צחוק מדה הכל כאללת מן המדה ששמה כל, והנאללת הזאת תקרא צה והיא צית דינו של הקצ"ה, ולכך אמר זה צרך ולא אמר ויצרך ה' והצן הכלל הזה כי הענין נסתר, והרמזין ז"ל גלוהו צפירוש וסרח"צ צו הצאור יותר מדאי :

(ג) שים נא ירך תחת ירכי, ע"ז הפסע שאל ממו צ' דצרים, האחד סיכרות צרית עמו להשתעצר לו בעצור משרת לארון אומנ"י צלעז, והשני שישנע לו צה' אלהי השמים ואלהי הארץ. ודע כי המספס צימ"ס החס היה לשום ידו תחת ירך מי שהוא צרקותו, וכן פירש ר"א ז"ל ש"ס נא ירך תחת ירכי ה"ה מנהגם כי ה"ה הארון יושב וירכו על יד העצור בעעס הכה ידי תחת רשות לעשות רלוונך וזה המספס עודנו היום צאמר הודו : וע"ז המדרש ש"ס נא ירך תחת ירכי ואשציעך וגו', הכל דצר אחד שכל ארז"ל השציעו צמלות מילה שהיא המלות המחדשת לו, ומה שהזכיר צה' אלהי השמים לפי שהתורה כולה שמוותיו של הקצ"ה ומלות אחת מן המלות הלל היא חלק אחד מן השמות והצן זה : ואלהי הארץ אל תחמה אם הזכיר אצרהם אלהי הארץ לפי שצאמר כנען ה"ה כשהשציע את העצור והכחוצים מיחסים האלהות תמיד על אומה מיוחדת ועל ארץ מיוחדת, והוא שכתוב אלהי ישראל אלהי ירושלים זהו (דמ"ב ל"ב) וידצרו אל אלהי ירושלים כעל אלהי עמי הארץ ולא מלינו צכלל הכחוצים צית'מס השם ית' צשאר האומות ולא צשאר הארלות לפי שצאמר הקדושה היא כחלת ה' ציחוד וע"כ הזכיר אצרהם שם אלהי הארץ

כי

ה"ה צקריה ארבע ה"ה חצרון, ואע"פ שישראל צכניסחן לארץ לקחו רוצה לפי חרצ מלינו ג' מקומות שהיו מעולים מכל שאר המקומות אשר צאו לידם ע"י קניית כסף ואלו הן חצרון, והר גרזים והר עיבל, והר המוריה, חצרון הוא שכתוב כאן לאצרהם למקנה וכתיב הסדה אשר קנה אצרהם וגו', הר גרזים והר עיבל ששם כרחנו צרית וקצלנו עלינו התורה צאלה, וכתיב עליו (צראשית ל"ג) ויקן את חלקת הסדה, הר המוריה הוא שכתוב (צמואל צ' כ"ד) ויקן דוד את הגרן וגו' :

כד (ה) ואברהם וקן בא בימים. צאמר הכי כי מלך שהיה זקן פחד על עצמו פן ימות ערס השיאו את ילחק, ולא רלה לשלות שם העצור צלתי שצועה פן ימות ערס שיחזור מן השליחות, וע"כ השציע, את עצדו כי ידע צילחק שישמע לעלתו ולא יעצור על דצרי פיו, ומה שלל השציע צזה לילחק לפי שאילו השציעו ה"ה העצור מרמה אוחו צעעכותיו ותחצולותיו כי כנען צידו מלזכי מרמה ולחזק הענין יותר השציע את העצור. ובמדרש מפני ארבעה דברים זקנה קופלת על האדם, מפני היראה, מפני כעס צכ"ס, מפני אשה רעה, מפני מלחמות, מפני היראה מכין שכל' (דה"א כ"א) ולא יכול דוד ללכת לפניו לדרוש אלהים כי נבעת מפני חרצ מלאך ה', וכתיב (מ"א א') והמלך דוד זקן צל צימ"ס, מפני כעס צכ"ס שכל' (צמואל א' צ') ועלי זקן מאד ושמע את כל אשר יעשון צכ"ו, מפני המלחמות אחריו המלחמות אשר עשה יהושע כתיב (יהושע י"ג) ויהושע זקן צל צימ"ס, מפני אשה רעה שכל' (מלכים א' י"א) ויהי לעת זקנה שלמה כש"ו הטו את לצנו, אצל אצרהם אשתו מכבדהו שכל' ואדוני זקן : וה' ברך את אברהם בכל. ע"ז הפסע פירושו צכלל דצר כלומר שהיה שלם צכלל צעושר ונכסים וכבוד ואורך ימים אין חקר לכפסו מכל אשר יחלום רק שיראה צכ"ס לצכ"ו, ומפני שהחלואה לזאת השציע את עצדו שילך צשליחות זה : וע"ז המדרש וה' צרך את אצרהם צכלל ר"ע אומר שלל היתה לו צה, ר' יהודה אומר צה היתה לו, אחרים אומרים צה היתה לו וצכלל שמה, כוון ר"ע לומר כי הצרכה היא שלל היתה לו צה מפני שלל ה"ה יכול להשיאם כי אם לצכ"י כנען הוצע המקולל ואף אם יתחתן עם אכסי ארץ

כי שם היה ואלו היה חולה לארץ לא היה
 מזכיר זה, וע"כ אמר צמחם ה' אלהי השמים
 אשר לקחני מבית אבי ולא הזכיר אלהי הארץ
 מפני שהזכיר בית אביו וארץ מולדתו שהם
 בחולה לארץ והיו עובדי ע"ז, וע"כ לא הזכיר
 כן כי לא רלה אצרהם לשום דברתו כי אם
 לאלהים עליון לא לאלהי חולה לארץ וזה
 מאמר ז"ל כל הדר בחולה לארץ דומה כמי
 שאין לו אלוה, שכל (ש"א כ"ו) כי גרשוני
 היום מהספח צבחת ה' לאמר לך עבוד
 אלהים אחרים. ובאר המאמר הזה דומה כמי
 שאינו מן האומה המיוחדת ואין לו אוחו אלוה
 המיוחד עליה שהוא ארון הכל ית'. והחכם ר"א
 פ"י כי מה שהזכיר הארץ לפי שכל נשואים
 בארץ מן השמים הם וכענין שארז"ל צת פלוני
 לפלוני ואפילו מעצר לים: (ג) אשר לא תקח
 אשה לבני מבנות הכנעני. הזמירו צבועה שלא
 יקח אשה לבנו מצבות כנען הזרע המקולל לפי
 שהאשה מוכנת לפורענות חטה את האדם
 ללדת כי כן עשה אדם כל חי, וכמו שידוע
 מענין שלמה ע"ה צנפים כבדיות סכסא עמוכיות
 מואציות לידוניות חתיות שהעיד עליו הכתוב
 (מלכים א') נסיו הטו את לבבו, וע"כ הוקצע
 ציפראל מכהג לקרוא פרשה זו לחתן ציוס
 חתונתו להזכיר העם שיזהר צנפואיו, וסלא
 יקח אשה לשם יופי שהרי הכתוב אומר (משלי
 ל"א) סקר החן והצל היופי, ולא לשם ממון כי
 הממון עשה יעשה לו כנפים כנשר יעוף השמים,
 ולא לשם שררה הקרוצים וצני משפחות שיהיה
 בעזר זהם ויוכל להשחרר, לפי שהוא ככסל
 וכעכס צכל אחת ואחת משלש כוונות אלו,
 אצל ילטרך שתהיה כוונתו לש"ש ושירצק צמשפחה
 הגונה לפי שהצנים כמשכים צמדותיהם צטבע
 אחר משפחת האם, כי כן טבע הי"ן להיות
 טעמו כמשך אחר הכלי אשר עמד צמוכו.
 ועוד יש צפרשה זו אזהרה לאדם שיטא אשה
 מצבות משפחתו ושירצק צקרוצותיו, כי
 כן עשה אצרהם שכל כי אל ארלי ואל מולדתי
 חלך ולקחת אשה לצני לילחק, וכן עמרם
 שכתוב צו (סמות א') וילך איש מצית לוי
 ויקח את צת לוי, כי כשהצרות מודווגות כל
 אחד ואחד אל מינו השלום מחקיים ומחרצת
 צעולם, ואם אולי יטא אשה למטה ממדרגתו
 יהיה לצו גס עליה ויגיע לו קלון, גם אם
 ישאנה למעלה ממדרגתו תתגאה עליו וכל

ימיהם יעמדו צקטטה ומריצה, וכבר המעילו
 רז"ל המשפחות הדצקות זו עם זו שכולם
 מחאימות צמעלה טוה משל לעכני הגסן צעכני
 הגסן דבר כלה ומחקבל, וכסאלחת הגונה והאחרת
 לא כן אמר, המשל לעכני הגסן צעכני הסנה
 דבר בעור אינו מתקבל, וע"כ ראוי לאדם שיטא
 אשה לש"ש הטובים ידצקו צעוצים והרעים לא
 יוכלו להדצק רק עם הרעים כי כל אחד הולך
 אחר מינו והדומה לו, שהרי הטובים מואקים
 את הרעים וע"כ תצא המריצה צחצורס כי אין
 השלום מחקיים אלא כשהם מודווגים כאויא
 אל מינו, וז"ש (תהלים קכ"ה) הטיצה ה' לעוצים
 ולישרים צלצותם, קרא הכי המודווגים אלו עם
 אלו אשר כוונתם לש"ש טובים וישרים, והגיד
 הכתוב כי כשהטובים דצקים עם הישרים והמטים
 עקלקלותם עם פועלי האון אז יהיה שלום על
 ישראל: (ו) פן תשוב את בני שמה. צאורו פן
 חולך את צני שמה, כי לא הי' אצרהם חפץ
 סילא ילחק מן הארץ הקדושה לחולה לארץ
 לפי שהיה עולה חתימה ואין קודש כעשה חול:
 (ו) וכל טוב אדוניו בידו. היה הכי ראוי לומר
 ומטוב אדוניו כמ"ש מגמלי אדוניו כי עשר
 גמלים לא יכילו כל טוב אדוניו, אצל ע"ד
 הפשט יעיד הכתוב על מעלת העצד ועל
 אמונתו ויגיד כי כל צדור עטרו וככסיו של
 אצרהם הכל הי' צרפותו, כי כבר סומזק אלו
 איש אמוכים וכתן הכל צידו כלו, צרפותו כמו
 (צמדצר כ"א) ויקח את כל ארלו מידו: וע"ד
 המדרש וכל טוב אדוניו צידו זו דייתיקי, פ"י
 שטר מחנה שכתב לילחק מכל אשר לו כדי
 שיקפלו לשלוח לו צתם, ומלת צידו מוכיח וכן
 מלת וילך כלומר שהלך עם כל טוב אדוניו
 אשר צידו והוא שטר המחנה, ולכך חזר סנית
 ויקם וילך והוא שסם לדרך פעמיו, וחנה
 לדעה זו מה שכתוב ויתן אצרהם את כל אשר
 לו לילחק הכונה צזה שסחזיק אותו צנכסים
 צשעת פעירתו שלא יערערו עליו צני קטורה
 וכענין שכתוב (צראשית כ"ה) וישלחם מעל
 ילחק צנו צעודכו חי וגו': (יג) ועשה חסד.
 פחה העצד צתפלתו צחקר וחחס אותה צחקר
 שאמר וזה אדע כי עשית חסד עם אדני, ואין
 ספק כי כיון שנתגדל צצית אצרהם היה חכם
 גדול צחורה וצחכמה וידע כי זו מדתו של
 אצרהם ועל כן התפלל צה: (יג) הנה אנכי
 נצב על עין הים. יש להתעורר צענין פרשה

אז שהיא כפולה, ודרז"ל יפה שיחת עצדי חצות לפני הקציה מתורתן של צנים שהרי פרשת אליעזר כפולה והרצה גופי תורה כתובים צרמיזה, ואין ספק כי זה מופת ועדות גדולה על מעלת האבות שהם הם המרכזה ונודחי כפל הפרשה לא לחנם כי הם לעינינו לריבים מוכרחים כאשר הפרש צפרשה, והתעורר ופקח עיני שכלך כי כל המעשים האלה בהללחת השליחות על העין היו, והזכיר זה ג' פעמים צולות סוכות ז"ש עין המים, ואמר ואזא היום אל העין, ואמר עוד ותרד העינה, ויש לך להתבונן צג' מלות האלה, עין העין העינה: (יד) והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כרך. דרז"ל ג' שאלו שלא כהוגן לשנים הסיצו כהוגן ולחמד הסיצו שלא כהוגן, ואלו הן אליעזר עצד חצותם ושאלו צן קיש ויפתח הגלעדי, אליעזר עצד חצותם דכתיב והיה הכערה אשר אומר אליה וגו' יכול חפ"י חגרת חפ"י קומא זמן לו הקציה רצקה, שאלו צן קיש דכ" (ס"א י"ז) והיה האיש אשר יכנויעשרנו המלך עושר גדול ואח צחו יחן לו יכול חפ"י עצד חפ"י מוזר זמן לו הקציה דוד, יפתח הגלעדי, דכ" (סופטים י"א) והיה היולא אשר ילא מדלתי ציתי החולה והעלייתו עולה, יכול חפ"י דצר עמא זמן לו הקציה צחו, והיינו דקאמר להו כצ"א לישראל (ירמיה ח') הלרי אין בגלעד אם רופא אין סם, וכ" (סם י"ט) אשר לא לוייתי ולא דציתי ולא עלתה על לצי: אותה הוכחת לעברך ליצחק. ראויים היא לו שהיא גומלת חסדים וראויה להכנס צציתו של חצותם: ובה אדע, לשון חכמה הודיעני נא שפטי חסד עם אדני: (עו) ויהי הוא שרם כלה לדבר. יש להתבונן בתוספת מלת הוא כי היה הכחוצ ראוי לומר ויהי ככלותו לדבר, אלל מלת הוא שמו של הקציה, וכן (תהלים ק') הוא עשנו ולו אכחנו, (צמד צר י"ח) ועצד הלוי הוא, כרמו צלשון הוא כי היה עמו סיוע אלהים צטליחות הוא ע"י המלך שהתפלל עליו חצותם הוא ישלח מלאכו לפיך, ורמו לך הכי כי המלך קדם לפניו ועד שלא הספיק לגמור את הדבר כצר הי' שם המלך על עין המים להזמין לו את רצקה, הוא שאמר והנה רצקה יולאת כי מלת והנה לשון זמון הוא ומיד וירן העצד לקראתה ממה שראה שכלו המים לקראתה כמו שדרז"ל ואז התבונן העצד ממה שדצר לו להקדע

חצותם כי מלך הס"י עמו, וכן ספר הוא לצני הצית שאמר לו חצותם הוא ישלח מלאכו אחר והלליה דרכך, מפני זה המלך כי מן העת הזאת שהוצרך לו כי המלך עמו הוא נקרא צפרשה ח"ס, כי עד עתה קראו צסם עצד, ויסם העצד, ויקח העצד, וירן העצד, מכאן ואילך נקרא ח"ס ע"ש המלך שהיה עמו שנקרא ח"ס, ובענין שבי (דניאל ע') והאיש גבריאל, (צרחיה ל"ו) ואמר האיש נסעו מזה על דעת רז"ל וע"כ יקראנו ע"ש המלך שהולך עמו, והתחיל לומר והאיש משתאה כלו, מתעבב וסוהה צצילה כי היה מחכוון ומחצונן צענין המלך שהוצעה עליו מתוך שהי' רואה הללחת המעשים, ומזה יזכירו הכי צסם האיש ויקח האיש ויקוד האיש כה דצר אלי האיש, ויצא האיש הציתה, וכאשר הרשו אותו לצן וצחואל לקחת את רצקה ואמרו הנה רצקה לפיך קח ולך שהוא גמר השליחות וחתימת הללחת הדבר חזר העצד לקדמותו והזכירו הכי צלשון עצד כמצרחסונה, הוא שאמר ויולא העצד כלי בסף וכלי זה, ויקח העצד את רצקה וילך, ותאמר אל העצד, ויאמר העצד, ויספר העצד לילחק, ואין להקשות מן החלכי עם האיש הזה, כי אינו דצרי החורה רק דצרי אחים ואמה ולא יתכן להם לומר החלכי עם העצד הזה שאינו דרך מוסר ואין כצודה צכך, ומס"כ ותלכנס אחרי האיש והם דצרי חורה זה היה לכבוד רצקה שאין לומר ותלכנס אחרי העצד כי החורה חסדה לכבוד רצקה ונערוותיה, או אפשר עוד לומר כי האיש משתאה לה רמו למלך שהיה מתעבב וסוהה על עין המים צצילה ומסם ואילך קרא העצד צסם האיש, ומה שיחזק לך הענין הוא אמרו צסוף הפרשה ותלכנס אחרי האיש ויקח העצד את רצקה וילך, צחר כי האיש והעצד ענינים חלוקים זה מזה: (טז) ותרד העינה ותמלא כדה ותעל, ולא אמר ותשאצ צסם שאמר צפעס סגית ותשאצ לכל גמליה, ומכאן דרז"ל ותמלא כדה ותעל כל הנשים יורדות וממלאות מן העין וזו כיון שראו אותה המים עלו לקראתה, ח"ל הקציה את סימן לצניך וז"ש מיד וירן העצד לקראתה שראה שכלו המים לקראתה: ויש לך להשכיל כי נרשמה צכאן העלת הזאת מרחסונה של שם צן ע"צ הפועל צמים הנמשך מכיו ומכאן זה עלו המים לקראתה והיה סימן לצניה

להקדש להם הים וסיעלת הצאר לקראתם ונכחו
 כי קריעת הים ומים מן הבור ע"י מעשה משה
 הים שבו היה חקוק שם ע"צ אוחיות :
 (יט) ותאמר גם לגמליך אשאב. הגבורה הזאת
 לרצקה לסאוב לכל במליו לא היה בחוק
 האפשרות כי אם צקיע חלפי וכ"ס לפי דעת
 המדרש שהיה זה ג' שנים, חבל היה הענין
 מכלל ההלכה שהנעיתו הצרהם הוא יסלח
 מלאכו אחך והלליה דרכך וע"כ תמלא סכרמו
 צ"י הזה הסם הגדול הוא שם הגבורה, וצאר
 עוד כי נספדו הגימ"ל להיות דגושה, ואל"ף
 נסומה צמלת ותאמר, והבן זה : (כז) ויקח
 האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים. מה
 היה לריך להודיענו המשקל, חבל רמז לך
 במתנות האלה שעתיד ללכת ממנה עם מקצלי
 התורה סיניאו שקלים שכתוב זה צקע לבולגלה
 וסיקצלו שני לוחות הצריח שהם עשרת הדברות
 וס' צכללס קע"צ חיצות וזהו וס' למידים על
 ידיה עשרה זהב משקלם, ועוד כי לשון שקל
 הוא כוועריקון חס קול רמז למתן תורה ש"כ
 שם (דברים ד') מן השמים השמיעך את קולו
 ליסרך ועל הארץ הראך את חסו הגדולה :
 ומה יש לך להחזוין צדצר המון הרשע שאמר
 ועשרת אלפים ככר : כסף חשקול ע"י עוסי
 המלאכה כי כוונתו הרעה להשמיד סוכאי ישראל
 ולצטל בעשרה שלו העשרה שכתנו ע"י חס
 והקול, וזהו סרמו כאן. צחפלה חכ"י צדרך
 נח"י ה' כי זכות התורה. שהיא חכ"י סעתידין
 צ"ה לקבל היחס עמו צהללחת הדרך : והנה
 כל המאורעות האלה לרצקה הכל סימן לצ"ה,
 והמקרים שאירעו לעצד צהללחת הדרך דוגמת
 המקרים שאירעו לצ"ה צדרך המדבר, כסם
 שהיה מלאך עמו צדרך מכה מפלתו של הצרהם
 שאמר הוא יסלח מלאכו לפניך כי כך מלינו
 צ"ה צדרך המדבר (סמות כ"ג) הנה חכ"י סולח
 מלאך לפניך, ולפי שהיה המלאך המיוחד
 סנכסרדים לכך אמר מלאכו כל' המיוחד לו
 והוא הסר האחד הנחלל ממדתו של הצרהם,
 וזהו (סס) כי ילך מלאכי הצרהם קראו צכאן
 מלאכו והקצ"ה קראו מלאכי, וכסם סעלו המים
 לקראתם כן צצ"ה צדרך המדבר (במדבר כ"א)
 עלי צאר ענו לה, והעצד סכתן לה המתנות
 האלה רמז לה צתן כי כסם סקבלה היא
 המתנות האלה ע"י העצד כן צ"ה עתידים
 לקבל התורה ע"י מעשה עצד השם שהוא היה

העצד הנחמן. אשר כל עוז אדוניו צידו ממ"ס
 (סמות כ"ג) ח"י לעציר כל עוצי, וכסם סכתן
 לה מתנות רצות מקלתן צדרך ומקלתן צצ"ה
 ולוחן סצדרך היו כזס זהב צקע משקלו וס'כי
 למידים עשרה זהב משקלם, כן צ"ה צמדבר
 הציאו שקלים וקצלו שני לוחות הצריח סכתן
 עשרת הדברות, וכסם סכתן לה מתנות צצ"ה
 ג"כ מלצד לוחן סכתן לה צדרך הוא סכתוב
 ויולא העצד כלי כסף וכלי זהב, כן צ"ה
 צארץ מואב סמוך לציחון לארץ נחנו להם
 מלות רצות וכענין סכתוב (דברים כ"ח) חלה
 דברי הצריח אשר לזס ה' את מעשה לכרות את
 צכ"י צארץ מואב מלצד הצריח אשר כרת אתם
 צחורב, ומזה דרז"ל תורה מגלה נחמה,
 וכסם סנכפלה ספרשה זו צענין העצד צ'
 פעמים וחזר העצד לספר כל הדברים שאירעו
 לו צדרך, כן צ"ה קצלו התורה לוחות ראשונות
 ולוחות סכיות ומעשה עצד ה' צמענה תורה
 חזר לספר צעבר הירדן כל הדברים שאירעו
 להם צלוחות ראשונות, והענינים האלה סכרמו
 צכסואי ילחק ורצקה סהולידו ליעקב וצכ"י
 אשר ילאו מהם עם מקצלי התורה נרמז כ"ז
 צסליחות העצד למעלת האצות : (כג) ויאמר
 בת מי את. צאורו וכצר אמר, כי צודאי לא
 נחן לה הנזס והלמידים עד ששאל לה, וכן
 חמלא צכסור העצד כי הסאלה קודמת למתנות,
 הוא שאמר ואסאל לוחה ולומר צת מי את
 ואח"כ ואשים הנזס על אפה, וכמות ויצרכם
 וירד ספירשו וכצר ירדו מעצות החטאת והעולה :
 ללין סס דצר ומסמעותו ליכה אחת, וכן פירשו
 - רז"ל ורצקה סכתה הלסון ואמרה ללון
 שהוא מקור שהוא מסמס צכל הזמנים כולם
 והים דעתה נראה על ליכות הרצה, והנכון
 לפרס ללון שהוא לסון יולא ומספעו להלין,
 ויאמר הכ' הים צ"ה חצ"ך מקוס סחלינו לוחנו
 וכסתופף צללכס כמנהג האורח עם ארון הצ"ה,
 ורצקה סס"צה גם מקוס ללון לא חלטרך
 סכס"ה חנחנו מליכין לוחך חבל אתה צעלמוך
 חצחר מקוס ליכה חננו צא"זה מקוס סחלרלה
 כמנהג ארון הצ"ה לא כמנהג האורח ומזה
 סיכחה הלסון ואמרה ללון שהוא לסון עומד :
 (כז) אנכי בדרך נחני ה' בית אחי אדוני. יחכן
 לפרס כי סכתוב הזה ירמוז סקפלה לו
 חארץ כדעת רז"ל כמס"א ח"י סיימי הולך צדרך
 הגדול הזה, הוא שאמר חכ"י צדרך נחני ה'
 ואני

ואני נתחלתי הדרך ומלאתי עלוני בית אחי
 ארני, וזהו שדרז"ל ואנא היום אל העין היום
 ילאתי והיום נלתי: (לג) ויפתח הנמלים. פי'
 רש"י ז"ל התיר זמנא שהיה קותס פיהם שלא
 ירעו צמדות אחרים, וכן דרז"ל צביר התיר
 זמניהן, ר' ירמיה שאל לר' חייא בר אבא
 לא היו גמליו של אברהם דומים לחמורו של
 ר' פנחס בן יאיר, ופי' הרמזין ז"ל כי הכונה
 צמדתו של ר' פנחס בן יאיר יותר מצמדתו של
 אברהם, וכסם שחמורו של ר' פנחס לא היה
 לריק להשתמר מן הדברים האסורים לצעליו
 להאכיל, כיס הגמלים של בית אברהם וא"ל
 לזמנא, וע"כ פירש הוא ז"ל כי לשון ויפתח
 הגמלים שפתח מוקרי לוארס, כי היה מנהגם
 להוליכם קטורים מלשון (ישעיה כ"ב) התפתחי
 מוקרי לוארד, ומלת ויפתח חוזר אל לבן כי
 הוא המפתח והכוחן חזן ומקפוא ומים לרחון
 רגלי האנשים ע"כ: (לג) ויושם לפניו לאכול.
 ויוסם קרי וייסם כתיב צמני יודין, ודרז"ל
 קס המות העיל לו צמנה כרי סימון ויעלו
 כל זמנא ולא עלתה צידם כי נתחלפה לו
 צמל צמחאל, ולכך כתיב וייסם כי הוא הוא
 וסני היודין במספר השם, ורמז לך הכתוב
 שהיה אוכל קסם לולא ה' שהיה לו והלילו
 צמדות אברהם ולא אכל עד שדרר כל דבריו,
 והזכיר צמדות דברים ויאללו וישמו הוא והאנשים
 אשר עמו, להוליא צני הצית שלא אכלו כי
 היו מתחללים על צמחאל שנת ע"י הקסם כי
 העצד כלל צמחאל של אברהם ויצא רשע מחתיו,
 וז"ל ויאמר אחיה ואמה ולא הזכיר אציה:
 (מו) והאמר שתה. זהו קפדו של אליעזר שהיה
 מקפד לזני הצית והיה לו לומר ותאמר
 שתה ארני כי כן היה האמת, וכן אמרה לו
 צמח דבריה, אבל צמית אציה לא רלה להודיע
 זה דרך מוסר: (ג) ויען לבן ובזואל. רשע
 היה שהקדים לדרר קודם אציה, ועוד יעידו
 דבריו על חכמתו הרעה שהקדים רע לעוה
 ממה שאמר לא כוכל דבר אליך רע או טוב:
 מה יצא הדבר. כלומר המעשים שאירעו לך
 מוכיחים, ומכאן למדנו שענין הזוג הוא בגזר
 מן השמים כענין שדרז"ל ארבעים יום קידם
 ילירת הולד צמ קול יולדת ואומרת צמ פלוני
 לפלוני ואפי' מעצד לים, וזהו שהזכיר שלמה
 ע"ה (משלי י"ט) צית והון נתלת אצות ומה'

אשה משכלת, צמר הכתוב מה שהאצות מכללים
 לצנים והוא הצנים והמון. אבל אשה משכלת
 אין כח צידם להנחיל אותה להם כי זאת ה'
 חצא, והודיענו צמ כי אשה משכלת יקרה היא
 מצית והון וכענין שבי (משלי ל"א) אשה חיל
 מי ימלא, וצמדרש תהלים צא וראה כמה קשה
 כח הזיווג שהרי מלינו שהקציה יחד שמו על
 הזוג צב, מקומות צמורה צנצנים צמורות,
 צמורה שכל מה ילא הדבר, צנצנים שכל
 (סופטים י"ד) ואציו ואמו לא ידעו כי מה
 היא, צמורות שכל (משלי י"ח) ומה אשה
 משכלת, וכי (משלי י"ח) מלא אשה מלא עוז
 ויפק כלון מה, ועוד דרשו צמק"א שהנשואין
 בגזרין מעשה ילירה שכל (ישעיה מ"ו) העמוקים
 מני צמון הנשואים מני רחם, וזהו צמ פלוני
 לפלוני ואפי' מעצד לים: וע"ד הקצלה צמ
 פלוני לפלוני ואפי' מעצד לים, צמ היא היוד
 פלוני הוא הוי' לפלוני הוא האליף שהוא
 מעצד לים החכמה והכל דבק ומיוחד, ולכך
 לא אמרו פלוני ישא פלוני או פלוני חכמה
 לפלוני כי רלו להקדים הנקצה ולהזכיר אציה
 וצמלה, וז"ל גן צמון מקדם, וכע"ה זאת
 קודם ילירת העולם היחסי, והמשכיל יצין:
 (סג) ויצחק בא מבוא. פסע הכתוב הוא מה
 שדרז"ל להיכן הלך להציא את הגר אותה
 שיעצה על הצמר ואמרה לחי עולמים. ראה
 צמלצוני: ויחבן לומר כי ירמוז למדה הנקראת
 כנסת ישראל המכוון כנגד הר המוריה, יאמר
 ויחזק צא מצוא כלומר מכנסת ישראל הוא
 הצמר האמור לחי עולמים שיראה אותו כלומר
 שישפיע צו, ורמז הכי כי צמור שהיה ילחק
 יושב צמרון הנגזר היתה מחשבתו משועשעת צמק'
 ישראל ומוסכ' ממדתו וצא מוסם וז"ל עם צמר
 לחי ראי ולא אמר צמח: (סג) לשוח בשדה.
 להלך צין השיחים כלו' להשתעשע ולטייל צין
 האילנות לרוח היום, ז"ל הפסע: וע"ד המד'
 לשוח צמדה אין שיחה אלא חפלה שכל (תהלים
 ק"ב) חפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' יספוך
 שיחו, ומכאן ארז"ל ילחק חקן חפלה מנחה,
 וע"ד הקצלה לשוח צמדה המחפלת לשם חמיומר
 הוא מזכיר הכנוי ומחוך הכנוי מולאו, וז"ל
 לשוח צמדה וכן (צמחיה כ"ח) ויפגע צמקום
 כי השיחה צמדה הפגיעה צמקום וז"ל (ירמיה
 ז') ואל תפגע צי, (איוב כ"ח) ומה כועיל כי
 נפגע צו, וכל הפעולות מיוחסות אל הכנוי
 ומוליא

ילחק שלא הי' מקצב תכחומין על אמו עד שבא רבקה ותתנחם בה : ובמדרש ויציאה ילחק האהלה שרה אמו, מכאן אהה למד שאם אהה אשתו של אדם ויש לו בנים ממנה שלא ישא אחרת עד שיטוא אה זכיו תחלה ואח"כ ישא אשה לעלמו טכא' ויציאה ילחק האהלה וכח"צ צחריה ויוסף אצרהם ויקח אשה :

בה (ו) ורבי' הסילגשים אשר לאברהם. דרז"ל
פלגשם כח"צ והיא קצורה טחזכיר למעלה, ונקראת פילגש לפי שהיא ממעפחת עצדי' ונקראת אשה לפי טכחצ לה כתובה, וכן ארז"ל נשים בכתובה פלגשים בלא כתובה, וכ"כ צדה"י וצני קטורה פילגש אצרהם, ומה שלא פי' הכי צת מי היא יש טפירט לפי שהיתה כנענית וע"כ קלר ציחוסה כי אילו היתה פלשתית או מלרית או מאומה אחרת הי' מפרט הכי יחוסה כמו טמלינו צעשו (צרחשית כ"ט) ויקח אה מחלת צת יטמעאל בן אצרהם, ומפני שהיתה מן הזרע המקולל ע"כ קלר הכי וקתם ולא פירט : ואל יקשה צעיכ"ך לאמר איך הי' לוקח לעלמו אשה כנענית והוא המזהיר והמטביע אה עצדו שלא יקח אשה לבנו מנכות כנען, והטעם כי אין ההקפדה רק על ילחק שהי' עקר הזרע וכענין טכ' (צרחשית כ"א) כי צילחק יקרא לך זרע, וכיון טכשלמה הכונה צילחק אין להקפיד באצרהם אס ישא כנענית : ובמדרש קטורה זו הגר ולמה נקראת שמה קטורה לפי שהיו מעשיה כלים כקטורת, ולפי המדרש הזה יצא על ככון ויוסף אצרהם לפי שהיתה טפחתו כצר צחי' שרה והוליד ממנה יטמעאל ועמה כטחזירה אמר צה ויוסף כלסון ויוסף לדעתה : (ח) זקן ושבע. לפי טכחצרך אצרהם צכל דבר והיה טלס צכל מיכי העושר והכבוד הגיד עתה טילא מן העוה"ז זקן ושבע מכל עוב, ולזה לא אמר ושבע ימים כי הי' צמטע טהי' חקר מטאר הדצרים ולא טצע מהם כי אס טחיים, וע"כ הגיד לנו הכי מדותיו הטובות טילא טצע מן העולם מכל דבר כי לא הי' מתאווה למותרות, כענין טכ' צדוד עיה (טהלים כ"א) תאות לצו כחח לו, ולא כשאר צני העולם טכ' (קהלת הי') אוהב כסף לא יטצע כסף, וכן דרז"ל אין אדם יולא מן העולם וחלי תאותו צידו, יש צידו מנה מתאווה מאחים יש צידו מאחים מתאווה לעשות ד' מאות, טכא' אוהב כסף לא יטצע

ומוליא אל הפועל צכת טסס המיוחד, וז"ש ירמיה (ירמיה ח') כי הי' אלהינו הדמנו ויטקנו מי ראש כי טטאנו לה' לו לא כאמר אלא לה', והצן זה : (קד) ותפול מעל הגמל. אין הכונה טכפלה אלא לסון העיה שהטחה אה עלמה מעט ללד אחר אצל כטארה על הגמל, וכן יורה לסון מעל כי אילו כפלה היה אומר ותפול מהגמל, וע"כ ח"א ואחרכות, טטיל צו חרגום העי נא כרך טהוא ארכיני, וכן הזכיר הכחוצ צנעמן (מלכים צ' הי') ויראהו כעמן רץ אחריו ויפל מעל המלכצה לקראתו ויאמר הטלוס, טאין הכונה צו אלא שהעה ח"ע מעט צמרכצה כנגד הרץ הצא, ומזה אמר לו אליטע (סס) כאשר הפך ח"ט מעל מרכצו לקראתך, והחכם ראצ"ע פירט ותפל מעל הגמל צרלוכה כמו ויפל על פניו, ותאמר אל העצד פי' וכצר אמרה : (קו) את כל הרברים אשר עשה. יכלול ענין טכחוס אשר עשה צמרכו הקרה נא לפני טיוס וגו' והיה טנערה וגו' והקטועים טכחן לרצקה צדרך והטנות טכחן לה וללחיה וללמה צציה, גס יכלול עוד ענין קפילת הדרך טנעטה לו טכל הגיד לו : (קז) ויביאה יצחק האהלה שרה אמו. הזכיר טחילה צכינוי כטאמר ויציאה ואח"כ הזכיר אה שמה כטאמר ויקח אה רצקה, והיה הכי ראוי שיאמר ויקח ילחק אה רצקה ויציאה האהלה שרה אמו, אצל יחכן לפרט צסוד הענין כי כיון הכי להקדים שרה לרצקה כמטפט לפי טקדמה לה ולא כולדה רצקה עד טמחה שרה, ולזה אה"כ (צרחשית כ"צ) וצחואל ילד אה רצקה וטמ"ך ל"י מיד ותמת שרה ופירושו טכצר מנה שרה צעקרה, ודרז"ל כי ילחק צן ל"י טנה היה צזמן העקדה וכטטמעה שרה צעקרה פרהה כטמחה ומחה, והכי מעיד ויהי ילחק צן מי טנה צקחתו אה רצקה אח"כ צת טלס טנים היתה כטלקחה : ומעשה יצא הכי הכי על ככון טהזכיר ויציאה צכנוי, ויאמר הכי ויציאה ילחק האהלה שרה אמו ויקח אה רצקה, כי ילחק הציאה האהלה שרה אמו כטלקח אה רצקה וע"כ אמר ויציאה כי טתעורר האהצה הקדמונית, והצן היטצ כי לזה רמזו ז"ל צמדי טס טאמרו שרה אמו והרי היא שרה אמו טכ"ז טשרה ק"ומח הי' נר דולק מע"ט לע"ט וצרכה מלויה צעיטה וענן קסור על האהל ומטמחה שרה פסקו ומטצחת רצקה חזרו : וינחם יצחק אחרי אמו. יגיד טכחוצ מעלה

הרי הם זוכים לגי'ע, זכחות הלדיקים, האחת גוי'עה ואסיפה וזי'אה ששלשתם אחת, שכולן אמורים באזרהם ויגוע ויאסף, וכתיב ואחת תבוא אל אצותיך בשלום, ולשוכות הללו באמרים על הלדיקים היורדי'ן לגי'ע מיד בלא שום עוכס, וכי' ציטעאל (צראשית כ"ה) ויגוע וימת ויאסף אל עמיו, ומזה ארז"ל שעשה יסמעאל תשובה, השכי'ת לקיחה ולשון זה באמר על הלדיקים הנכבדים לגי'ע חיים ולא טעמו טעם מי'תה כענין חנוך שכתב בו (צראשית ה') ואינו כי לקח אותו אלהים, וכן באליהו כתוב (וולכים צ' צ') אם תראה אותי לוקח מאהך, הג' מנוחה ולשון זה באמר על הלדיקים וזכרונותם תחית המתים לפי שזאתו זמן יהיה שבת ומנוחה הוא שאל' לדיאל (דניאל י"ג) ואחת לך לקץ ותנוה ותעמוד לגוללך לקץ הימין:

ואלה תולדות יצחק

עשרת זהנים בני בנים ותפארת בנים אבותם: **שרמה** ע"ה הודיענו זכרונות הזה (מסלי י"ז) לפי פסולו שזכרים הם עטרת וכבוד לאצות, שחליכו באזרהם שכתעטר בו תרח אבי, זהו עטרת זקנים בני זנים, אצל האצות הם תפארת לזנים, כי כשהאצות לדיקים והזנים מתפארים באצותם וזה להם לכבוד ולתפארת, ועז"ל תפארת ולא אמר עטרת שהרי עטרת גדולה מתפארת לפי הפסע וסצח גדול יותר, ואימותי האצות תפארת לזנים כשהזנים עושים מעשה אצותיהם אותה שעה הם להם לתפארת אצל אם אין אחיז'ים מעשה אצותיהם זידיהם אין הדבר להם לתפארת כי אם לזושת וגם לחרפה וחקרון, גדול כענף המכחש את הסורס. ובסדרש עטרת זקנים בני זנים, הלדיקים מתעטרים בצניהם זה אצרהם שכתעטר בזכות יעקב בן זכו כשהשליכו כמרוד לכבשן האש והלילו הקציה בזכות יעקב בן זכו, שה"ד (ישעיה כ"ה) לכן כה אמר ה' אל צי'ת יעקב אשר פדה את אצרהם, פדאו מן הכבשן, הרי האצות שכתעטרו בצניהם, הזנים מתעטרים באצותם צטעם שילא יעקב מאלל לזן רדף אחריו בגלם עליו הקציה בדרך אמר השמר לך מדבר עם יעקב וגו', כיון שצאו להתוכח זהר א"ל (צראשית ל"א) לולי אלהי אצרהם ופחד ילחק היה לי, הרי שכתעטרו הזנים בזכות האצות שלא כשלמה כוונת לזן הרשע להרשיע ליעקב

ישנע כסף: ויאסף אל עמיו. מפני שהמיתה היא פירוד ההרכבה ובהפרדה כבוד הנפס כאסף אל עמיו ע"כ אמר ויאסף והוא חוזר אל הכבוד כי הנפס נקראת כבוד לפי שהיא חלוצה מכסא הכבוד, ושרטה שהיא עתידה לשוב עם הוא כסא הכבוד, וזהו (תהלים ל') למען יזמרך כבוד ולא ידום, וזהו (ישעיה כ"ה) כבוד ה' יאסף, כי כבוד השם כאסף שם, והזכיר לשון עמיו כלשון האמור בנפס, מקרב עמיה, כי שחר הנפשות שלא חטאו המה עמה ומשפחתה, וכן בבאן, והזכיר בו לשון גוי'עה ואין גוי'עה אלא בלדיקים, והקשו צגמ' והא דור המצול באמר בו גוי'עה דכתיב (צראשית ג') ויגוע כל צער סרומם על הארץ, וכתיב כל אשר בארץ יגוע, ומתוך גוי'עה ואסיפה קאמרי'ן: (ט) ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו. היה לו להקדים יסמעאל כי הוא הזכור אלא מכאן למדו רז"ל שעשה יסמעאל תשובה בחיי אצרהם לפי שהי' יסמעאל רגיל להכהי' לילחק לפניו וכיון שישמעאל הזכור הי' רגיל בכך להכהי'גו לילחק צראש זה מעיד על מעלתו ופעשה תשובה בחיי אצרהם, וז"ש בצצח צחרה מדכתיב צילחק (צראשית ל"ה) ויקברו אותו עשו ויעקב צכיו לא אדצריה עשו ליעקב מקמיה ואדצריה יסמעאל לילחק מקמיה ש"ו שעשה יסמעאל תשובה צימיו: ודע כי לשון מי'תה צצח"ל נחלקת לשעה חלקים, שלשה זכחות הרשעים, ושלשה זכחות הלדיקים, ג' זכחות הרשעים, מחייה, אצדן, כרת, מחייה חמורה מכולן והיא מי'תה הרשעים שאין להם לא תורה ולא חכמה ואי'ן יודעין ומכירין מעשיו של הקציה וכפלאותיו והם מתים במי'תה הצהמות והחיות וכשמתן אצדת באצדן גופם, ומזה אמר שעה (מסלי י"ג) וכל רשעים ידעך, כי המסיל נפס הרשע לכר, ובאר שהיא חלוצה צגופו כשם שאור הכר חלוצ צטמן וזכחות השמן ידעך, והבת הזאת אין לה שבר ועוכס לעולם כגון דור המצול שכתמוחו מן העוה"ז ומן העוה"ב, שכן דרז"ל (צראשית ז') וימת את כל היקום צעוה"ז וימתו לעוה"ב, אצדן היא מי'תה הרשעים כגון פושעי ישראל שצחו בלא תשובה והם כדוכים צגיתנם, הוא שכי' (ויקרא כ"ג) והאצדתי את הנפס ההיא והיא מי'תה חמורה מכת, כרת היא מי'תה הרשעים שיש להם עצרות שכתחיי'צו עליהם כרת ואחר שכתוכו זכרת וקצלו דינס

ליעקב, וכן בזכות האבות לא נשלמה גזרת פרעה שגזר כל הצן הילוד שיאורה וגו' ונחפך עליו (סמות ט"ו) מרכבות פרעה וחילו ירה צים, וכן בזכות האבות לא נשלמה כוונת הען שנקם להשמיד להרוג ולחזר את כל היהודים והקציה הפך את עלתו ונחפך עליו שכלומר (אסתר ט') ונהפוך הוא, וכן כלעם נקם לקלל את כל ישראל ונחפך עליו שכי, ויהפוך ה' אליהם לך את הקללה לצרכה, וז"ש הנביא (ישעיה כ"ד) כל בלי יולר עליך לא יללח, וכן דרז"ל חיל אדריאנוס קיסר לרצי יהושע בן לוי גדולה כחה של כצטה שעימדת צין שצעים זאבים חיל גדול הוועה שחלילה מידם ומשצדם לפניה שכל כל בלי יולר עליך וגו', וצאור הדבר על העכו"ם שיאזרו מן העולם, וכענין שכי (ירמיה צ') קדש ישראל לה' ראשית תצואתה כל אובליו יאשמו רעה חזא עליהם כאם ה', וכן חליו יאשמו ככל אותן שצאו להרע לישראל שלא הלליו ונאזרו צסיף כגון פרעה ועמלק וסיסרא וסנחריב ונבוכדנלר וטיטוס ואדריאנוס וכיוצא בהן, ולכך המסיל ישראל לקדש שהיא החרוטה כי כשם שהחרוטה נקראת קדש ואם חכל מונה זר חייב מיחה בן הזרים האוכלים את ישראל עחידים שיכלו מן העולם וכו כל חכליו יאשמו, כן חליו צאצרהם שנחטט צילחק צנו וילחק נחטט צאצרהם חציו לפי שהיו ליכני הדור אומרים מאציומלך נחעצרה שרה וילחק צן אציומלך הוא לכך הולכת תורה להעיד שאצרהם הוליד את ילחק, וז"ש ואלה חולדות יצחק בן אברהם אברהם חוליד את יצחק דרז"ל כשם שאתה מולא צאצרהם וצילחק כך אתה מולא צדור וצכלאצ שחלכו שלוחי דוד חלל כצל השיצ כצל (ש"א כ"ה) מי דוד ומי צן ישי היום צנו עצדים המתפרלים וגו' ולקחתי את נחמי ואת מימי ואת טלחתי אשר טצחתי ונחתי לאכשים אשר לא ידעתי אי מזה המה, מיד זיין דוד איע ואת חכסיו לעלות עליהם, מה עשה אציוגיל החקינה דורון דכי ותמהר אציוגיל ותקח מאחים לחם ותאמר לנעריה עברו לפני, וכי ויהי כעשרת הימים ויגוף השם את כצל ויוות מיד וישלח דוד וידצר צאציוגיל לקחתה לו לאשה, כיון שצאח מיד פירש דוד מונה ג' חדשים, אחר ג' חדשים צא עליה ונחעצרה ממנו וסיו ליכני הדור אומרים תכצל היא מעוצרת מה עשה הקציה

לר קלסתר פניו כדמות דוד, הה"ד והשני כלאצ לאציוגיל חשה כצל הברמלי מאי כלאצ כולו חצ: (כ"ה) ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא, הכי הי' ראוי להקדים ולומר ויהי צקה עקרה ואח"כ ויעתר ילחק לה' כי עקרה היא, ומה שהקדים החפלה יתכן לומר שהקדים העקרה, ולמדנו שאין הכונה צחיה העקרות סצח החפלה שא"כ הסצה עיקר והחפלה טפל לה, חצל הכונה לסיון הכי כי החפלה סצח העקרות ולומר לך שלא נחעקרה חלא כדי שיחפלו סניהם על הדבר לפיכך הקדים החפלה שהיא העיקר והסצה הראשונה שנצטילה צא העקרות לצקה חמנו, וזהו שדרז"ל מפני מה נחעקרו האמהות מפני שהקציה ותחאות לחפלתן של לדיקים, ומכאן יס ללמוד עוד כח החפלה שהיא גדולה מאד ואפילו לשנות הטבע, ומעט זה הזכיר לסיון ויעתר ולא חמר ויחפלה או וילעק ושאר הלשונות, כי הוא מלשון עתר, וכן חציו ז"ל, הוא שחמרו צפיק דסוכה (דף י"ד) לתה נחעלה חפלתן של לדיקים לעתר מה עתר זה מהפך הגורן הזה ממקום למקום כך חפלתן של לדיקים מהפכת דעתו של הקציה ממדת אכזריות למדת רחמנות, צאורו מה העתר מהפך מה החצוה ממטה למעלה ואח"כ מפלת ממעלה למטה כך חלדיק צחפלתו מחשצתו משוטטת ועולה ממטה למעלה ואח"כ ממסיד ומוריד השפע ממעלה למטה, וכן פירשוהו עוד מלשון רצוי הפלה מענין (יחזקאל ח') ועתר עכן הקטרת עולה, ועוד מלשון מחתרת וכענין שדרשו צמנשם. ודע כי חרצע האמהות שלשי מהן היו עקרות, שרה הוא שכי (צרחשית י"א) ותהי שרי עקרה, צקה דכי צה כי עקרה היא, רחל שכלאמר (צרחשית כ"ה) ורחל עקרה. ועיר הפשט יס לתה טעם לעקרות האמהות, שרה היחה עקרה לשתי סצות, האחת כדי שילא ישמעאל מאצרהם שכלי (צרחשית ט"ו) הנה נא עלרכי הי' חלדת צא נא אל ספחתי, השנית כדי לשנות סמה, ולמה הולרך סנוי סמה כדי לחורות חמונה נחמנה כי כסנצרה העולם צהיא כך צטל כח חמזל צהיא, ולמדנו שהאדון שסדר מערכת הכוכבים הוא חמכלחה והמנעלה צרלכו ואין חולתו, וצקה ג"כ ידוע כי ילחק צן מי סנה הי' כשלקחה וכשהוליד ליעקב ועשו הי' צן סי סנה וא"כ כי סנה סתתה עמו שלא ילדה, וזה טעם עתרותה כדי שלא

לפורייה גחין קמי פורייה אחר סק עלאי
לפוריך, חיל לאו אורח ארעא לזלזלי במלכותא
כולי האי, חיל מי יתכני מלע תחתיך לעוה"צ,
חיל אחיכא לעלמא דאחי, חיל חין, חיל והכי
(עובדיה) ולא יהי שריד לבית עשו, חיל
בעושה מעשה עשו, חיל והכתיב (יחזקאל ל"ב)
שמה אדום מלכיה ושריה, חיל מלכיה ולא כל
מלכיה, שריה ולא כל שריה, פרע לאכטוניכוס
בן אקורוס, ופרע לקטיעא צר שלום:

(כד) והנה תומים בבשנה, תומים חקר לפי
שהאחד מהם רשע אבל תאומים שצפרן
וזרע מלא שפניהם לדיקים: (כה) ויצא הראשון
ארמוני. אמרו צמדרש בזכות ולקחתם לכם
ציום הראשון חכי נגלה לכם ראשון, ופורע
לכם ראשון, וזוכה לכם ראשון, ומציא לכם
ראשון, חכי נגלה לכם ראשון שחא' (ישעיה
מ"ד) חכי ראשון וחכי אחרון, ופורע לכם
ראשון זה עשו הרשע שנאמר וילא הראשון
אדמוני, וזוכה לכם ראשון זה ציהמיק שנאמר
(ירמיה י"ז) כסא כבוד מרום מראשון, ומציא
לכם ראשון זה מלך המשיח שחא' (ישעיה מ"ח)
ראשון לליון הכה הכס ולירושלים מצטר אהן:
כלו באדרת שער, פירוש כלו סעיר באדרת כי
כן כולר, וע"כ נקרא חיש סעיר שהוא כולל
הסעיר גם הסעירים שהם בחלק הכח שלו, וכן
אמרו צמדרש שהכח שלו יש לו סער כנגד
לבו, ובזמן הגאולה יפול אותו סער בתקיעת
שופר שחא' (זכריה ט') וה' אלמים צסופר
יתקע והלך צסערות תימן: (כז) ויגדלו הנערים.
זה הלך לבתי כנסיות וצחי מדרשות, וזה
לבתי עבודה זרה, וכן חרז"ל היתה עוצרת רצקה
על צחי כנסיות וצחי מדרשות ויעקב מפרכס
ללאת שחא' (ירמיה א') צטרם אלך צצטן
ידעתיך, עוצרת על פחתי ע"ז ועשו מפרכס
ללאת שחא' (תהלים כ"ח) זורו רשעים מרחם:
ויהי עשו איש יודע ציר איש שרה ויעקב איש
חם יושב אהלים. כוון הכי לומר כי חע"פ
שהיו האחים האלה תאומים כולרו צצטן צצמן
אחד חין מעשיהם דומים זה לזה אבל הם שכי
הפכים וכל מדרותיהם חלוקות זו מזו כי עשו
כמשך אחר מענוגי הגוף ויעקב כמשך אחר
עלת הכפס, וע"כ אמר ויהי עשו איש יודע
ליר והוא אומנותו של אדם צעל ומי שרודף
אחר תאוות העולם, איש שרה כאלו אמר איש
האדמה, ועזם נקרא שמו אדום כגזר מן אדום
ומן

שלא ילא עשו לתרבות רעה צחי אצרהם שכבר
הצטיחו הקצ"ס וחיל (בראשית ע"ו) ואחיה חבא
אל אבותיך צשלום ועשה ישמעאל חסונה צימיו
וציום סנפטור אצרהם צו ציום ילא עשו לתרבות
רעה וזה הנזיר מעשה יעקב, והעעם צרחל
כדי שתהא קצה לצלה ולזלפה שילאו מהן דן
ונפתלי גד ואשר: (כז) ויתרוצצו הבנים בקרבה.
ההריון הזה ה" מחודש ומסונה משאר הריון
הנשים שאין דרך הנשים להיות התאומים
מתרוללין ומתקוטטין צצטן ואלו היו מתרוללין
צקרצה ומלעערת הרצה, וממה שהיו מתרוללין
ומחגרין צצטן צתחלת הילירה היה זה רמז
וקימן למה שעתידין להיות זה כנגד זס שוכאים
כלחמים, ז"ס לה הקצ"ס על ידי שס שכי גוים
צצטנך, פירוש אל תפחדו מזה כי הרלוץ הזה
הוא צצנת שכי צכיס ש"ס צצטנך שעתידין
ללאת מהם שחי אומות זו כנגד זו: ובמדרש
שכי גוים צצטנך אל הקרי גוים אללא גיים זה
רצי לאכטוניכוס שלא פסקו מעל שלחנם לא
חזרת ולא לכוץ לא צימות החמה ולא צימות
הגשמים, ואע"פ שחלינו שאמר רצי צצעת
פעירתו ולא נחיתתי חפי צאלצע קטנה שלי,
חלמת היה שכלעער צעלמו צגופו ולא נהכה
כלל מתאוות העולם כי"ח צמוכחות ציוחרי,
חצב קדר המאכלים והעדוים היו לאכטני
ואוכלי שלחנו, לאכטוניכוס ה" מלך גדול וזרע
עשו וה" למד חורה צסחר לפכי רצינו הקדוש
והיה מחירא פן ירגישו צו עצדיו ואכטני מלכותו,
ודרז"ל צומס' ע"ז (דף י" צ') הות לית התיא
מערתא דהות תותי ארעא דהות חתי צה
מציתיה לבית רצי כל יומא הות מייחא חרי
עצדי צהדיה חד קטיל חצבא רציתיה וחד
קציל חצבא דרצי, חיל צערנא דאחיכא לא
חשכה איכס קמך, יומא חד חשכחיה לרצי
חכיכא צר חמא קמיה חיל לאו אחיכא לך דלא
חשכה איכס קמך, חיל לית דין צר איכס, חיל
חי הכי ליזיל ולסדר לי ההוא גצרא דגאחי
חצבא דקאים. ולית, חזל רצי חכיכא חשכחיה
דקטיל אחר היכי חעציר חימור ליה דקטיל
חין חסיבין על הקלקלה, חשכחיה וחיל קא
מזלזליכא במלכותא, צעי רחמי עליה ואחיה
וסדריה, חיל ירענא דאפילו זוערי דאית צכו
מחיי מיתי מיהו צעידנא דאחיכא לא חשכה
איכס קמך, כל יומא הות מעמס ליה מאכיל
ליה מעסק ליה, כי הות צעי רצי למיקק

ומן ארמיה כלו' שהי' עפריי : ורבר ידוע כי
הסתדלותו של אדם צמחכל וצמחסתה והיותו
משתעשע צליל שהם תענוגי הגוף צעות"ז הלא
היא קיצה לצוות עבודת הש"ת ויראתו לעשותם
עם כל ותענוגי הגוף עקר, וזאת היתה מדהו של
עשו הוא שאמר ויאכל וישת ויקס וילך ויצו
עשו את הזכורה, ובעל מדה זו מולא עלמו
עקוב לקוף הוא שאמר עשו ויעקבני זה פעמים
את זכורתי לקח והנה עתה לקח זכרתי, ואם
יפעם נופת ולוף צמחנוגים אינו אלא לפי שעה
והוא עתיד שידאג ויתחכם צמחיתו וילטער
מחר ע"ז, הוא סכחוצ וילעק. לעקה גדולה
ומרה, וכן הזכיר שלמה ע"ה צענין רדיפת
התענוגים (משלי ה') נופת תטופנה שפתי זרה
וגו' ואחריתה מרה כלענה, זה דרכו של עשו
וכל התומכים אסוריו, אצל דרכו ומדהו של
יעקב צהפך זה, כי איש חס הפך יודע ליד
ויושב אהלים הפך איש שדה, ועוד כי מה
שרלה עשו לקנות רלה יעקב למכור, והוא
רדיפת החלוות וצקשת תענוגי העולם שהמשילים
לכזיר עדשים לפי שטוב העולם ושלוחו וכבודו
אינו אלא גלגל בעדשה שהיא עגולה, וע"כ
רלה למכור ולהחליף ח"י שעה צחיי העולם
היא עבודת הש"י שהיתה צבכורות : ודע כי
ממה שהזכיר הכי' בכל אור"ה מהם איש, למדנו
שאין כל אחד למטה מ"ג שנה, אך לפי חשבון
שנותיו של אברהם תמלא כי צומן שומר לו
הזכורה ה"י כל אחד בן ע"ו שנה, שהרי אברהם
היה בן מאה שנה כשנולד יצחק והי' בן ק"ח
כשנשא יצחק את רבקה, ועשלים שנה של
עקרות הרי שהיו לו לאברהם מאה וששים שנה
וכל שכיו היו קע"ה שנה ח"כ ציוס שנפטר
אברהם היו יעקב ועשו צ"י ע"ו שנה : ועוד
תלמוד לכו הפרשה כי גיהנם מומן לכת של
עשו וג"ע מומן לכת יעקב וצניו, והוא שדרז"ל
כי כשנאו שני האחים האלה לפני אביהם
ליטול הזכרות שככנס עם האחד ג"ע ועם הא'
גיהנם, ג"ע ככנס עם יעקב וגיהנם ככנס עם
עשו כאשר יתחאר בכל אחד צמקומו, וכן
דרז"ל היא העולה זו אותה אדומית שהיא מעלה
את עלמה שכל' (עובדיה) אם חגציה ככשר
וגו', על מוקדה זה גיהנם לעתיד לבא וצעות"ז
והיצת ליקידת אשא : ויעקב איש חס, היה
ראוי לומר ויעקב ה"י איש חס כמו שאמר
ויהי עשו, וכן אה"כ (בראשית ד') ויהי הצל

רועה לאן וקין היה עובר ארמיה, אצל הזכיר
הויה צעשו כי בן היה שמו חמיד מיוס הולדו
לא כסתנה כלל, אצל שמו של יעקב כסתנה
אח"כ צסם ישראל, ומה לא הזכיר צו לשון
הויה שאין עקר ההויה צסם יעקב כי אם
צסם ישראל וכענין שאמר לו ה' יתצרך (בראשית
ל"ב) כי אם ישראל יהיה שמך : ועוד יש
להתבונן שהי' ראוי לומר יעקב איש אמת כיון
שמדהו אמת ממ"ש הכציה (מיכה ז') תהן
אמת ליעקב, אצל הסיף צאור צמלה חס שהיא
רומזת על מדה אמת, ורומזת עוד שהוא
המכריע מלשון תיומת שהיא אמלעית צין העלין
לימין ולשמאל, וכבר ידעת כי מקפר יעקב עם
ד' אותיות עולה קו"ף וא"ר עקיבא קו"ף זה
הקציה והצן זה : יושב אהלים. ע"ד הפסע של
סם ועצר, וע"ז כאמר יושב אהלים : וע"ד הקבלה
יושב אהלים אהל של מעלה ואהל של מטה,
שכבר ידעת שלוחו של יעקב חקוקה צכסא
הכבוד והנה זה כאלו אמר יושב כסא :

(כח) ויאבד יצחק את עשו כי ציד בפיו. יצחק
הכי' כי לא הי' אהב אוחו צעציל
זכורו רק לפי שהיה מהנה אוחו צל"דו.
ולמדנו הכי' כי עשו הרשע הי' ליד משני לרדיו,
כי ילוד החיות צמדצרות וצבדות ממה שהזכיר
איש שדה, וילוד ג"כ דעת אצו כשהיה מומן
ההנאות צפיו מתוך ערמה דצרו וזהו כי ליד
צפיו. ואמר רז"ל צמדצט עשו הרשע אומר
לאצו המלח ח"י צמעצר והיה יצחק חמה ואמר
כמה צני מדקדק צמלות, היה אומר לו צלי
היכן היית היום איל צציה"ת ולמדנו הלכה
פלוגית וענין פלוגי וכוה"ק לווחת ואומרת כי
יחנן קולו אל תאמן צו כי שצע חועצות צלצו,
ועוד דרשו היה לר ומאכיל לאצו וכותן לו
סומד כדי שיטול הצרכה, וז"ש (דברים ע"ז)
כי השומד יעור וגו' וכתיב צילחק ותכהין
עיניו מראות ע"כ, ואנו רואים כי כסם שהיה
עשו איש השומד בן אנו רואין את זרעו מקצלי
סומד אהצו הלעטות כמו שאמר עשו הלעיטני
כא, ועליהם אמר דוד ע"ה (תהלים קיח)
מחרפס צרלי כסף, והם מושכים כח מן השר
סלהם שהוא מקצל סומד ציה"כ, וכן כל אותה
ואומה מושכת כח מן השר שלה, וכבר ידעת
כי ממנו קצל הכחש כח להמטיא ולספוק דס,
והיה הוא אצ ושרש לכל צומרי הדס והאוכלים
אותו, והוא העוזר לזרע עשו האדעוני לספוק

רבינו

תולדות כה

בחי

נח

דם, והוא המקור של ישראל הנמולים והמחזקים
מלאכול דם, ואליו כוון המקור הערוס אשר
בעל צרית מילה והתיר הדם מפני שעלה
בחלקו וע"כ מחזקים בו, וז"ש הכזיא לזרע
עשו (יחזקאל ל"ה) אם לא דם שנאח ודם
יהדפק יתנצח עליו מפני שנאחו דם מילה,
וז"ש הכי (ירמיה מ"ח) וארור מונע חרבו
מדם, זה דם המילה: (כע) ויזר יעקב גויד.
היה ראוי שיאמר ויזר ילחק, שהרי צעד חזרה
היי מתחלל, אבל מפני שהאכל אסור לאכול
מסלו לכך התקין יעקב המאכל הזה, והצטיל
של עדשים היי ומנהג לאוכלו צרית האכל לפי
סעודה סגורה ועגולה כגלגל לומר גלגל הוא
סחור צעולם, ומה עדשה זו אין לה פה כך
האכל אסור לדבר, ואותו היום כפער חזרה
לצית עולמו וחכותו של חזרה היה שלא יראה
את עשו יולא לחרצות רעה, וכן דרז"ל חמש
עצירות עבר אותו רשע צאחו יום, צא על
כערה המאורסה, והרג את הכפס, וכפר צחייית
המתים, וכפר צעקה, ושע את הזכורה, צא
על כערה המאורסה כי הכא ויצא עשו מן
הסדה וכי החם (דברים כ"ז) כי צדה מלאה,
הרג את הכפס כתיב הכא והוא עיף וכי החם
(ירמיה ד') כי עיפה נפשי להורגים, כפר
צחייית המתים כי הכא הנה אנכי הולך וכי
החם (חיוז ז') כלה ענן וילך, כפר צעקה כי
הכא למה זה לי וכתיב החם (שמות ט"ו) זה
אלי ואחותי, שט את הזכורה שכל ויצא עשו
את הזכורה: (ל) הלעיטני נא. דבר צכילות
צלסון הזה והוא מלסון מלעיטין את הגמל,
וע"ז דרז"ל (משלי י"ג) לדיק אוכל לשונו כפסו
וצטן רשעים תחקר, אליעזר עבר חזרה אחר
הגמליה כי לא מעט מים, ועשו אחר הלעיטני
כא, לדיק אוכל לשונו כפסו זה אליעזר, וצטן
רשעים תחקר זה עשו: מן האדום האדום הזה
היו העדשים אדומות או היו מרוקחות צמרקות
אדומות ועשו לא היי יודע איזה הצטיל היה
וקראו האדום הזה, וע"כ קראו הכל את שמו
אדום דרך לעב מפני שמכר זכורה ככדת
צמעו הצטיל זה: ויחכן לפרש מן האדום
האדום הזה שירמוז ענין הכפל למה שידוע
צחכות הכוכבים שכוכב אחדים כמו על הדם
ועל החרצ ועל המלחמות, גם הפירות האדומים
צצמין הלוחם מושכים מבחו, גם האצנים היקרות
צצמין הדומם האדומות כגון גירגין ורזין

וכיולא זהם הם בחלקו, וע"כ אחר הלעיטני
כא מן האדום הזה כלו מן הצטיל האדום
הזה המושך כח מן האדום הוא כוכב אחדים
ששמו אדום אשר זו כולו, והוא היי כוכב
סלו ומזלו וע"כ הים שופך דמים, ונחמה לו
צרכת החרצ: ובמדרש מן האדום האדום הזה
ריש לקיש אמר הוא אדום, הצטילו אדום,
אכלו אדומה, גזריו אדומים, לצושים אדומים,
פורע ממנו אדום, צלצוס אדום, הוא אדום
וילא הראשון אדומי, הצטילו אדום מן האדום
האדום הזה, אכלו אדומה (צרחות ל"ז) אכלה
סעיר סדה אדום, גזריו אדומים (נחום ז')
מגן גזריהו מאדם, לצושים אדומים (סם)
ואנשי חיל מחולעים, פורע ממנו אדום (סיר
ה') דודי לח ואדום, צלצוס אדום (ישעיה ס"ג)
מדוע אדום ללצוסך: (לח) מנהג כיום את
בכורתך לי. אין מעלת הזכורה סצאותו זמן
להיות לו פי שנים צנכסי אציו כמו סכלעיונו
צתורה אח"כ, אלא מעלת סררה וכבוד אחרי
האז סיהי הוא צמקום האז לכהוג סררה על
יתר אחיו והם יכבדוהו כאציהם, וגם צנכסים
היה לו יחרון ומעלה עליהם, וזה דבר עשו
למה זה לי צכורי ואומנותי שהוא הליד קרוב
סאמות זו צחיי אצי צלכתי ללוד המיות צצרות
וצמדצרות וא"כ מה סתועלת סמגיע לי מן
הזכורה, וז"ש ויאלל וישת ויקס וילך לסורות
כי אחר שאלל ושתה חזר לאומנותו והלך אל
הסדה ללידו, וזה היי דרכו ומשפטו כל הימים
לאכול ולשתות וללוד ולהמשך אחר סתאות
וזה לו סצת צזוי הזכורה:

(לד) ויעקב נתן לעשו לחם וניזר עדשים. כאן
גלה הכחוצ מה סהזכיר למעלה ויזר
יעקב כזיר סהיי הצטיל של עדשים, ויזר
כיון היי סיפרס זה למעלה וסיאמר ויזר יעקב
כזיר עדשים וסיאמר אח"כ ויעקב נתן לעשו
לחם וכזיר, אבל יחכן לומר כי כחיון הכי
להורות על גאותו וגאונו של עשו ועל פחיתותו,
ומזה לא רלה להזכיר קודם המכירה איזה
הצטיל היה סהסומע ייי סצור סהיי הצטיל
חשוב וככד כיון סמכר צכורתו צצילו ע"כ
אחר הכחוצ להזכיר סם הצטיל עד אחר
המכירה, כמי שאומר הזכורה סמכר על סכזיר
סהזכיר למעלה לא היי אלא כזיר עדשים וזה
לאות על תכונת כפסו הרעה סהיה מצזה את
הזכורה:

כו (א) וידוי רעב בארץ מלבר הרעב הראשון.
 כי הרעבין בזה אולי לא היי רעב
 בעולם עד ימי חזרתם, ויש לתמוה עליו שהרי
 הרזיל עשרה רעבון באו לעולם אחד זימי
 אדמיר סכא' (בראשית ג') חרבה האדמה
 צמזורה, ואחד זימי למך סכאמר (שם) מן
 האדמה אשר חרבה ה', אלל הנכון שיסיה באור
 הכחוצ הראשון לזה לא ראשון לעולם, וכן פיי
 סרנ הוא בעלמו כי היו זוכרים הרעב הראשון
 ואספרים עליו כי מפני הרעב ההוא הולך
 חזרהם ללחם מן הארץ ולרדה למלרים, וילחק
 צנו רלם ללכת צורך אצותיו ולרדה למלרים
 עד סאמר לו הקציה אל חרד מלרימה :

ובתב סרנ זיל כי הפרשה הזאת צענין ילחק
 עם אציעלך הכל רמו ודוגמא לגלות צכל,
 כי גלות חזרהם למלרים מפני הרעב רמו
 סינלו צכיו לסם, ולכתו אל עיר גרר אל אציעלך
 לא היי גלות כי צרלוו הלך דכ' ויסע משם
 חזרהם חרלה הכנצ וגוי ויגר צגרה, אלל
 הליכתו אל ילחק סם כענין סכ' וילך ילחק
 אל אציעלך אלך פלסחים גרה ירמו לגלות
 כי גלת ממקומו צעכיה והלך אל ארץ אחרת,
 והכח גלותו היה ממקומו אל ארץ פלסחים
 שסיל ארץ מגורי אציו, וירמו לגלות צכל
 סהוא מקום מגורי אצותינו שהיו צאור כסדים :
 ודע כי הגלות הכזכר רמו צועשה ילחק כאמר
 לא לקחו אשתו ולא היי להם רק הגלות
 והפחד ועתחלה אמר הכנוגע צאיש הזה וצאשתו
 אוח יועת ולאחר ימים חזר צו ואיל לך מעמנו
 ואחכ חזרו אליו צצריה וכן צגלות צכל גלו
 סם מפני זלעפות רעב וצחיוס סם לא עצדום
 ולא עכו אוחס אלל היו גדולי הסרים צמלכות,
 ואחכ אמרו (דחיצ ליו) מי צכס מכל עמו יהי
 אלהיו עמו ויעל, והזהירו עליהם סרי עצר
 הכהר, ואחכ צטלו הצנין והיי צטל עד זמן
 ועדן ואחכ חזרו וכתנו קסות צצנין והזהירו
 ואמרו (עזרא ו') די להוון מהקרצין כיחוחין
 לאלה צציל ומללין לחיי מלכא וצנותי :

הגיד הכי כי כשהיי הרעב הזה הלך ילחק אל
 אציעלך הוא היי אוחו אציעלך שהיי זימי
 אציו סכרת עמו צריה והלך אליו אולי ייעיז
 לו זימי הצלורת ולא ילטרך לרדה למלרים,
 ואציעלך זה מפני צריהו של חזרהם לא כגע
 צו ולא צציתו כלל, אלל חכסי המקום שאלו
 ממנו דרך סאלה צעצור אשתו, וזיש ויסאלו

חכסי המקום לאשתו ואעפכ לא כגעו זה כי
 היו כזכרים צריה חזרהם, וזיש לו כמעט סכצ
 אחד סעס אה אשתך, כלומר חכי לא כנעתי
 זה וכשמרתי מוכה אלל קרוב היי סיכסל זה
 אחד מאכסי הארץ והייית מציא עלינו אסם
 כאמר צא צומן אציק, עיכ : (ג) גור בארץ
 הזאת. לוח אוחו סלל ילא חויל, וסעס הדצר
 לפי סכתקדש צהר המוריה וסיי עולת חמימה
 ועיכ הזהירו סלל ילא מן הארץ הקרושה לעולם
 וסלל יעמא צארץ העכויס : ומה סחוליא לסון
 סלוי צלסון גור אחר סאמר לו סכון, כרי
 לרמו לו על גור חריה סהוא פחד ילחק, ואין
 לתמוה אס פחד ילחק ציוס סעקדה כיון סרלה
 סם דמות חריה על גצי המצבת ממה סדרזיל
 (בראשית כ"ז) ויחרד ילחק חרדה וגוי שתי
 חרדות חרד אחת על גצי המצבת ואחת כאן :
 (ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי. מכאן הוכיחו
 רזיל צן סלס סכים סכיר חזרהם אה צורלו
 לפי סהוא הי קעיה סנה וסמע צקולו מכין
 עק"צ סכים איכ צן סלס סכים סכירו : וישמור
 משמרתי מצותי חקותי והורוטי. עיד הפסע יאמר
 זה על מלות סכלטוו צכי כח, כי מלותי סם
 גזל וספייכות דמיס, וחקותי אגר מן סחי
 וכלאים. סל צחמה וסרכצת האילן, וסורותי
 דיכין ועיי, סאלו כולן כלטוו צהס צכי כח והוא
 ססומר וסעושה רלון צורלו, ומסמר אפילו
 דקדוקין וסומרות צעלות סלסן, וכמו סאמרו
 רזיל מסי עיי דאחזרהם אצינו די מזה סרקי
 חוה, ומסמרתי סהזכיר סחלת יאמר על סכיות
 לעריות סל צכי כח, אלל דעת רזיל ססמר כל
 סחורה כולה עד סלל כחכס וקייס חרייג מלות
 צסכל וזיש מלותי חוקותי וסורותי כי לגי
 חלקיס יסחלקו חרייג מלות, והס מלות קלות
 מקוצלות סנקרלות. עדות, והמלות ססן גזרת
 סולך ואין לכו צהס עעס והס כקראים חקיס,
 והמלות סמוסכלות סנקרלות מספטיס, וזיל סכי
 (דצריס ד') מה סעדות והחקיס והמספטיס,
 גס לסון סכתוצ צכאן מלותי חקותי וסורותי
 כי המספטיס כקראים חורה, ועוד יכללו סורותי
 חורה סצכחצ וסצעל סה : וכן דרזיל קייס
 חזרהם אצינו אפי' ערוצי סצסילין ועירוצי
 סחומיין, וכן אמרו צפסוק (בראשית מ"ה) ויהן
 להס יוסף עגלות, ספירס ממנו צפרסת עגלה
 ערופס סהיי עוסק צחורה, ויהיה פירוס מסמרתי
 סצות לסצת. ולדעה זו סל רזיל יס לתמוה

כיון שהאבות קיימו כל התורה כולה עד שלא נחנה היאך נשא יעקב שתי אחיות, צחיהן, והקים מלכה, ועמרם נשא דודתו, ומשרעה הקים י"צ מלכות, וכחצ הרמזין ז"ל כי עקר עשיית המלות בארץ, והאבות שהיו מקיימים אותן עד שלא נחנה התורה בארץ הי' אצל לא בחולה לארץ, ויעקב בחולה לארץ נשא שתי אחיות, וכן עמרם נשא דודתו חולה לארץ, כי המלות משפט אלהי הארץ הם, והמלכה מלכה שנתחדשה בזמן ידוע, ומה שהיה יוסף שומר שבת במלרים והיה חולה לארץ לפי שהשבת שקולה ככל המלות והיא מעידה על חדוש העולם: (י"צ) ויזרע יצחק בארץ ההוא. ארץ קשה היתה והסכה ההיא שבת כלורת היתה ואעפ"כ וימלא מאה שערים, והמקום הזה שזרע שם גרר היה ושם אירעו לו נסים גדולים ונכתרים בענין הזריעה במלאו מאה שערים בארץ יבשה ולמאון אשר אין שם מים עד שהיה צעיקהם מרוב גדול כשהיו אומרים מלאנו מים: מאה שערים. דרז"ל צקוף ומ' כתובות צרכותיה של א"י בית קאה עושה חמשת רצוא כורין, ציטוצה של לווען בית קאה עושה שבעים כורין, דתניא אומר ר"מ אבי ראיתי צנקעת בית שאן בית קאה עושה שבעים כורין ואין לך מעולה בכל הארצות יותר ממלרים שגא' (בראשית י"ג) כגן ה' בארץ מלרים, ואין לך מעולה בכל ארץ מלרים כלוען דהו מרבי זה מלכי שגאמר (ישעיה ל"ד) כי היו כלוען שריו, ואין לך טרסין בכל א"י יותר מחצרון דהו קברי זה שכיני ואפיה מנכח חצרון אחד על ז' כלוען שגא' (צמדצר י"ג) וחצרון שבע שנים כנכחה וגו', ובאור הדבר כי ז' פעמים ע' כורין הם ת"ל כורין והכי מילי במקום. שיש טרסין כחצרון שאין בית קאה עושה אלא ת"ל כורין אצל במקום שאין טרסין כחצרון יש להוסיף עד ה"ק, ומקיים בגמרא שמונכה אחד משבעה כלוען אלא צרכותיה אצל צרכותיה כי ויזרע יצחק וימלא מאה שערים, כלומר צרכותיה על אחד שבשאר השנים כחצרון למאה ק' פעמים ת"ק הרי חמשת רצוא: (ט"ו) וכל הבארות אשר חפרו יגיד הכי כי מתוך הקנאה שכתקנאו צו פלשתיים סתמו כל הבארות אשר חפרו צימיו אצרהם אציו כדי שלא יוכל יצחק להועיל עלמיו בהן ולהסקות זריעותו ומקנהו, ואח"כ כתבצר יצחק וחפר אותן וקרא להן בשמות

אשר קרא להן אציו, ועשה כן לכבוד אציו, ועשה שהתורה הודיעה זה כראה שכתבצ לו לזכות ויש צוה התעוררות וק"ו שלא ישנה אדם מדרך אבותיו, שהרי יצחק אפילו שמוה הבארות שקרא אותן אציו לא רלה לשנותן, וזה ק"ו לדרכי האבות ומנהגותיהם ומוסר שלהם, ואולי מפני זה לא נשתנה שמו כמו שאר האבות וזו מדה כנגד מדה, כן פירש הגאון ז"ל. ויש שפ"י כי הבארות הללו רמז לגרים שכתביר צימיו אצרהם כי הם קלים לקבלת האמונה כמו הבארות שהם קלים לקבלת המים ופתיחת הלז הסתום באמונה יכנה הכתוב חפירה, ולכך יאמר מלך הקנאה סתמום פלשתיים כלו' סתמו אה לצם והחזירום לקורם וזהו וימלאום עפר, כי תחת שמלאם אצרהם חכמה ודעת אה ה' באמונה היחוד מלאום פלשתיים אמונתם הרעה, כי יכנה הכי האמונה הרעה או העלף הרעה לעפר, וזהו שאמרו עפרה לפומיה, ואח"כ כתבצר עליהם יצחק והחזירן למועצ הוא שכי וישצ יצחק ויחפור אה בארות המים אשר חפרו צימיו אצרהם אציו ויסתמום פלשתיים אחרי מות אצרהם ויקרא להן שמות בשמות וגו' כי כן דרך המנהגירים, וכענין שכי. (ישעיה ס"ה) ולעצדיו יקרא שם אחר: (יע) ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים. פירש הרמזין ז"ל מה שהאריכה התורה צקפור הבארות הללו אין התועלת מגעת אלינו כ"כ מזה ולא לכבוד גדול ליצחק, אצל טעם הספור לפי שהם רמז על העתיד, כי באר מים חיים רמז לציהמ"ק שכי (ירמיה י"ז) מקור מים חיים אה ה', והבאר הראשון קרא שמו עשק רמז לבית ראשון שכתעסקו עמנו ועשה אהנו כמה מחלוקות וכמה מלחמות עד שהחריצוהו, ויקרא שם השכי ששנה שם קשה מן הראשון, רמז לבית שכי שכי צו (עזרא ד') ובמלכות אחשורוש צהחלת מלכותו כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלים, וכל ימיו היה לנו לשטן עד שהחריצוהו וגלינו ממנו גלות רעה. ויש לך להתעורר צסם הבאר הזה כי שם כמלא השטן שהוא סרו של עשו המטעין עלינו תמיד, וקרא שם הבאר הג' שיצנה צמירה צימיו רחובות. וסזכיר ויעתק מים וצאורו ויעתק שכלו מן הבית השכי והסתכל צכנין הבית השלישי, זהו ויחפור באר אחרת ולא רצו עליה ויקרא אה שמה רחובות ע"ש שכי. צצית שלישי העתיד (יחזקאל מ"ח) ורחבה

ורחצה ונקצה למעלה למעלה, והוא יעשה צלח
 ריב ומלה והקצ"ה ירחיב את גבולו סנאמר
 (דברים י"ז) ואם ירחיב ה' את גבולך כאשר
 דבר לך שהוא מדבר לעתיד ע"כ. ומה שהזכיר
 את ה' צבא השלישי ולא עשה כן צעמים
 הראשונות יתכן לומר טעם מפני שהראשונים
 היו צבין צ"ו ע"י שלמה וכורש אצל השלישי
 יה"י מעשה ה' וצבין שמים ולא יסלוע צו
 חרבן לכך הזכיר צו הש"י. ומצאתי מדרש סיוע
 לזה שכן דרז"ל (ספואל צ' ה') וילכד דוד את
 מלודת ליון היא עיר דוד, מפני מה נקראה
 על שמו של צ"ו אלא לפי שהיה גלוי וידוע
 לפני מותי הקצ"ה שצ"ו צובין אותה וצ"ו
 מחריצים אותה לכך נקרא על שמו של צ"ו,
 אצל לע"ל היא נקראה על שמו ית' סנאמר
 (ישעיה ס') והלכו אליך שחוח צבי מעניך
 והשתחוו וגו' וקראו לך עיר ה' ליון קדוש
 ישראל: (כו) ואבימלך הלך אליו מגדר. מגורר
 שעלו צו למחיס כלומר פלעים וחצורות, כן
 דרשו צצ"ל: (כז) מדוע באתם אלי ואתם שנאתם
 אותי ותשלחני מאתכם. הזכיר להם ג' ענינים,
 האחד מדוע באתם אלי מגדר לצד שצע שאני
 צו עתה, השני ואתם סנאמתם אותי להללחתי
 ולרוצ המקה אשר לי, הג' ותשלחוני מאתכם
 כלו' מגדר שהייתי מתייבצ שם שאמרתי לי
 לך מעמנו. והשיבו על שלשם, אתה אומר
 מדוע באת אלי, ראו ראינו כי היה ה' עמך
 כלו' ראה בזריעה ראינו צבאות בכל פעולותיך
 ראינו הללחתך, וכאמר חסי כל אלה צינותינו
 צינינו וצינך, התרגום מפרש מומחא דהות ציה
 אנהתחא מחקיים. אבל ר"י פירש המלות צענין
 אחר וז"ל חסי כל אלה צינותינו שלא כזיק
 זה לזה וזה הדבר יהי' - בעלם צינינו וצינך
 שלא ידעו העולם שהמלך משציע לאיש אחד
 שלא יזיקנו וכפל פחדו עליה, ומה שאמר
 ואתם סנאמתם אותי ח"ו אם תעשה עמנו רעה
 וגו', ומה שאמר אומר ותשלחוני מאתכם ונסלחך
 צעלום וא"כ מה חרעומוות יש לך עלינו, איש
 שמה בארץ גרר ה"י מלליה ולא כן צשאר
 חרלות וצשאר מקומוות אתה עתה צרוך ה',
 הלא אתה עתה צבאר שצע צרוך ה' וצכל מקום
 ההללחה תצא לקראתך: (לד) ויהי עשו בן
 ארבעים שנה ויקח אשה את יהודית בת בארי
 החתי ואת בשמת. דרז"ל כל חרבעים שנה ה"י
 עשו לד כסי אכסים ומענה אותן וכיון שהגיע

לארבעים שנה דמה עלמו לאצ"ו אחר מה אצא
 כשא אשה בן חרבעים אף חני בן חרבעים,
 ועל אומתו הזכיר אסף (תהלים פ') יכרמנה
 חזיר מיער, ודרז"ל מה חזיר מראה עלפיו
 ואומר ראו שאני טהור כך צבי עשו היו גוזלין
 וחומקין ומראין עלמן כאלו הם עוזדי הש"י,
 והיו כסי עשו חתיות והחתי משצעה עממין
 סכלעוו ישראל להחרימם שנא' (דברים כ') כי
 החרם תחרימם החתי האמורי וגו', והגיד הכי
 כי עשו הרצע לקח כסיו מזרע הרשעים וז"ש
 (תהלים קכ"ה) והמעים עקלקלותם יוליכם ה'
 את פועלי האון, כלו' מתחצרים הם לפועלי
 האון ואז שלום על ישראל שלא יתערב זרע
 פסול בזרעם, והנה עשו הלך אחר מינו, ואמרו
 רז"ל לא לחנם הלך זרזיר אלל עורב אלא
 מפני שהוא מינו, ייתי הדין מחיק שמה ויסב
 להדין מחיקת שמה: (לה) ותהיין מורת רוח
 ליצחק ולרבקה. החפץ וסדעת קרא צלסוננו
 רוח, מלשון רז"ל שיכול להלך כנגד רוחו של
 כל אחד ואחד, והכי יאמר צאלו כי כל אחת
 היטה מסרצת הרוח ליצחק ולרבקה כלו' שהיטה
 מכעסת אותם ועושה כל מה שעושה כנגד דעתם:
 ובמדרש מורת רוח מרימות רוח מכלקות רוח"ק
 מילחק ומרצקה, וצא הענין כי סלוק
 רוח"ק מפני צ' דברים, האחד מפני הכעקות
 ומקרים הצאים על האדם ומחוך כך הוא עלצ
 ואין רוח"ק שורה מחוך עלצון אלא מחוך דבר
 שומחה, והשני מפני חצרת הרע, וכענין סבי
 צאצרהם (צראשית י"ג) אחרי הפרד לוט מעמו,
 וארז"ל סרצקה היטה צח כומרים ולא היטה
 מקפרת על ענופת ע"ז, וילחק ע"י שהי' בן
 קדושים ה"י מקפיד על ענופת ע"ז לפיכך
 ליצחק תחילה:

כז (ה) ותכהיין עיניו מראות. ע"ד הפשט

כהוי העינים מנחג הזקנה
 והכל כמשך על ויקרא, וכן מלינו ציעקצ
 (צראשית מ"ח) ועיני ישראל כצרו מזוקן, גם
 צאחיה הסילוני (מלכים א' י"ד) כי קמו עיניו
 מסיצו, ומ"ש צמסה רע"ה לא כהמה עינו ולא
 כס כחה ה"י זה כס. וע"ד המדרש ותכהיין
 עיניו מראות, אמרו צצ"ר ע"י סנטל שחד מעשו
 כהו עיניו דכתיב (דברים ע"ז) כי השחד יעור
 וגו', וזהו אזהרה לדיינין, א"ר ילחק ומה מי
 סנטל ממי שהוא חייב לו כהו עיניו הלוקח
 שחד ממי שאינו חייב לו על אחת כ"ו וע"ז
 אומר

המון, וקסחך זה יון, שנאמר (זכריה ז') כי דרכתי לי יהודה קשת וגו', ולא הסדה זה אדום, שנא' (זכריה ל') חללה שציר שדה אדום: וצורה לי ציד, לידה כתיב שהוא לוהו על השחיטה והזהירו מן חומה דברים המפסידין את השחיטה: (ד) ועשה לי מטעמים וגו' בעבור חבדך גשמי, אין כוונת ילחך בשאלת המטעמים צמחונג הגוף וחוש הטעם, אלא כדי שתהיה נפשו שמחה ומתענגת, כי צמחונג כחות הגוף יתפוררו, כחות הנפש ומחוך שמחה הנפש תחול עליו רוח"ק, והוא שארז"ל אין השכינה שורה לא מחוך עללות ולא מחוך עללות אלא מחוך שמחה שנא' (מלכים ז' ג') והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה', ומעטם הזה יזכיר הנפש בכל פעם ופעם עם הצרכה, ואמר בעצור חבדך נפשי, בעצור חבדך נפשי, למען חבדך נפשי, ומה שצקש מטעמים לשמחה הנפש ולא צקש כבוד לנגן כמנהג הנביאים, מפני שהיה עתיד לצרכו דברים גופניים, על השמים ומשמני הארץ ורצ דגן וחירות, וע"כ ראה שחסי' קצת השמחה מאכל ממין הדבר שהוא רולה לצרכו צו, והנה זה דוגמת מה שדרז"ל מפני מה אמרה תורה נסכו לפני מים צחג כדי שיצרכו לכם גשמי שנה, הציאו לפני עומר בפסח כדי שיצרכו לכם תבואה שבשדות, הציאו לפני שתי הלחם בעלרת כדי שיצרכו לכם פירות שבאילן, והכל מדה כנגד מדה שתחול הצרכה באותו מין עלמו בשכר ההצאה והנשוק, ואין כוונת רז"ל במאמר הזה שיהי זה שכל עשיית המלות הללו ח"ו, שהרי אמרו שכל מלות צהאי עלמא ליכא כלו, עקר השכר אינו צעוה"ז, אצל השכר הוא פירות המלות שאדם אוכל צעוה"ז צמין המלות בעלמה והקדן קיימת לצעוה"ז וכענין שארז"ל כל הזהיר צלילית זוכה לטלית נאה כל הזהיר צמזום זוכה לדירה נאה הזהיר צקדוש הין זוכה וממלא גרבי יין וכיוצא בהן, שאין עיקר השכר משתלם לו צעוה"ז אלא פירות המלות צמיכה: (ט) שני גדיי, עזים טובים, לא לותה עליו צמני גדיי עזים, דרך מקרה אלא צמנה ידועה, וז"ש צמדרש שכי גדיי עזים טובים וכי מאכלו של ילחך שכי גדיים היו, א"ר צרכיה שכי גדיי עזים טובים, טובים לך טובים לצניך, טובים לך שעל ידם חטול הצרכות, טובים לצניך שעל ידם יתכפרו ציוס הכפורים, אמר טובים לך

אמר הכי (שמות כ"ג) וסחד לא תקח וגו', ד"א כדי שיטול יעקב את הצרכות, ד"א מפני עטן ע"ז שהיו מקטרות נשי עטו לע"ז, ד"א כדי שלא יסא יולא לחון ויחמרו עליו זה חציו של רסע אמר הקצ"ה חכי מכהה את עיניו והוא יושב צבית, וזש"כ (משלי כ"ח) צקום רשעים יסחר אדם, מבאן חמורו כל המעמיד בן רשע או הלמיד רשע עיניו כהות, בן רשע מילחך דכתיב ויהי כי זקן ילחך ומכהין עיניו מראות, חלמיד רשע מאחיה השילוכי שהעמיד את ירבעם וכי. (מ"א י"ד) ואחיה לא יכול לראות כי כהו עיניו מצינו, ד"א ומכהין עיניו מראות צמכינה שהרי צמעה שבעקד ע"ג המזבח והליץ צמכינה וכגזר עליו אותה טעה סיכהו עיניו ולא רלה הקצ"ה להענישו מיד שלא היתה דעתו אלא לבסות את הצרה, וז"ש מראות ולא אמר מראות מלסון מראות אלהים, ומשלו רז"ל משל למה"ד למלך שהי' מטייל צפתה פלטרין שלו חלה עיניו וראה צנו של אוהבו מליץ עליו מן החלון, אמר המלך אם חכי הורגו עכסיו חכי מכריע את אוהבי אלא גוזר חכי שיסתמו כל החלונות, כך כשהציע ילחך צמכינה צמעה העקדה אמר הקצ"ה אם חכי הורגו עכסיו מכריע את הצרה, אוהבי אלא גוזר חכי סיכהו עיניו, זש"כ הכי (ישעיה ה') מלדיקי רשע עקב שחד ולדקת לדיקים יסירו ממנו, ע"י שהיה ילחך מלדיק לעטו הרשע צמציב כי ליד צפיו לכך יסירו ממנו לדקת לדיקים זה משה שכי צו (דברים ל"ד) לא כהתה עינו ולא נק למה וגו': ויקרא את עשו בנו הגדול, חציו קראו גדול ואמו קראתו גדול הוא שכי ותקח את צגדי עשו צנה הגדול והקצ"ה קראו קטן שנא' (ירמיה מ"ט) הנה קטן כחתיך צגויס, לקבל תורא עבדא, עשו גדול עבד גדול שנא' (ישעיה ל"ד) כי זבח לה' צבלרה ועבד גדול צארץ אדום, ויעקב שנקרא קטן שנא' (זכריה כ"ז) ותקרא ליעקב צנה הקטן הקצ"ה קראו גדול שנא' (דברים ד') ומי גוי גדול: (ג) ועשה שא נא בליך, פרט צכאן החרב והקטח כי כך דרך היולא הסדה שיחגור חרבו וקטחו שילוד צו העופות והו פשוטו וירמוז ג"כ לזרעו שיהיו כליי קזיין שלהם, ובמדרש שא נא בליך זה מלכות צבל שנאמר (דניאל א') ואת הכלים הציא צבלה, חליך זה מדי שנא' (אסתר ד') ויחלו את

לך שעי' אלו זכה יעקב ונחגזר על עשו שהי' שפיר, שחא' הן עשו אחי איש שפיר, עוזים לבניך' אלו שפירי' יום הכפורים שמחכפרים ישראל מן החטא על ידם וכלולים משרו של עשו שלא יקערג, וזשארז"ל (ויקרא ע"ז) וכשא' הספיר זה עשו, אח' כל עוונותיו עונות הם, והמטעמים שכותה צהן רצקה ליעקב לא היו מן החיות הסוככות צפדה כי אם מן הדגרים הסוככים ציטוב, והוא שאמרה לו לך לא אל הלחן לפי שיעקב הי' איש חס יושב אהלים ומחאס צחרצ כי לא כאלה חלק יעקב, גם זרעו מקצלי החורה לא כאמר להם להקריצ מן החיה כי אם מן הצהמה שחא' (ויקרא ח') חרם כי יקריצ מכם קרצן לה' מן הצהמה וגו': (יט) אנכי עשו בכורך. וכן אחת זה בני עשו ויאמר אחי, אין ספק שכל דצריו של יעקב אין צהם כי אם אחת, וכן הכציא מעיד עליו (מיכה ז') תחן אחת ליעקב, והוא שאמר (צראשית כ"ח) וכל אשר תחן לי עשר אעשרנו לך והיו לו י"צ צנים ואפרים ומנשה שאמר עליהם כראוצן ושמעון יהיו לי נחלא שהם י"ד, חולא מהן ארבעה צבורות לד' אמהות שאין קדש מוליא קדש כשארנו עשרה וסצט לוי הוא העשירי שהצדילו הקצ"ה לסרתו ולצרך צשמו הרי שכתאמחו דצריה, גם צכאן כשאמר אנכי עשו צבורך רלה צו אחי צמקום עשו וצבורך כלוי לצבורה וצצציל הצבורה רלה ילחק לצרך אח' עשו, וע"כ היו הצרכות ראויות ליעקב צמקומו שצצר לקח ממנו הצבורה, והוא נכחו צא לצבורה ולכל הראוי לה והצא נכחו של חצרו הרי הוא כמותו ועומד צמקומו, שהרי המלאך כשהי' מדצר עם הכציא הי' חומר אחי ה', וכן הכציא כשהיה מדצר עם ישראל, ומפורס מליכו שאמר המלאך ליעקב אחי אל כי ידצר צלסון שולחו ומזה אמר יעקב אחי עשו צבורך, שאילו הי' חומר אחי עשו ושותק היה דצורו צלתי אחתי, ומפני זה הזכיר צבורך כי צצצת הצבורה הוא צא צמקום עשו וכ"א אחת זה בני עשו כלוי שיש לי לצרך, ויאמר אחי לא אמר אחי עשו אלא אחי, כלוי אחי הוא שאחת ראוי לצרך, ומש"א עשיתי כאשר דצרת אלי והוא לא דצר כי אם לעשו, מלת אלי כמו צצצילי ולעוצתי כי לולא שילוח לעשו לא שמעה רצקה ולא לותה ליעקב, ומה שאמר ואכלה מלידי והוא לא לד כלל, מלת

מלידי ממזוני שאני מציא לך לידם כענין שבי' (יהושע ט') ויקחו האנשים מלידם שפירוסו ממזונם: קום נא שבה. ועשו אמר יקום אחי, אמרו צמדרס יעקב דצר צלסון כצוד צלסון חתה קום לא שצה, נתן לו הקצ"ה שצרו צלותו לסון, שכן משה שהוא מזרעו אמר (צמדצר י') קומה ה', שוצה ה', חצל עשו אמר צלסון גסות הרוח יקום אחי ויאכל והקצ"ה נתן לו עונשו צלותו לסון עלמו שחא' (תהלים ס"ח) יקום אלהים יפולו אויביו: (כז) הקול קול יעקב. אמרו צמדרס אין יעקב שליט אלא צקולו שחא' הקול קול יעקב, ואין עשו שליט אלא צידיו שחא' והידים ידי עשו, וכ"כ (תהלים כ') אלה צרכצ ואלה צקוקים ואנחנו צסם ה' אלהינו כזכיר וכן אמר משה למלך אדום (צמדצר כ') וכלעק אל ה' וישמע קולנו, ח"ר אצא צר כהנא לא עמדו פילוסופים צעולם כצלעם צן צעור וכאצנימוס הגרדי, ככנסו כל אומות העולם אללו ח"ל חאמין שאנו יכולין להצרווג לחומה זו, ח"ל לכו וחצרו על צתי כנסיות וצתי מדרשות שלהם אם אחת מולאים חינקות מלפלפים צקולם אין אחת יכולים להם ואם לאו אחת יכולים להם שצך הצעיחם אציהם הקול קול יעקב צצמן שיעקב מלוי צצתי כנסיות וצצתי מדרשות אין הידים ידי עשו: (לג) גם ברוך יהיה. מכל. ואמר כן להודות כי המצצרך צחרץ מפי האצות כמחצרך מפי אלהי חמן. ובמדרש ויחרד ילחק חרדה צתי חרדות חרד ילחק אחת על גבי המצצת ואחת כאן, והזכיר עד מאד לומר שחרדה זו גדולה מאותה חרדה שחרד ע"צ המצצת: ובג"ר אפשר מי שיש לו צני צנים אחד ככנס ואחד יולא והוא חרד אחמהא אלא צצעה שצכנס עשו ככנס עמו גיהנס, ר' נתן צסם ר' אחא התחילו כותלי הצית מרתיעין, הוא שאמר מי אפוא מי הוא שעתיד לאפות כאן אחי וצני, ח"ל הקצ"ה לא אחת ולא צכד אלא הוא הלא ליד הוא הלך ללוד וכלוד, ע"כ: (לז) ולבה אפוא מה אעשה בני. הכי' הזה יורה שיעקב כחצרך צצקוק ויחן לך צרכה שלמה כוללת הגוף והנפש, כי דגן ותירוש ומשמני הארץ הם צצצטן צצרכת הגוף, והם רומזים ג"כ צצרכת הנפש, שאילו הייתה הכונה צדגן תירוש של שצעת עממין צלצד מדוע יאמר ולבה אפוא מה אעשה צני, כי צודאי גם לעשו צרך צטל הסמים

(א') ויחנה היא מדצרת על לבנה - (סס כ"ז)
 ויאמר דוד אל לבנה (דכ"ח א') וישם דכ"ח
 על לבנה דומים לצורחם (צרח"ת ח') ויאמר
 ה' אל לבנה: יקרבו ימי אבל אבני. ולא דלה
 להרגו צחי"ל חזיו כי פחד צנפשו פן יקלל אותו
 ותהפך לו הצרכה לקללה, ולפי שכתבנו יעקב
 מפחד עשו והלך מחוץ לעיר ע"כ הולכיה
 רצקה לשלוח צעדו אל המקום אשר הוא שם:
 (מד) עד אשר חשבו המת אחיך. על הצורה.
 ע"ד שוב אף אחיך. על הצרכה, וע"כ הזכיר
 ה' צ' חמות: (מו) קצתי בחיי מפני בנות החת.
 המלא ק' של קלתי זעירי צמורה, וטעם הדבר
 מפני שראתה רצקה צדוקה ק' שעתיד הבית
 והיכל ליחרצ שחי' מאה אמה מפני עון
 שיתחננו ישראל צננות הארץ, וכנגדה מליכו
 צקפר תהלים ק' רצתי הוא שכי' (תהלים פ"ד)
 גם לפור מלכה צית ודור קן לה' לפי שדוד
 המלך הבין כסף וזהב לרוב לצבין צית המקדש
 והיה מתפלל על צבין הצית והיכל שיהיה
 מאה אמה שצבר היה יודע השעור הזה צדוק
 הקודש עם שאר שעורי כל הכלים, הוא שאמר
 (דכ"ח כ"ח) הכל צבצב מיד ה' עלי. השכיל
 כל מלאכת הצננות:

כח (א) וישראל יצחק את יעקב. יש לשאול
 כיון שצננותם הלך והם
 מחלו לו למה נענש על מלות כבוד אב ואם
 כשכתבנו כ"צ שנה שפירש ממנו יוסף עשרים
 ושנים שנה כנגדן, ואפשר לומר כי דעתם
 היה שיקח את לאה וסיחזור מיד כשישלח
 צנצילה אל. הוא כחן עיניו צרחל הקענה
 ליפיה, ואמר (צרח"ת כ"ח) לעצדך שבע שנים
 צרחל, וא"כ כל הזמן שכתבנו היה צלולו
 ולכך נענש כנגדן: וילך פדנה אדם אל לבן
 בן בחואל הארמי. כונתו היתה צלכותו שם כדי
 ליטא אחת מצננותיו של לבן, ומפני זה אמר
 אל לבן: כי בן לוא לו חזיו קום לך פדנה
 חרם ציתה צחואל חזיו חמד וקח לך חסם
 חסה מצננות לבן אחי חמד, ומ"ס אחי רצקה
 חס יעקב ועשו וכי לא היינו יודעין כי לבן
 אחי רצקה ורצקה חס יעקב ועשו. אבל ע"ד
 הפשט כוון הכי צה לכבוד יעקב ולומר כי
 מה שהלך יעקב להתחנן עם רשע בן רשע
 ז"ס אל לבן בן צחואל הארמי, אל חתמה מזה
 כי אחי רצקה הוא אחי הלדיקה וראויות הצננות
 להדמות לאחות חזיהן, אח"כ הוסיף צננות
 רצקה

השמים ומשמני הארץ, אלא הכונה שצרכו צרכה
 כפולה צצרכת הגוף והנפש ולא כשאר לעשו
 כלום. ומה שכתב ולכה צחוספת ה"א לרמוז
 על חמשה צנים שהיו לעשו אליפז רעואל יעוש
 יעלם קרח, וע"כ חמר ולכה כלומר ולחמשה
 צנים שלך מה חמשה כצר נחתי אחכס לו
 לעצדים: (לט) הנה משמני הארץ. לא חמלא
 צצרכת עשו זכרון הש"י, אצל צצרכת יעקב
 הזכיר ויתן לך האלהים, וזה יורה כי נתן
 לעשו משמנים ועל ולא צמחת אלהים כמו
 ציעקב אלא צדרך מקלות הכוכבים ומזלות אשר
 זרעו של עשו מסורין להם, ונחנם לו לזמן
 וז"ל מושבך כליו צעוד שתשצ צארץ כלשון
 האומר צצכי הקיני (צמדצ כ"צ) איתן מושבך
 ירמוז צצניהם כליון צקופס, והזכיר צו לשון
 הנה שהוא לשון הצמחה, וכן מליכו צצמחאל
 (צרח"ת י"ז) הנה צצתי אותה, וזה מורה
 שאין צצחתם אלא צעניכי העוה"ז, ועוד שאין
 צצחתו של עשו אלא כשאין ישראל עושין רלונו
 של מקום, כי הצרכות היו על חכאי ככל יעודי
 התורה שהם על חכאי, וע"כ נאמר ויתן לך
 האלהים צדין חס חמה ראוי יתן ואם אינך
 ראוי לא יתן אלא יהיו של עשו ז"ס והיה
 כאשר תריר ופרקת עליו מעל לוארך, וא"כ
 אין הצרכות לעשו ומזמנות צעוה"ז אלא כשאין
 ישראל ראויים: (מ) ועל חרבך תחיה. לפי
 חומנותו שהי' איש סדה ללוד צמדצרות וצמקומות
 החורצן והשחמון היה ראוי לצרכת החרב.
 וכובצ מאדים שהוא לשופכים דמים כמו גדול
 על החורצן והחרב וע"כ זרעו של עשו יורש
 חחרב, והער שלו שהוא הכח הממית מיוחסת
 לו חחרב מן העולם, ומן הטעם הזה חמעה
 התורה חחרב והצרזל צמסכן וצמקדס, צמסכן
 כתיב: (צמות כ"ה) זהב וכסף ונחשת ולא היה
 שם צרזל כלל, וצצחמ"ק כתיב (מלכים א' י')
 ומקצות והגרזן כלי צרזל לא כשמע צצית
 צצננותו, לפי שהצרזל חרב והוא המחרצ העולם
 וצצחמ"ק קיום העולם: ואת אחיך תעבוד. כשיעקב
 ראוי. והיה כאשר תריר. כשאין ראוי. ופרקת
 עולו מעל צוארך. וזה כונת חונקלום שחרבם
 כד יעצרון צכוסי על פתגמי אורייתא:
 (מא) ויאמר עשו בלבו. דרז"ל הרשעים צרקות
 לבם, (תהלים י"ד) חמר ככל צלצו, (צרח"ת
 כ"ז) ויאמר עשו צלצו. (מלכים א' י"ז) ויאמר
 רצעם צלצו. אצל הלדיקים לבם צרקותם (ס"א)

רצקה כי היטה אס יעקב ועשו והיה ראוי לה לאהוב את שניהם צדקה כי הם זכיה אשר ילדתם, ועוד היי ראוי לאהוב את עשו יותר מיעקב, כי כן מנהג האמות צדן הזכור, ואעפ"כ לא שמה רצקה עקר אהבתה כ"א על יעקב מחוץ שהיתה רואה יופי מדותיו, וכענין שבי (בראשית כ"ה) ורצקה אהבת את יעקב, ומפי הרב מורי שמועתי כי מה שהוסיף אס יעקב ועשו כוון הכי לומר כי מה ששלחתו רצקה אל בית לצדן אחיה עשהה זכונה לפי שהוא המקום שסקורנה שיה לשהים ואינו רולה שיגיע זל"ז כי אס יעקב ועשו היטה, וגם לצדן לא יסכים שיזיק יעקב לעשו אס ילך שם, וכש"כ שלא יסכים שיזיק עשו ליעקב הנא אללו כלל קורתו: וע"ד חכמת העצם אס יעקב ועשו ידוע כי שני זכים הכולדים תאומים כאו"א הוא כולר צפ"ע צעליא אחת שיש לו לכאו"א, אבל יעקב ועשו היי הפלא הגדול כי ילדת שניהם היטה צעליא אחת ומעט זה היה הרלוץ צדן כענין שבי (בראשית כ"ה) ויתרוללו הזכים צקרה, ומפני זה הולך לומר אחי רצקה אס יעקב ועשו לומר קובלנית זו מי היטה:

(יא) בברכו אותו ויצו עליו לאמר לא תקח אשה מבנות כנען. מעשה אבות יעשו זכים וע"כ לזה שלא יקח מצבות כנען כי אס ממשפחתו ומצית אציו כמו שזיה עליו אברהם אציו: ומה שחזר וזכרו עוד הוא שאמר ויצרך אותו וילווהו וחזר הצרכה כמה פעמים שאמר כי צרך ילחק את יעקב ואמר עוד צרכו אותו, כדי לקיים לחתום הענין משלם שלא תאמר שנחצרך תחלה שלא מדעת לבך חזר כאן וזכרו צרכו, וז"ש צ"ר לפי שהיו הצרכות מפותקות וסיכן כתאוששו צידו כאן, ויצרך אותו, אין קיום הגט אלא צחותויו שלא תאמר שאילולא שמה יעקב את אציו לא נטל הצרכות ת"ל ויקרא ילחק אל יעקב ויצרך אותו ע"כ. והנה צכאן חתם צרכתו סצרך אותו תחלה ומלינו שהצרכה משהלשלת מדור לדור מצריאת העולם, צארה"ר כתיב (בראשית א') ויצרך אותם אלהים, נתקלל העולם צדור המצול והולך לצרכה וצרך לכת שכל (סס ט') ויצרך אלהים את נח ואת זכיו, חטאו צדור הפלגה וצא אברהם ומסני הצרכות צידו א"ל והיה צרכה אחת מקור הצרכה צצרך לכל מי שחללה, והיי אברהם ראוי לצרך את ישמעאל כי הוא הצכור והיה

המנהג צראשונים כי הצכור היי צידו הצרכה והיי האצ מצרך אותו, ואברהם לא צרך ליסמעאל מפני שעיקר זרעו היי ילחק שכל (בראשית כ"א) כי צילחק יקרא לך זרע, גם לא צרך לילחק שלא להעיל קנאה ציניהם וכיון שנכתלק מצרכת שניהם צא הקצ"ה וזכרו שכל (סס כ"ה) ויהי אחרי מות אברהם ויצרך אלהים את ילחק זכו, וילחק היי ראוי לצרך את עשו כי הוא הצכור ועשה יעקב המעשה ההוא כדי ליטול הצרכות ואצד עשו את הצכורה והצרכה וכחרוקן משניהם, יעקב כשהעמיד י"צ שצטים היו הצרכות ראויות לראוץן שהיי הצכור וצחללו ילועי אציו נחנה צכורתו ליוסף וכשנכתק"מו הצרכות ליעקב שהוא השלישי לאבות יש לנו צזה הצעה גדולה צגלותו השלישי שיתקיימו צכו צזמן הגאולה: ובשם שחלינו שצרו של עשו הסכים עלו הצרכות שכל (בראשית ל"ב) ויצרך אותו שם, כן צזמן הגאולה עתידים כל הגוים שישכיוו צצרכותיו, הוא שהצטיחו הנציא (ישעי" מ"ט) והיו מלכים אומניך ושרותיהם מיניקותיך אפים ארץ ישחחו לך ועפר רגליך ילחכו וידעת כי אני ה' אשר לא יצושו קוי:

ויצא יעקב

בברכת ישראל תרום כרת ובפי רשעים תהרם (משלי י"א):

שהמע"ה הזכיר צספרו כלל כל המדות החמודות והמנוקות וסס צכלל

דצריו הלדיק הפך הרשע והישר הפך הצוגד, כי כן כוון המדות מעט זו לעומת זו מדה כנגד מדה דצר והפכו, ומקרא מלא הזכיר צזה הוא שבי (משלי כ"א) כופר ללדיק רשע ותחת ישרים צוגד, נתן הלדיק לעומת הרשע וישר לעומת הצוגד, וכן הזכיר עוד (סס י"א) לדקת ישרים חלילס וסלק צוגדים ישרם, וכן דרכו צכל מקום שהם צו לכון סדר המדות מעט זו כנגד זו לתזכיר הלדיק הפך הרשע והישר הפך הצוגד כי הוא הפכו הגמור: וידוע כי הישר הוא המכיר הישר והאזהב אותו והצוחר צו והוא יסכול כל דצר קשה שיחייב לו הישר והוא הנכנע אל האמת, והצוגד צהפך כל זה חלינו מוכיר הישר ואף אס יכירנו לא יודה צצו צכל פעולותיו יעשה הפכו, ואעפ"כ מלינו צקלת הכחוצים מעפר משלי שלמה שהוא כותן צפסוק אחד מלת הישר ומלת הרשע זה לעומת זה

זה, והבי' הזה אומר בצרכת ישרים תרום קרת, פליט הישר ייטיב לבניו והקריה אשר הוא יושב בחוכה תהעלה ותחרומם צעצילו, ולא די סייטיב להם צדרי פיו חלל חף בצרכתו כלו, כל מה שחנכו השיית, והנה הרשע צהפך ממנו זהו פנאי וצפי רשעים תהרם, כי הרשע לא די שלא ייטיב לשום אדם מאשר כדצק צו חבל תהרם ותחרצ העיר אשר הוא יושב, צה צדרי פיו ונגלותו לצו, ולמדנו שהריקות העיר צדרי פיו והלדיק כבוד העיר אפי' בממונה, ויש בצרכת ישרים תרום קרת, וכלל הענין כי הלדיק קנת רוממות הקריה צמעטיו העוצים ודצרי להם יעשו פירות, ויש (קהלת י"א) חס יפול עץ צדרום ואם צלפון מקום שיפול העץ שם יהוא זה איש לדיק, כלו, העץ שהוא הלדיק צמקום דירתו שם יהו פירותיו, (וילא יעקב כו') וכאשר יחקר הלדיק ממהה יחקר גצרא רצא מארעא דישראל, והנה יליאחו מן העיר עושה רושם, וכן אציו יעקב צמדרס (לא הוליל חלל וילך חרנה) מה חיל וילא כו' חלל ללמדך שכל זמן שהלדיק צעיר הוא הורה הוא זיוה הוא הורה פנה זיוה פנה פנה פנה זיוה יעקב מבאר שבע, צאר שצע צארץ ישראל כי בן כחוצ למעלה צלחק ויעל מעם צאר שצע ויקרא אותה שצעה על בן שם העיר צאר שצע ולא ילא עימיו חולס לארץ: והנה הכתובים לא הזכירו שהלך יעקב לצאר שצע, חבל מתוך שהזכיר וילא אחת למד שהלך לשם ליטול רשות מן השי' אם ילך לחרן כאשר לוו עליה ואמה ומשום כבוד אציו שעהל לשם ליטול רשות ושם סצעיחו הקציה אל תירא, (וכן) דרזיל אחר יעקב פסם שהלך, חצא לצאר שצע כך חני הריני הולך לצאר שצע אם יתן לי רשות הריני יולא ואם לאו איני יולא: ודע כי לולא שרלה ליטול מהקציה רשות השי' ראוי הכי' לומר וילא יעקב מחצרון כי שם גר הצרהם וילחק ושם כמל הצרכות, וקדר הענין וילא יעקב ויפגע צמקום וילן שם, יגיד לך הכי' כסילא פגע צמקום יהוא הר' המוריה, ואחר שלן ושכב צמקום הוא ונתן לו הקציה רשות ללחא כענין שאמר והנה חני עמך והסיצותיך אל האדמה הזאת היא צאר שצע שהיא מאי, וישא יעקב רגליו וילך חרלה צכי קדם, כי אחרי ששכב צאר שצע השכים יעקב צצקר וכסא רגליו

חרלה צכי קדם וכו', כל הפרשה כולה אחר אשר פגע צהר המוריה ואחר שלן צאר שצע וכל הענין צאורך אחר סירה, ומה שכלל כאן וילך חרנה פגע וישא יעקב רגליו וילך להגיד כי הלך אחר מראה החלום: ובמדרש וילא יעקב מצאר שצע וילך חרנה הלך לו ציוס אי' מצאר שצע עד חרן שיש שם מהלך גי' ימים, כרמו חלפון הכי' שהוא מורה על חכיפת דצרי, והוא מצאר שצע וילך חרנה וכן הלפון צקוף הפרסם חכף שסא רגליו וכן הלפון כי צאליעזר ויקם וילך, גי' קפלה להם הדרך, צאליעזר עבד הצרהם, ויעקב, ואצייסי צאליעזר דכתיב ואצא היום אל העין היום ילחמי והיום צאחמי, וצמקא דרשו ויפגע צמקום כי מעא לחרן אחר חסר עברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי צו יטיב אדעתי, למחר קפלה ליה ארעא מיד ויפגע צמקום הוא הר' המוריה, ובאור המדרש כי כאשר התגעגע יעקב להר המוריה שיחפלל צו, מיד צפתה פתאום קפלה לו הדרך, ולא הולך לחזור ולערות כלל, ולפי הענין הזה למדנו שתי קפילות, האחת צלכחו מצאר שצע עד חרן שהלך שם צלכחו, והשנית למען לא ילעך לערות ולפוג: ובמדרש יצא חכים לקח מאציו המוצא שבעקד עליו ילחק רמו שעתידין לעמוד ממנו יצא שצעים ונעשו כולן אצן אחת שחאמר ויקח את האצן אשר שם, רמו שעתידין להיות גוי אחר שחאמר (דה"א י"ז) ומי כעמך ישראל גוי אחד צארץ: (יא) וישב במקום ההוא, הי' ראוי לומר וישב שם כתיב וילן שם, חבל לשון מעוט, הוא שם שכב חבל יד שנה ששמש צצית עזר ועסק צחורה לא שכב כי שלחו אציו ילחק ללמוד חורה צצית עזר יד שנה קודם שהלך לחרן אל צית לצן: (יג) ויחלוס, חין חלוס זה בחלומות הסחובים צין צכ"א וגם אינו חלוס של רה"ק צלצד שחילו בן היה אומר צקוף וייקן יעקב משנתו והנה חלוס, חבל חלוס, של כצוה גמורה כענין חלומות הכציהים שצוהתם על שני חלקים חלה הוא שכי' (צמדצרי י"ג) צמראה חליו חמודע צחלוס חצרי צו: והנה חולס מוצב ארצה, ע"ד הפשע צמראה הזה ראה שהיו רגלי הקולס צצאר שצע צמקום אשר הוא שוכב שם, הוא שאמר מולצ חרלה, והיה ראשו של קולס כסעך וכדצק צצמים כנגד ציהתיק ז"ש וראשו מגיע הסמימה שהוא הפתח שחלחי

השבת ככנסים ויולאים שם, זהו והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים והקציה היה כלב עליו ואז ידע יעקב שהמקום ההוא שהוא שוכן שם הוא שער השמים ועוז להתפלל, וזיהמ"ק הוא בית אלהים והוא העקר כי ראש הקולם כנגדו והקציה כלב עליו, ועז"ל אין זה כי אם בית אלהים (וזה שער השמים) זהו זהמ"ק שכנגדו ראשו של קולם מגיע ונסמך בשמים, וזה שער השמים צאח שצב ששם רגלי הקולם, וכן אמרו במדרש ח"ר אליעזר בשם ר' יוסי בן זמרא הקולם הזה עומד בצאח שצב וספועו מגיע עד זהמ"ק, מ"ש וספועו צאורו סוף ספועו שהוא ראש הקולם מגיע עד זיהמ"ק כלו' עד כנגד זיהמ"ק, והכוונה זו שהוא דבק בשמים כנגד זהמ"ק: וע"ד המדרש קלם, זה סיני חושבניה דדין בחושבניה דדין, מולב ארלה כענין שבי (שמות י"ט) ויחילצו זתחתית ההר, וראשו מגיע השמימה כענין שבי (דברים ד') וזהר צוער צאש עד לב השמים, והנה מלאכי אלהים זה משה ואהרן כענין שפא' (שמות י"ט) ומשה עלה אל האלהים, וכי וירד משה וגו' ואל הזקנים אמר: והנה ה' כענין שפא' (שמות י"ט) וירד ה' על הר סיני, אחי ה' אלהי אברהם אביך כענין שפא' (שמות כ') אחי ה' אלהיך: ובפרקי ר' אליעזר הראה לו הקציה ד' מלכיות משלן ואצדן, הראהו שר מלכות צב עולה ע' עקלים ויורד, הראהו שר מלכות מדי עולה כ"ב עקלים ויורד, הראהו שר מלכות יון עולה מאה וסמונים עקלים ויורד, הראהו שר מלכות אדום עולה ואינו יורד ואומר (ישעיה י"ד) אעלה על צמתי עב אדמה לעליון, אמר לו יעקב אך אל שאל תורד וגו', אל הקציה (עוצדיה) אם חבציה כנסר וגו': לפי המדרש הזה יש לו בחלום הכזואה הזאת הצטחה לישראל שיסוצו למעלה בסוף כל הגלות שהרי כל האצות כולן ראו במראה הכזואה כל העהיד להיות בזרעם עד סוף כל הדורות, וכשם שהראה הקציה לאברהם צבצית צין הצחרים ענין ארבע מלכיות, והוא שדרז"ל והנה אימה זו מלכות צב, חסכה זו מלכות מדי, גדולה זו מלכות יון, כופלת עליו זו מלכות אדום, כך הראה לו ליעקב במראה זו מעטלת ד' מלכיות מעלתם וירידתם שהרי יש להם שרים למעלה וכ"ל מנהיג אומתו למטה וכענין שבי בדניאל (דניאל י') ושר מלכות יון ושר מלכות פרס עומד

לנגדי, זהו שהזכיר זכאן והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים זו כי הם המלאכים שרי המלכיות והצטיינו הכי על ירידתם אחר העלוי: ובב"ר והנה מלאכי אלהים של קדום שגדחו ממחילתן ואח"כ עלו ויורדים זו עכשיו ללכת מעתה בשליחותו של מקום, ד"ל והנה מלאכי אלהים שגדחו מארץ ישראל עולים ואחרים יורדים ללכות בחולה לארץ, עולים ויורדים עולים למעלה נוהים דמות יעקב מקוקה בכסא הכבוד יורדים למטה ומולחין אותו יסן: וע"ד השכל ענין הקולם רמז למליחות, ולפי שהקולם יש זו מדרגות רבות זו למעלה מזו לכך ימשיל זו הכי את המליחות על שם שהמליחות נחלק לג' חלקים, חלק המלאכים וחלק הגלגלים וחלק עולם השפל, וכן קדרם דוד ע"ה זרכו ה' מלאכיו זרכו ה' כל לצאיו זרכו ה' כל מעשיו, וכן שלמה קדרם זשיר השירים בחכמתו צג' פסוקים זה אחר זה, האחד לחייו השני ידיו, השלישי שוקיו, שהרי כנס"י מקפדת שצחיו של הקציה בחלקי הכזואה שצחא לחייו אלו המלאכים שמוגידים הכזואה אל הכזואים, והמשילם לערוגה הזושה כי הצטמים יש בהם גוונים משתכין לצן ואדום כן המלאכים יש ממים ויש מאש, שפחותיו הם הכזואים המגידים לעם, ולשון כועפות לשון כזואה הוא כלשון (יחזקאל כ"א) והעף אל דרום, והמשיל הכזואה למור שהנפש מתענג זו, ידיו אלו הגלגלים וז"ל גלילי, וכה"ל (תהלים ח') כי אראה שמיך וגו' והמשילם לידים שכל פעולותיו של אדם תלויים בהן כן פעולות כל העולם כולו כמטכות מן הגלגלים, ממולאים צהרשים כי הגלגלים צעדים וחללם ממולאים הם זכוכים שקראן חרשים שהוא למעלה מן הזהב כי כן הכוכבים מעלתם גדולה מן הגלגלים, מעיו עשת שן אלו י"ב מזלות, ז"ש מעולפת ספירים כלו' י"ב ספירים, שוקיו זה העולם השפל סוף המליחות כי כן השוקים סוף הגוף ויהיה שוקיו כאמר על האש ועל הרוח ואדני פז המים והעפר, וכל המליחות הזה נקרא זכאן קולם: והודיע הקציה ליעקב כי הוא יתעלה כלב על הקולם הזה ומנהיג שלשת חלקי המליחות ומשגיח זכולן, והתחיל מן העוה"ז השפל אשר היה עומד זו וקרוב אליו ומקדר והולך ממטה למעלה, כי מולב ארלה זהו רמז לעולם השפל וראשו מגיע השמימה הוא עולם הגלגלים כענין שבי (תהלים י"ט) השמים

רבינו

ויצא כח

בחי

סג

ענין אחר והקדים תחלה כי הגלגלים נכללים בד', גלגל הלצנה מניע יקוד המים, וגלגל החמה מניע יקוד האש, וגלגל ה' כוכבי לכת הנצוצים הנשאים מניעין יקוד הרוח, וגלגל שמיכי הוא גלגל המזלות והכוכבים הקצועין מניע יקוד הארץ. והנה הם יקוד אחד וגלגל אחד, ואמר כי מעתה יש להחזותן צמה שדרגת כוונה ועלולה היו בקולם ארבע, כל' כיון שנכללו כל הגלגלים בד' ומניעים ארבע יסודות.

ונראה לדבריו צפרק י' זה שהשיג יעקב תחלת היסודות עד ערבות. ז"ש קולם מולד ארלה וראשו מניע השמימה הוא המקיף שהוא ערבות שה' ית' כלב עליו, ומלאכי אלהים כראה שכוונתו על היסודות כענין (תהלים ק"ד) עושה מלאכיו רוחות וגו', הסכים עולים למעלה והסכים יורדים למטה, ומה שהזכיר דרך ירידה הגלגלים תחלה ואח"כ עליה שאמר והנה ה' כלב עליו, כן מלינו (ציחזקאל א') שהזכיר תחלה חיות הקודש שהם המלאכים ואחר ירד אל האופנים שהם הגלגלים לדעת כל המפרשים והיסודות לדעת הרמזים ז"ל ואח"כ עלה והזכיר השגה מעולה משניהם והם השגת החשמה.

וראיה לדעת הרצ ז"ל שהאופנים הם היסודות לשון הכ' (שם) והנה אופן אחד בארץ כלומר מחובר בארץ שכן מלינו יסודות נקראים צסם ארץ, ועוד שהזכיר כחם ונעשיהם להורות שהם מקבלים המעשה ועוד שהזכיר צסם צסרם וגביהם ולשון צסרם יורה ע"ז ג"כ. והחכם בן חבון ז"ל כי הקולם הזה ירמוז לאיכות ההשגה שהמין האנושי אפשר לו להשיגה עד סיהיה שלם זו, והתחיל להודיע תחלה דרך ההיא ואח"כ הודיע תכליתה והודיע שהדרך ההיא אינה דרך קלולה בארץ לא לארבעה ולא לרצות אך היא דרך עליה וראשו צסמים כאמרו (משלי ע"ו) ארח חיים למעלה למשכיל וגו' כו' ע"ש (צספר יקו המים פרק י"א):

(יג) והנה ה' נצב עליו. ע"ד הפסע על הקולם. וע"ד הקבלה עליו על יעקב והמטילו הכ' לכרוצ שכי' זו (תהלים י"ח) וירכב על כרוצ ויעוף כי האבות הם הם המרכבה בדוגמה כרוצים של מעלה, וכבר ידעת כי יעקב נקרא קטן, ואמרו חכמי האמת צענין הכרוצים אפי' רצוני ואפי' זעירי. וז"ש דוד ע"ה ע"ד הקבלה (תהלים ק"ד) חיות קטנות עם גדולות, והכני מאיר עיני לבך כי לורת יעקב חקוקה צכסא הכבוד

השמים מקפרים כבוד אל והכוונה זו הגלגלים צחנעמם, והנה מלאכי אלהים הוא עולם המלאכי שהוא חלק שלישי, ומזה דרשו רבותינו המלאך שליטו של עולם שאין ראוי להבין שליטו של עולם באורך וצרוחצ אלא שהוא השלישי מן העולם כולו חלק שלישי, כך פי' הרצ צפרשת תרומה צענין הכרוצים, ואמר עולים ויורדים רמו על קיומם וצטולם שהכתוב יכנה הקיום לעליה והצטול לירידה וצא לרמוז כי יש מלאכים קיימים כלחיים לעד והן אופן שצבראו ציוה שכי, ויש מהם צעלים וכמו שדרגת צכל יום ויום צורח הקציה כח של מלאכים ואומרים סירה והולכים להם והם אוחז שצבראו ציוה חמישי, ומלת זו חוזרת אל הקולם שהמטיל זו הכ' אח המליחות, והנה ה' כלב עליו כי הקציה עליון על כולם משפיע כחו צמלאכים והמלאכים משפיעים כח צספלים, כמלאת למד שסצת כל מפעל צספלים הגלגלים, וסצת הגלגלים המלאכים וסצת המלאכים ה' ימעלה שהשגתו שופעת על הכל, והוא שאמר שלע"ה (קהלת ח') אם עשק רש וגזל משפט ולדק תראה צמדניה כל' צעולם הספל אל תחמה על החפץ והחשוד שהוא משפט מעוקל, לא כן הדבר כי המשפט אמת ודרכי ה' יתצרך גצו מדרכיו ומחשבותיו ומחשבותיו שהרי השגתו צכל, זהו (קהלת סס) כי גצו מעל גצו שומר וגצוהים עליהם, הוא הקציה שהוא עליון על הכל והוא כולל כל הגצוהים כולן, וזהו שהזכיר לשון רצים וסוף צלסון אלהים שנקרא כן צלסון רצים וכן אלהים קדושים הוא שכתוב (יהושע כ"ד) כי אלהים קדושים הוא על שם שהוא כולל הכחות והקדושות כולן. ודעת הרמזים צענין הקולם כי קרא כלל הגלגלים צסם הקולם, ואמר מולד ארלה כי ה' ראשו הא' בארץ, שהוא תחלת היסודות, וראשו האחד צסמים שהוא ערבות כענין שכי' (דברים ל"ה) רוכב שמים וגו' ושם כל המרכבה, וצקולם הזה יעלה כל מי שיעלה, ומלאכי אלהים הם הכניחים כענין שכי' (שופטים ז') ויסלח מלאך וגו' וכי על חגי (חגי א') מלאך ה', והנה הם עולים עד שם צמעלת כצואתם עד מדרגות ידועות ואח"כ יורדים שמודיעים כצואתם ומלמדים את הצריות דרך ה'. זה כתב צתחלת ספרו העורה פרק ע"ו, אצל צפרק עשירי מן החלק השכי' כתב צזה

ולהפסיק כמו מן סקו האלעזי שהוא מכחות
 ירושלים, הסכי כנגד מדת הגבורה כי ללא
 סיחגור הוא במלכות וסיחגור המלכות אליו
 צבא מדת הגבורה שהיא מדרו של מלך, ומה
 שהעמיד חוץ לירושלים כוון צוה לעקור המלכות
 מצית דוד מפני שירושלם נקראה עיר לרק
 ושם כח מלכות צית דוד שהוא מדת סלדק
 והוא היה כמו ומדרו של דוד סכא' (ישעים
 ל"ז) הן ללדק ימלך מלך, גם צהמ"ק מכוון
 כנגד כסא הכבוד והוא ללא לצטל כח מלכות
 וכסאות המספט שלו שהם כסא הדין וכסא
 הרחמים ולכך העמיק מחשבה ללא ממוקם
 ציהמ"ק ומעיר ירושלים, וכמו, סדרז"ל וירצעם
 ילא מירושלים (מ"א י"א) מפתקה של ירושלים
 והן החמש החתונות שהם כחות ירושלים
 שהוליא עלמו מרשוחן והגציה מחשבתו ופכה
 למעלה אל הגדולה והגבורה לעשות סכי עגלים
 כנגדם ועקר המלכות העליונה ממוקם יניקחו
 למעלה כדי לצטל ולעקור המלכות מצית דוד
 למטה, והנה זה חטא ע"ז כי קלץ צנטיעות
 והפריד המיוחד, ומזה קראוהו חכמי האמת איש
 משחית וכתבו לו לחצר גוזל חציו ואמו כי כן
 הוא גזל מן החפארת והכבוד הכח של מעלה,
 ומכאן יתבאר כי קלוו היה צין חמש לחמש
 וז"ש (מלכים א' י"ז) רצ לבס מעלות ירושלים
 הנה אלהיך ישראל אשר העלוך וגו' יאמר מה
 אחס מלערכים לכחות ירושלים הנה אלהיך
 הגדולה והגבורה שמהם צא הספט להם, והנה
 ירצעם עזר צוה על (שמות כ') לא תעשון
 אחי וגו', ואח"כ (מלכים א' י"ז) וישם אח
 האחד צצית אל ואח האחר צדן, וצית אל זה
 אינו ירושלים כי"א צית אל אחר הסמוך לעי
 וכמו שהזכרתי למעלה. והיה ירצעם מעשה אח
 ישראל צוה ואומר להם שאין כונתו לע"ז כלל
 אצל צסוחף שתי המדות לתועלת ישראל, והי'
 מראה להם פכים שאין כונתו לצטל ישראל
 מעליית הרגל אלא מפחד שלא יהרגוהו, שכיון
 שאין ישיבה צעורה אלא למלכי צית דוד בלבד
 אם יעלו ישראל לרגל ויהיו הכל רואים לירצעם
 עומד ולרצעם יושב אז יהרגו לירצעם כי לא
 יחשצוהו למלך, וז"ש (שם) ויאמר ירצעם בלבו
 עתה חסוד הממלכה לצית דוד אם יעלה העם
 הזה לעשות זצחים צצית ה' צירושלים וסצ לב
 העם הזה אל אדוניהם אל רחצעם מלך יהודה
 וסרגוני וסצו אל רחצעם מלך יסודת, וכתיב

יוסף

הכבוד ומזה אמר הכי (צרחסית כ"ה) יושב
 אהלים אהלי מעלה ומטה, ומפורש מזה חמלא
 צמחן חורה (שמות כ"ד) ויראו את אלהי ישראל
 ותחת רגליו, צא לרמוז ישראל תחת רגליו,
 וז"ש צפרסה הזאת התחת אלהים אנכי שלא
 צחמיה, וסצן זה: אני ה' אלהי אברהם אביך
 ואלהי יצחק. ע"ד הפסע יצטיח הכחוד ליעקב
 ולזרעו צמחנת הארץ וסיהי' עמו וסיסמורנו
 צכל דרכיו כענין סכי צמעלת הלדיקים (תהלים
 ל"א) כי מלאכיו ילוה לך לשמורך צכל דרכיך.
 וע"ז הזכיר צו לסון אחי ע"ד סכחוד (צמדצר
 י"ח) אחי חלקך וכחלפך, ללמדך שהוא חלק
 ה' כענין סכי (דברים ל"ז) כי חלק ה' עמו
 יעקב חצל כחלתו, לא חלק מלאכי אלהים
 שהזכיר, והנה זו הפרסה הצעחה ליעקב לשעה
 סיהיה סכי' עמו וסילליח את דרכו אשר הוא
 הולך עליה וסיסיצהו לצית חציו צארץ הקדושה,
 גם הצעחה לזרעו לדורות סיהיה עמהם צכל
 מוקם סיגלו וסיסחעצרו צין המלכיות, וכמו
 סדרז"ל צכל מוקם סגלו סכינה עמהם סיסמור
 חותם מן הלרות אשר להם צגלות וסלא יכלו
 צהם וסיסיצם לאדמתם לצקוף, זהו והסיצותיך
 אל האדמה הזאת כי לא אעצצך, וכ"כ (עזרא
 ט') וצעצרותנו לא עוצנו אליהנו, וע"ד הקצלה
 אחי ה' אלהי אצרהם אציק ואלהי ילחק הזכיר
 צזה סתי המדות הגדולה והגבורה, והמוקם הזה
 היה צית אל שאמר יעקב עליו חין זה כי אם
 צית אלהים וקרא אותו צית אל, זהו ויקרא
 שם המוקם ההוא צית אל והוא לוז, ואין זה
 צית אל הסמוך לעי כי סכי מוקמות היו ששם
 צית אל, האחד המוקם הזה צית אל שהוא
 ירושלים והסכי צית אל הסמוך לעי סצו העמיד
 ירצעם עגל אחד, ועל סתי מדות אלו אמר
 הכי ויקרא למקום אל צית אל כי שם כגלו אליו
 האלהים ולא צא הכי הזה לסחוס רק לפרס,
 וז"ש (יהושע כ"ד) אלהים קדושים, (תהלים כ"ה)
 אלהים שופטים ומזה ת"א מה כורא מה דחילו
 ולא חרגם מה דחיל צלסון יחיד ועליהם כחוד
 (ישעיה ו') סרפים עומדים ממעל לו, ולפי
 ססתי מדות האלו היו מכוונות כנגד צית אל
 העמיד ירצעם כנגדם סכי עגלי זה ע"כ
 עשה מן העגלים סכים כי מה סעסו ישראל
 אחד היו מצקסים מכהיג צמדצר ודי להם
 צמכהיג ישראל אחד, אצל ירצעם עשה סכים
 לכוונה זו אחד כנגד הגדולה כדי לעסוק ממנו

רבינו

ויצא כח

בהיי

סד

ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר להם
 רב לכם וגו', וכבר ידעת כי עמוס נחנף
 פורענות ועווס על צית אל ואמר כי היה
 רואה מדה"ד מנקשת בחורצן צית אל ודן שכי'
 (עמוס ו') והנה ה' כלב על חומת חנך וצידו
 חנך, וכי ויאמר הנני שם חנך בקרב עמי
 ישראל לא אוסיף עוד עצור לו כלוי לא אוסיף
 להעביר על פסעו, חנך הוא קו הדין והמשפט
 הנגזר מפי צ"ד של מעלה שהם ע"א מכין חנך
 ובהיצתה ונשמו צמות ישחק ומקדשי ישראל
 יחרצו וקמתי על צית ירצעם צחרצ, והי' ראוי
 לומר צמות ירצעם אלל הכונה ונשמו צמות
 ירצעם שעשאן כנגד מדתו של ילחק, ומזה
 נכתב ישחק צטי"ן כי אות הטי"ן הוא אש
 והוא רמו למדת הגבורה. וכן בספר ילירה מ"ס
 דומתה טי"ן טורקת, ועוד שם המליך את טי"ן
 צאט, ואמר מקדשי על צית אל ודן, וכיון
 שהיה עמוס מתנבא פורענות זה צצית אל צא
 חמליהו שהיה בהן צית אל וכהן לו עלה שיצרת
 משם ולא יתנבא כזאת צצית אל כ"א צנהמ"ק
 מפני שהנבואה הזאת לעקור הקדושה מצית אל
 ולחוסף אותה צנהמ"ק, ז"ש (עמוס ז') לך
 צרת לך אל חרץ יהודה זה צהמ"ק ואכל שם
 לחם ושם תנבא וצית אל לא חוסף עוד להנבא
 כי מקדש מלך הוא וצית ממלכה הוא, מקדש
 מלך הגדולה וצית ממלכה הגבורה. והו' שרמו
 כאן חכ"ן יש ה' שהוא מכין חכ"ן: (יד) והיה
 ורעך כעפר הארץ. ע"ד הפסע הצטי"ת הט"י
 ליעקב צכחוצ הזה על רצוי זרעו כעפר, והיה
 יכול לומר ככוכבי השמים אלל יכלול כוכב
 אחרת מלבד הרצוי, והוא שלסון עפר הוא
 כולל השפלות והמעלה, השפלות שיהיה זרעו
 בגלות צין האומות שפלים כעפר ומדרך כף
 רגל, והמעלה שיעלו לצקוף על כל העו"ג
 ויחגצרו באחרונה כעפר הזה שהוא מדרך לכל
 והוא מתחזק ועולה באחרונה על הדורכי
 אותה, וכעכין שאמר הנביא (ישעיה י"ד) והיו
 טושים לטוביהם ורדו צנוגסיהם, וע"ז המשיל
 הכי זרע יעקב לעפר, וכ"א הנביא צשפלותן
 של ישראל (ישעיה כ"ו) יגיענה עד עפר, א"ר
 יוחנן ומשם עתידים להגאל שכל (ישעיה כ"ב)
 התנערי מעפר, כן אמרו צפי ראיהו צ"ד:
 ובמדרש שה"ש והארץ לעולם עומדת אלו ישראל
 שכל (מלאכי ג') ואשרו אחכם כל
 הגוים כי תהיו אתם ארץ חפץ, ומפני כן שמך

לו מיד ופרלח ימה וקדמה ולפונה ונגזה:
 (עו) והנה אנכי עמך. ח"א והא מימרי צקעדר,
 ומ"ש צמטה (שמות ג') כי אהיה עמך
 תרגום חרי יהא מימרי עמך, והטעם כי מדרגתו
 של יעקב צאל קדי לא צסס המיוחד, וכיון
 שהזכיר למעלה שסס המיוחד והנה ה' כלב
 עליו ויאמר חני ה' ע"כ הולך לתרגם צקעדר
 כעכין שאמר היה לך לעזרתי, אלל צמטה
 התנבא צסס המיוחד הולך לתרגם מימרי עמך,
 ואם תקשה ותאמר חרי שחרגם ציעקב (צרחסית
 מ"ו) חכני חרד עמך חנא אימות עמך, יש
 להסיק כי עכין מוכרח היה לתרגם כן הן
 צלסון אימות שלא אמר חגלי הן צלסון עמך
 שלא אמר צקעדר, כדי לרמוז על מ"ש גלו
 למלרים שכינה עמהם: (עז) וזה שער השמים.
 הזכיר הכי ג' פעמים זה, ודר"ל הראהו צהמ"ק
 צנוי וחרצ וצנוי, צנוי מה כורא המקום הזה,
 חרצ אין זה, וצנוי זה שער השמים, ולפי"ל לא
 ירמו הכי רק שני מקדשים צלנד: ויחנן לפרש
 שיש צכ"י רמו לשלשה מקדשים ומה שידוע כי
 מלת זה רמו לשכינה כמו (שמות ע') זה אלי
 ואנוהו, ואמר מה כורא המקום הזה על צהמ"ק
 הראשון ששרתה צו שכינה, אין זה על צית
 שני שלא שרתה צו שכינה כי כ' צכנולת חגי
 (חגי א') וארלה צו ואכצדה, ואכצד כתיב, כי
 השכינה שהיא ה"א נחלה משם, וזה שער
 השמים על הצית הגי שיצנה צ"צ שחחזור
 העצורה והשכינה לירושלים כימי קדם, ומזה
 הזכיר כאן שמים שיהיה מעשה שמים לא צכין
 אדם כמו הראשונים שהזכיר צהם מקום וצית,
 וכן רמו משה צצרכות צכיון, צצהמ"ק צחלקו
 הוא שאמר (דברים ל"ב) ישכון לצטח עליו זה
 צית ראשון ששרתה צו שכינה שנקראה ידיר
 ה', חופף עליו כל היום זה צית שני שלא
 שרתה צו שכינה, וצין כחפיו שכן, זה צית
 ג' העמיד ששרתה צו שכינה, וכן תמלא צמס'
 חזיר היכל ה' היכל ה' היכל ה' הנה זה מקדש
 ראשון ומקדש שני ומקדש שלישי ש"מ חרי
 חרוב וג' יעמוד לעולם ע"כ: ונראה שהזכיר
 צשליסי לשון הנה שהוא לשון מורה על דבר
 כלמי וקיים כלסון (יחזקאל י') ואדע כי כרובים
 הנה, וכן (תהלים כ"ה) כי מעולם הנה, וכן
 דר"ל צלסון (ויקרא כ"ד) כחית למאור, צית
 ראשון עמד ח"י שנה וצית שני ח"ך וכל כמכין
 כחית, והעכין הזה כרמו צלסון כחית לפי

הכדר ועל השצועה לדבר מלוא מותר, וכ"א דוד (תהלים קי"ט) כשצעתי ואקיימתי וגו': ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש. זאת שאלת הדריקים מאת השם לא ישאלו המותרות רק בלעדיו: ובירוע כי נטיית אדם אחר בקשת המותרות הוא גורם לו מהומות רבות, וע"כ כל איש ירא את השם ראוי לו שימיה שמוח בחלקו ושיקחפק צמעת ושלל יתלוא המותרות וייעיז לבו ציראת השם, הוא שאמר שהמע"ה (משלי ע"ו) עוז מעט ציראת ה' מחולל רב ומהומה צו, והצי"א לזה אות ועדות ומופת הכי שאחריו הוא שאמר (ס"ס) עוז ארוחת ירק ואהבה שם משור אצוק ושכאה צו, יאמר כי ייעז לצנ"א המעט בהצרה שחנעם להם יותר מן המורצה והמעטוים בחצרת השוכאים:

והענין הזה הצי"א למשל על מדה ההסתפקות ונמנו יס ללמוד ק"ו שיש לו לאדם להחפיים ולהסתפק צמעת צאהצת הש"י וציראתו יותר מחוספת הממון מן הגזל והחמס, וכן שהמע"ה ההפלה על מדה ההסתפקות הוא שאמר (משלי ח') הטריפני לחם חקי, צי"א כי הרי"ש והעושר מדות מנוכות מציאות אוחו לעצור על מלות התורה, כי עם הרי"ש ילערך אדם להחניף את הצריות כענין שכי' (משלי י"ח) חכוכים ידבר רס, ועם העושר יצא האדם אל המותרות ויקנה לעלמו גקות הרוח וגוזה לב כענין שכי' (ס"ס) ועשיר יענה עזות, עד שישימנו תועבה שכ"א (ס"ס ע"ז) חועצת ה' כל בזה לב, ומפני זה אמר ריש ושושר אל תחן לי הטריפני לחם חקי: ודע כי לולא שילר לב האדם רע מעשוריו הומה אחר תלוא יחרון העושר והכבוד בעוה"ז לא היה ראוי לו שידאג צמה שלא קנה מן המותרות רק שיצקש דבר המוכרה, כי מה שהוא מוכרה הקצ"ה יזמיכהו לידו יום ציוס, וכענין שכי' צפרשת המן (שמות ע"ז) ולקטו דבר יום ציומו כי לא היה אפשר להם להלכיע מן המן לזמן ידוע ואפי' מיום אחד למחרתו ומתוך שהיו צועמים צהש"י היה מזמינו להם יום יום, וכבר דרז"ל צענין הפרנסה הקצ"ה זן את כל העולם כלו מקרני ראמים ועד צילי כנים וזשה"כ (תהלים קמ"ה) ורחמיו על כל מעשיו, וכבר אנו רואים לעין צקדר העולם והנהגתו שהיא בחכמה עמוקה וכפלאה שהקצ"ה מזמין לצריותיו וממלי"א להם הדבר הסכרתי, ומה

ששני המקדשים היו מרמס ושניהם כחרצו, חצל צית שלישי להעלות כר תמיד כלומר מעלתו תמידית ואורו לא יפסק לעולם: ובמדרש וזה שער השמים, מכאן אתה למד שהמתפלל צירושלים כאלו מתפלל לפני כסא הכבוד ששער השמים הוא פתוח לשמוע תפלתן של ישראל שכאמר וזה שער השמים, והכוונה כי הוא שער השמים לעלות משם התפלות והקרצות: (יח) וישם אותה מצבה. לא העמיד מלצה במקום אשר שכב שהוא צאר שצע כי אם צצית אל הוא ירושלים והוא המקום שכנגדו ראש הקולם: ויצק שמן על ראשה. יליקת השמן או כקוך ה"ן על מלצה כהקרצת קרצן על המוצא: ורבינו קעדיה גאון ז"ל כתב כי יליקת השמן צכאן היה להכרה כדי שיכיר את האצן ויפרישנה צדעתו מזולתה כי השמן על גבי האצן רשונו כיכר ע"כ, ואמרו צמדרש כשחזר יעקב ללקט את האצנים מלחן כולן אצן אחת ושם אותה מלצה צחוך המקום וירד לו השמן מן השמים וילק עליה שמן שכאמר וילק שמן על ראשה, מה עשה הקצ"ה בטל רגל ימינו והטביע את האצן הזאת צעוקי מהומות ועשה אותה סניף לארץ באדם שהוא עושה סניף לכיפה לפיכך נקראה אצן שתיה ששם אותה מצור הארץ ומשם נשתתה הארץ ועליה היכל ה' עומד, שכ"א והאצן הזאת אשר שותי מלצה יהיה צית אלהים ומשם נשא רגליו והלך לחרן כהרף עין: (יט) ואולם לזו שם העיר לראשונה. המקום שקראו צית אל והוא ירושלים מה היה הלורך להודיענו שנקרא לזו מהחילה ומה תועלת המגעת אלינו מזה, ויתכן לומר כי צא הכי לרמוז לנו צשם הזה כי מזה התחיל העולם להשתכלל ולהתחדש. והנה הוא ראשית הצריאה והחדוש וע"כ גלה לנו כי שם העיר לראשונה לזו מלשון לזו השדרה שמתנו עמיד להסתכער ולהתחדש ולהצרא לתחיית המתים, פי כשם שפלא החדוש הזה היה משם כך פלא של תחיית המתים יתחיל משם, וכבר צאר דהמע"ה הענין הזה ואמר כי צריאת הארץ גם צריאת הכפס והגוף הכל מהאמלעית היא ליון, וז"ש (תהלים כ') אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ וגו', (ס"ס) מליון מכלל יופי וגו', (ס"ס) יקרא אל השמים מעל וגו': (כ) וידר יעקב גדר לאמר. דרז"ל מאי לאמר לאמר לדורות שיהיו צודרין צעת לרחן, ואע"פ שהזהירה תורה על

מלינו זייצ שצעים שהיו לו אפרים ומנשה שכי
 צהן כראוץן ושמעון יהיו לי הרי ייד סולא
 מהם ד' זכורות לד' אמהות שהרי הזכור קדש
 ואין קדש מוליא מירי קדש כשאלו עשרה
 והעשירי הוא שצט לוי שהצדילו הש"י לסרתו
 ולצרך צטמו והוא סזכתה לן התורה המעשר,
 ודרז"ל מן הכ' הזה המצוצו אל יצוצו יותר
 מחומש שאל ילערך לצריות, שהרי מי שהפריש
 ממוכו שתי מעשרות ועשורא צתרא כי קמא
 הרי זה חומש הממון:

כח (ז) וירא והנה באר בשדה. זכר אחד
 מן האבות מלינו זכורות וצבול
 אחד מהם כרמו העתיד, וצענין ילחק קראו
 הכ' (צראשית כ"ו) זכר מים חיים, והענין
 זכרון כי הצאר רמו לזהמ"ק שהוא עתיד להעשות
 צזרעם, והמשיל זהמ"ק לצאר לפי שמשם תלך
 חורה שכוונתה למים: והנה שם שלשה עררי
 צאן. היה אפשר לומר והנה שלשה עררי לאן
 והוסף מלת שם ע"ד הכ' (יחזקאל ג') והנה
 שם כבוד ה' עומד, וישראל לקראו לאנו של
 מקום כענין שכי (יחזקאל ל"ה) והנה לאני
 לאן מרעית, וכי (תהלים ע"ט) ואנחנו עמך
 ולאן מרעיתך, והזכיר ג' לפי שישראל ג' חלקים
 כהנים לוי וישראלים והיו עולים שם ג' פעמים
 בשנה: כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים והאבן.
 זכאן כרמו השם המקור צזהמ"ק, כי מן הצאר
 ההוא ישקו, שמשם היו שואצין רוח"ק, והאצן
 הגדולה היא עשרת זהב גדולה היא ד של אחד
 היא ה' אחרונה שצטס. על פי הצאר, על
 פתח המקדש. (ג) ונאספו שמה כל העדרים.
 רמו לכל ישראל המתאספים שם מלצא חמת
 עד כחל מלרים. וגללו מלסון ויגולו רחמיק על
 מרותיק, את האצן מעל פי הצאר, כי זכח
 הפלסם היו ישראל מנגלגין ומהפכין מדה"ד
 למה"ר. והשקו את הללן, שהיו ממשיכין רוח"ק
 להאליז עליהם הצרכה מלפני לפנים, והשיצו
 את האצן מעל פי הצאר למקומה, צאור על כי
 היו מעלים צמחצצחן האצן שהיתה ע"פ הצאר
 למקומה הראשון כלומר למקומה לשרשה ולמקום
 אלילותה, וכענין שהזכיר. צספר ילירה העמד
 דבר על צוריו והשצ יולר על מכונו: ובמדרש
 וירא והנה צאר צסדה ר' יוחנן פתר קראי
 צסיני, צאר צסדה זה סיני, והנה שם שלשה
 עררי לאן אלו כהנים לוי וישראלים, כי מן
 הצאר ההוא ישקו אלו עשרת הדצרות, והאצן
 גדולה

ומה שהוא מוכרח יותר הוא מלוי יותר ומה
 שאינו מוכרח כ"כ אינו מלוי כ"כ, כענין המרגליות
 ומיני אצנים יקרות שאינן מלויות כ"כ בעולם
 ואינם תחת יד כל אדם לפי שאינם מוכרחות
 כ"כ שהרי הצריות יכולין לחיות זולתן, אבל
 המזון שהוא מוכרח יותר מן המרגליות הוא
 יותר מלוי מן המרגליות, שהרי תמלא התצוה
 והמזון צסוקים וצרחוצות מה שלא תמלא המרגליות
 והמים שהם מוכרחים יותר מהמזון שהרעב
 יכול אדם לקצלו שנים וג' ימים ולא כן הלמא
 כי אפילו זמן מועט לא יכול אדם לקצול ע"כ
 המים מלויים יותר מן המזון כי תמלאם זכר
 מקום צמדיכות ואפי' צדרכים, והאור שהוא
 יותר מוכרח מן המים שהרי חשק הלמא יוכל
 אדם לקצול מיל אחד או פרסה אחת אבל צלי
 האור לא יוכל אדם ולא כל חי להתקיים
 אפי' רגע ע"כ הוא מלוי יותר שלא תמלא
 מקום ריק מן האור ואפי' צמקום שהכוחל
 עומד שם האור, ולא למדת שהצצרים המוכרחים
 הם מלויים יותר בעולם כי הקצ"ה צחכמתו
 הגדולה קדר את עולמו צהן והזמין לצריותיו,
 וע"כ שאל יעקב הלדיק לחם לאכול וצגד ללצוט
 שהוא הדצר המוכרח, וסאל מדה ההסתפקות
 שהיא שאלת הלדיקים ולא שאל המוכרחות, כי
 התורה מואסת צהן עד שתמנע אותם ואפי'
 מן המלך הוא שכי (דצרים י"ז) לא ירצה לו
 סוקים ולא ירצה לו נשים וכסף וזהב לא ירצה
 לו מאד (כ"כ החכם צספר מוצת הלצצות):
 (כח) ושבתי בשלום אל בית אבי. יתכן לומר
 כל מה שהוליא יעקב מפיו צכדר זה הכל
 כחקיים צו, ושמרכי צדרך הזה הכה הש"י שמר
 אותו צדרך ההוא, והלחם הוא הנשים שלקח
 מלסון (שמות צ') קראן לו ויאכל לחם, וכן
 (צראשית ל"ט) כי אם את הלחם אשר הוא
 אוכל, והצגד הוא שכתעשר צקצת לאן לצן
 שהצגדים מן הלמר הם, וצצתי צסלום הוא
 שכי ויצא יעקב צלם, והיה ה' לי לאלהים הוא
 שכי ויקרא לו אל אלהי ישראל: והיה ה' לי
 לאלהים. אין זה תכאי ח"ו כי אם כדר, יאמר
 שאם יסוב לא"י אשר שם צית אציו ילחק יה"י
 השם המיוחד לו לאלהים כי שם יעצדנו צארץ
 המיוחדת, וזה ע"ד מאמר רז"ל כל הדר צחולה
 לארץ דומה כמו שאין לו אלוה: (כצ) עשר
 אעשרנו לך. קיים יעקב את דצריו כי כחן
 להש"י מעשר מכל אשר לו ואפי' מן הצנים שכן

גדולה זו שכינה, וכאספו שמה אלו ישראל, וגללו את האצן שיקצלו את החורה, והסיצו את האצן ע"פ הצאר למקומה אהם ראיחם כי מן השמים דברתי עמכם: (ה) לבן בן נחור. היה ראוי לומר לצן בן צחואל אצל בני צנים הרי הם כצנים, וכמוהו אחותי זה אבי שפירושו זה בן אבי כי זה הין צנו של תרח היתה, או יקראנו הכי צן נחור לפי שנחור אחי אברהם היה איש השם והמעלה ולא היי לצן כודע צארץ צסם צחואל אציו כי היה אדם גרוע וע"כ הולרך לומר צן נחור: (י) ויהי כאשר ראה יעקב. הזכיר צבי הזה כמה פעמים אחי אמו להודיע כי כל מה שהשחדל יעקב צלאן להשקותם ומה שהיה חומל על רחל צת לצן לא עשה לכבוד לצן רק לכבוד אמו צסציל שהיה אחי אמו, ומפני זה צכל פעם סיזכיר הכי שמו של לצן הרשע יזכיר צכל פעם אחי אמו לצאר כי לא היה משקה לאנו של לצן כי אם צסציל שהיה אחי אמו וזכר צלצו את אמו אשר אהצתו סכחנה לו העלה הזאת לצא אליו: ועוד יס צזה טעם אחר שהרי כסיראה אדם או ישמע מה שהוא חפץ הנה זה סנה לתוספת כח צכה תולדתו, ומפני שהיה אדם חושצ כי טצצו של יעקב צראותו את רחל כמשך אחר תארה גופנית והוסיף צו כח צגלילת האצן מה שלא היה עושה מתחילה. לכך הולרך לומר כמה פעמים אחי אמו להורות כי לא כחוסף כח צצצו לצאהצת רחל ולא היה לו צראייתה קום התעוררות כעצמי שאר צבי אדם אצל הכל לאהצת אמו, ומפני זה הזכיר הכי את רחל ואת הלאן קודם שיזכיר ויגל את האצן ולא אמר ויהי כאשר ראה יעקב את רחל. צת לצן אחי אמו ויגל את האצן: ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר. היה יעקב גדול צכה וגצירה כי האצן אשר לא יכלו רועי ג'. עדרי לאן להכיע אותה ממקומה הוא לצדו גלל אותה מעל פי הצאר, והוא עיף מלך הדרך אשר צא צה, גם מלך ההורה שנקראת חוטיה מפני שנתשת כחו של אדם שלמד עד עתה צצית עצה, שהרי ידוע כי כספירש מצית אציו ילחק לא הלך מיד לחרן אל צית לצן אצל הלך ללמוד תורה צצית עצה ועמד סס י"ד סנה, ואע"פ שאין זה כזכר צבי, ואין ראיה לרצר זכר לרצר סכך מלינו סלוה עלינו אציו צלאחר קום לך פדנה אדם וקח לך משם אשה, והוא הצין צאותו לווי

תחת לסון אשה ענין כסתר והוא שהתורה נמשלה לאשה ועליה הזכיר סלמה ע"ה צפניכי משליו (משלי ל"א) אשה חיל מי ימלא, ואמר (משלי י"צ) אשה חיל עטרת צעלה, ודרז"ל אל תקרי מורשה אלא מאורשה, וע"כ השחדל צכסתר תחלה והלך לסונס צצית עצה י"ד סנה, והנה רז"ל מקצלי האמת קצלו בן והודיעונו הענין לפי חסצון סכותיו של יעקב מתוך סכותיו של ישמעאל, וכמו שהזכירו רז"ל צמס' מגילה (דף י"ז) כסנתצרך יעקב מאציו צן ס"ג סכים היה צו צפרק ילא מציתו סנאי וישמע יעקב אל אציו ולא אמו, ותכיל י"ד סנה היה יעקב מועמן ומשמש צצית עצה וכסעמוד על הצאר צן ע"י סנה ה"י, ולפ"י קודם שהלך אל לצן למד י"ד סנה צצית עצה, אע"פ שלא כזכר זה צכחצו: (יא) וישק יעקב לרחל. קטנה היתה שלא היתה עדיין ראויה ליצעל וע"כ מקר לצן הלאן צירה ולא מסרן ציר לאה הגדולה מוכה כי היתה ראויה לאיש ויוסצת צצית, או כאמר סהכשיקה הזאת היתה כשיקה הראש או הכהף, כי לא אמר הכי צפי רחל: וישא את קולו ויבך. מכהג הקרוצים צפגישה, ודעת רז"ל לפי סלפה צרוה"ק סאינה ככנסת עמו לקצורה: ובמדרש למה צכה אמר יעקב אליעזר עצה אצא הציא צידו כזמים ולמידים ואכי אין צידי כלום לפי שרדף אליפז צן עשו אחריו צמלות אציו להרגו והסיגו, ולפי סגדל אליפז צן עשו צחקו של ילחק משך ידו אל מה אעשה ללווי של אצא אל יעקב עול מה סצירי והעכי חסוצ כמה: (יב) כי אחי אביה הוא. קרוצ לאציה, וכן (צראשית י"ג) כי אנשים אחים אכחנו: ובמדרש כי אחי אציה הוא אם לרמות הוא צא אחי אציו, ואם אדם כשר הוא אחי צן רצקה אחותו הכשרה: (טו) הכי אחי אתה. מלת הכי אינו לסון מסופק רק לסון ודאי, וכן הכי קרא שמו יעקב סתרגומו יאות: ועבדתני חנם. יאמר הכי צודאי אחי אתה ועד עתה ענדתני חנם חדש ימים כי כן הזכיר הכי ויסצ עמו חדש ימים, ואם חפץ אהם להסעכצ עוד מכאן ואילך הגידה לי מה מסכרתך, ויעקב הסיצ לו אעצרך סצצע סכים: ויש לחמוס צזה מה היתה כוונת יעקב להתחיל להזכיר לו הזמן הגדול של סצצע סכים להסחעצד צהם, ואלו היה לצן מתחיל צזה סיאמר תעצדכי סצצע סכים היה ראוי לו ליעקב סימעיע הזמן ויאמר

העצודה אמר כן כי היו אללו ימים אחדים לא מכין שנים ולא מכין חדשים, וכן אמר כי מלאו ימי ולא אמר שנותי, וזה להמעיט צעיכיו טורח שצע שנים: (כא) ואבואה אליה. כתב הרמב"ן אין זה דרך מוסר-אף כי צלד'קים, אבל יאמר הכי ואצואה אליה לא שמתן חותה ואלך לדרכי אבל שאשאנה ואסלים מעט הימים אשר עלי כי מעתה לא תירא ממני שאעזבך ואעזב המקנה אשר לך, ע"כ: ויתכן לפרש כי הדבור הזה ליעקב לא היה מלך החלואה שהי' בו רוע מוסר רק מלך השכל, וידוע שאין הפרש - אלל השכל צין אצרי המסגל לשאר האצרים כגון הפנים והידים, ומעולם אדם ואשתו לא עשו להם מגורות לבקוח צער ערוה עד שאכלו והמשיכו כח מעץ הדעת ונחלצו צחלות, וכיון שכן היו האצות שכליים כמלאכי השרת אין לתמוס עליהם צדצר הזה כי כל כוונתם בהסתמסם צבלי הגוף כדי להמסך אחר השכל, גם האמהות רחל ולאה שהיו מריצות זו עם זו על הפעולה הזאת הטבעית כל דצריהם היו מן המין הזה כי היו יודעות צכות"ק ש"צ שצעים עתידין ללאת מיעקב מדי נשים, וז"ש לאה לרחל המעט קחתך את אישי וגו' והסיצה רחל לכן ישכב עמך הלילה, ולאה שילאה לקרחתו ואמרה לו אלי תצא כי שכור שכרתיך, לא היתה כונתן רדיפת החלואה ח"ו כי אם כוונת המלואה צלצר כאשר ידעו צכצואה, והדבור הזה צאצות הנציאים שכל פעולותיהם כמשכות אחר השכל וכל דצריהם אפי' הסיחה שלהם על פיו יחנו ועל פיו יקעו, גם צאמהות הנציאות, אין צהן כעור ולא רוע מוסר, וראיה צרורה לזה מה צדרז"ל, רחל סזלזלה צמשכצו של לדיק לא זכחה להקצר עמו, לאה שחצעה ואמרה לו אלי תצא כי שכר שכרתיך כשתכרה שילא מומה ישכר וזהו וישכב עמה צלילה הוא לא אמר צלילה ההוא אלא צלילה הוא לפי שהוא שמו של הקצ"ה, וז"ש לאה כחן אלהים שכרי כלומר שכרי כפי כוונתי כלשון (ישעיה מ') הנה שכרו אחו ופעולתו לפכיו, ועוד מחוך מש"כ וישמע אלהים אל-לאה יורה שהתפללה להקצ"ה, והא למדת כי על הפעולה הטבעית הזאת נענשה זו וכשתכרה זו, והשכר והעונש אינו כי אם על מעשה המלות, והנה הענינים כולם יורו ויעידו כי כוונתם היתה למלות: (כה) והנה היא לאה. דרז"ל וכי עד השתא לאו לאה היא

כי די לו צעצודה צי ושלש שנים שהוא זמן השכיר ואיך יתחיל הוא צזה, ויתכן לפרש כי טעם אעצדך שצע שנים כדי שהשלים רחל י"ב שנה ויום אחד ותהיה ראויה להריון כי קטנה היתה צה חמש שנים כשצאה עם הללן ולא היתה ראויה לאיש כלל, ומה שיורה ע"ז מה שאמר לו צרחל צתך הקטנה, כי צידוע צרחל קטנה מלאה, אבל צאורו מלך שהיא קטנה איני יכול לכשאה עכשיו ומפני זה אמתין לה שצע שנים ואעצוד אותך, ואע"פ שהיתה ראויה לצ"ה הנה יעקב גוף של קדושה לא חשב להיות עמה עד מלאה הימים שחתי' ראויה לצנים ויוכל לקיים המלואה, כי יודע היה צ"צ שצעים העתידין ללאת ממנו ומה תועלת שישא אשה ויהיה צעל וע"כ לא רלה לכשאה עד צבור שצע שנים ותהיה ראויה להריון: ורבינו שלמה ז"ל פירש מה שהוסיף לומר צתך הקטנה לפי שהיה לצן אללו צחזקת רמאי וחשב אולי יציא לו אשה מן הסוק ששמה רחל לכך הולרך לומר צתך, ושמה יציא לו את לאה ויאמר זו צחי לכך הוסיף לומר הקטנה, והנה יעקב כזהר צזה כדי שלא ימהו לצן ואע"פ רמהו לצסוק ולא הועיל לו כלום והכנים לו לאה צמקום רחל: (יז) ועיני לאה רבות. כתב החכם ר' אצרהם ז"ל וצן אפרים אמר כי מלת רבות חקר אל"ף וטעמו ארוכות והוא היה חקר אל"ף, ע"כ: (יט) טוב חתי אותה לך. פ"י רצינו חנכאל אע"פ שנתניחה לאיש אחר טוב שאלא לאשה צלה איש ולא איש צלה אשה כענין שכי (צרחשית צ') לא טוב היות האדם לצדו, טוב אחה מוצלחך, וזהו שכי דצרים עוצים האחד טוב אצצרו, ועוד מליכו שכי דצרים רעים האחד טוב מחצירו (איכה ד') עוצים היו חללי חרצ מחללי רעצ, ועוד מליכו צ' דצרים האחד טוב והשכי פחות (קהלת ד') טוב ילך מוכן וחכם ממלך זקן וכסיל, והאחד טוב מחצירו (משלי ט"ו) טוב ארחת ירק ואהבה שם משור אצוס ושכחה צו, ועוד שכי דצרים עוצים ויש שלישי טוב משכיהם (קהלת ה') טוב אשר לא חדור משחדור ולא חסלם וטוב משכיהם מי שידור וישלם, וכמוהו (קהלת ד') ושצח אחי את הממים שכצר מחו מן החיים אשר המה חיים עדכה וטוב משכיהם את אשר עדן לא היה: (כ) ויהיו בעיניו בימים אחרים. היה ראוי שיהיו צעיכיו בימים אחרים, אבל לענין עורח

אלא

אלא יעקב חסר סימנים לרחל וכשראחא שמכניסין לו לאה אמרה עכשיו תכלס אחותי עמדה ומסרה לה הסימנים, רחל תפסה פלך שתיקה לאה תפסה פלך הודיה, רחל תפסה פלך שתיקה שהיה יעקב משלח לה סבלונות ולצון כועלן ממנה וכותכן ללאה ורחל שותקה לפיכך עמדו כל זניה צעלי שתיקה שהרי זכימין הי' יודע במכירתו של יוסף ושתק, שאלו צן זכה מה כתיב ציה (שמואל יו) ואלו דבר המלוכה לא הגיד לו, אסתח מה כתיב ציה (אסתר ז') אין אסתח מגדת מולדתה ואלו עמה, לאה תפסה פלך הודיה אמרה תפסם אודה את הי' עמדו כל זניה צעלי הודיה, יהודה מה כתיב ציה (בראשית מט) יהודה אחת יודוך אחיך, דוד אמר (תהלים קל"ו) הודו לה' כי טוב, דניאל כתיב ציה (דניאל ו') ומללא ומודא קדם אלהיה: (ל) גם את רחל מלאה, הכונה שאלה את לאה אצל רחל יותר, וזה בהפך ממה שהוא מצע העולם לאהוב יותר האשה שידע אדם ראשונה, וכמו שדרז"ל אין אשה כורחת צרית אלא למי שעשה כליו, ולפי שאלה זה היתה שלא בדרך כל הארץ הוסיף ואמר גם את רחל, כך פירש הרמב"ם ז"ל: (לא) כי שנואה לאה, מ"ו שישנא יעקב את לאה אצל יאמר עליה שנואה בערך רחל שהיתה אהובה ביותר, או אמר שנואה מרחל והשנאה בעצור הקנאה: (לז) וחרר לאה ותלד בן, הזכיר זכולן וחרר ותלד להורות על חביבת ענין, וסמך הלידה להריון ע"ש שהיו יולדות כל אחת לשבעה חדשים שהרי צבע שנים שניים של עצורה רחל נולדו כל השבעים כלם חוץ מצמימין: והנני מזכיר לך עשר כולדים לשבעה שהם חיים והכולדים לשמונה מתים, דע כל אחד ואחד משבעה כוכבי לכת משמש חדש אחד וקדורם ג"כ של"ס חכ"ל, אצל קדר הצריחה הוא חל"ס כל"ס לשבעה ימי צראשית, והקדור הזה של חדשי העצור שבתאי משמש חדש ראשון ולדק חדש שני וכן בכלם עד לזכה שהיא שביעית והוא כוכב ממורה על החיים, וע"כ הכולד בשביעי יחיה, אצל כסיכנס שבתאי שהוא חוזר חלילה והוא שמיני לפי שבענו של שבתאי קר ויצא שהוא עזב המיתה ע"כ אין הולד חי שמיני כי ימות אותו בעצמו שהוא עזב המיתה ויחזיר אותו עפה כשם שהיה זו מתחילה, אצל כסיכנס השמיני יכנס

בשביעי שהוא לדק והוא כוכב החיים והעוז אז יחיה, והנה רוב הכולדים הם לעי' חדשים והם לכוכב לדק שהוא השביעי צחצח חלילה, ויש כולדים לעשרה חדשים והם למאדים, ויש כולדים ל"א חדשים והם לחמה, ורז"ל אמרו עוצדא הוא צרצה תוספאה דאשתהי ולד עד חריקר ירחי שחא ואכשרוה, כלומר שאע"פ שלא היה צעלה מלוי עמה אע"פ הכשירו ולא החזיק אותו צחצח ממזר אלא צחצח כשר דכל זמן דלא עברו עדיין י"ב חדש אמרינן צרוב צעילות הלך אחר הצעל שלפעמים הולד שוהה י"ב חדש: ודע כי שבעה כוכבי לכת הללו השנים מהם טושים ומועילים מאד והם לדק וכונה, והשנים מהם מזיקים מאד והם שבתאי ומאדים, והשנים מהם צעלי אורה והם חמה ולזכה ונשאר כוכב שהוא אמלעי מזוג טוב עם הטושים ורע עם הרעים:

ותקרא שמו ראובן, קריחת שמות השבעים לאחותינו לאה ורחל הכל היה צרות"ק ע"פ מדותיו של הקצ"ה, כי לאה צרצה צניה רמזה כל העשר מלמעה למעלה, קראה הראשון ראובן כנגד מדה"ד היא הי' אחרונה שצטט לפי שממנה יצא לה כח החולדה, וידעה זה מאצרהם שנתוסף בשמו אות הי', וכן דרז"ל אצרים אינו מוליד אצרים מוליד, ולשון ראובן מלשון ראיה כי הראיה מכח הה' שהיא מדה"ד, ומעט זה הוא גדול כח עין חרע, וכן שמעון מלשון שמיעה כי השמיעה מכח הוי"ו שצטט שהיא וי' קלוות ולכך אמרה כי ראה הי' כי שמע הי', הרי לך ראובן ושמעון כנגד מדה"ד ושם קלוותיה הכלולין זה, וכן כותחן זכר שאר השבעים צמחות, חכמי מצאנו לך כל אחד מהם במקומו הע' חזק צחצח: (ד) על בן קרא שמו לוי, חוזר להקצ"ה, ולכך לא אמר קראה כי הוא יתברך הקורא והמחזר לעצרתו כי הוא העשירי צצנים והעשירי קדש לה', ולפי שידעה צצור שהיו לחלקה שלשה צנים למעוט ע"כ אמרה כי ילדתי לו שלשה צנים, וכונה זו כנגד חצור הג' שלמעלה הרשומים צמלת איש כנחמז צספר הצהיר, וזה עשר ילודי אישי כי שלשם חצור אחד ודבר אחד, ומעט זה היו צני לוי מורי החורה וההכמה שחא' (דברים ל"ג) יורו משפטיך ליעקב, ונחלק שבע לוי לשתי משפחות בהונם ולויה, וכסילדה חרביעי יהודה שהיה יותר מחלקה רלחה לפרע מה שצבר נכלל צסם לוי

רבינו

ויצא כט י

בחי

סז

לוי וקראה שמו יהודה, והוא שנחנה הודאה לבינה שהוא מקום הצנים ואמרה הפעם אורה את ה', ונמלא למד שהכל ככלל בארבעה צני לאה ראובן ושמעון רחל לסכינה עם שם קלוותיה, לוי ויהודה רחל לגי' שעל גביהן: (לה) הפעם אורה את ה'. הוא שם הראשון שצייג מרות היא מרת התשובה ולכך נרמז השם הזה בשמו כי הודה ולא צום וגרם לראובן שידה, ולכך ילא מזרעו דוד ע"ה שהקים עולה של תשובה: ובאשר נסלמו ללאה ד' צנים ורחל אין לה כלל הנאה בה קנאה יחרה וצאה אלל יעקב זכח שיחן לה צנים עכ"פ זכח תפלתו, והוא הסיצ לה כי אין הדבר צידו ואין המניעה ממנו כי אם מהשם יתעלה, ואז נקרה לו צלה שפחתה כדי שתמסוך כח הלידה ממנה צמעשה מן המחסנה, והוא שאמרה לו הנה אחתי צלה צא אליה, וכך אמרה רחל אחי אין לשמי אות ה"י הנותנת כח ההולדה כמו שיש לה ללאה וזלפה שפחתה, אמנם יש צלה שפחתה שמים צא אליה ותלד על צרכי זכח האחת ואצנה גם אחי ממנה זכח השנים ואז ילדה לו צן וקראה שמו דן:

י (ג) דתחת אלהים אנכי. ע"ד הפסע וכי צתקומו אחי שיהיה לי כח שאפקוד

את העקרות והלא נפתח זה לא נמסר ציד שליח, והוא שדרז"ל שלשה מפתחות לא נמסרו ציד שליח ואלו הם מפתח של חיה מפתח של גשמים ושל תחית המחים, וע"כ אמר התחת אלהים אנכי, וכי צתקומו אחי או שלוחו אחי שאתן לך מה שמכע מונך: וע"ד הקבלה התחת אלהים אנכי כצר רוחתיו למעלה בתחילת הפרשה, ואינה ה"א התמיהה חלל ה"א ודאית כמו (שמואל א' צ') הנבלה נגלית, ובאלו אמר תחת ה' שהוא אלהים אנכי הודיע אותה כי דיוקנו חקוק צמרכנה ומזה הוא יודע כי האלהים הוא המונע, וע"כ דחקה עלמה למסור לו צלה שפחתה כדי למסוך כח הלידה ממנה זכח ה' שהוא האלהים המונע ואליו התפללה צקוף, הוא שכי ויזכור אלהים את רחל וישמע אליה אלהים: (ו) ותאמר רחל דגני. כסילדה צלה שפחת רחל הצן הראשון אמרה רחל דגני אלהים, ורחלי לאדם ליזהר בדבריו כולם חף כי בתחילת דבריו, וכצר דרז"ל ארבעה פתחו צאף ואצדו מן העולם, ואלו הם נחש ושר האופים ועדת קרח והמן, וכצר ידעת

אחרית רחל שמחה צלדה כי מדה"ד נמחמה כנגדה: ויש לך להצין ח"ך קראה שמו דן כי פירשה בשמו מה שרמזה לאה בשם ראובן, ולפי שמדה"ד כלולה צרחמים לכך הוסיפה עוד לומר וגם שמע צקולי כנגד שמעון, והשכי קראתו נפתלי כנגד ה' הלדיקים, וגם זה ממנה למעלה: (יא) ותאמר לאה בגד. דרז"ל שכולד מהול, ויחכן לפרש לפ"ז כי מה שהוא חסר חליף לרמוז שהוא עשירי לנמולים והם אצרהם ילחק ויעקב ראובן שמעון לוי ויהודה דן ונפתלי גד, ומנין התיצה צג"ד עולה תשעה לרמוז כי חע"פ שהיו הנמולים לסכיו תשעה והוא העשירי חעפ"כ אינם כי אם תשעה עמו לפי שכולד מהול, ומה שנמלא קרי צא גד צאליף כי השם יתעלה זמן צפי לאה לקרותו גד מלשון גד גדי כלוי צעל מול וע"כ אמרה צא גד כלוי צא המלליה צעל המול, כי צני גד היו צעלי גבורה מללימים צמלחמות כענין שבי (צראשית מ"ט) גד גדוד יגודנו והוא יגד עקב, כלומר ילליח ויחגצר עליהם לצקוף: ועל הכונה הפנימית קראתו לאה גד מלשון המסכה צראותה שעמדה מלדת הולרכה לחזור ולמסוך מן המקום שפקקה משם כסילדה יהודה, וזכח התפלה שאמרה גד גדי כלומר יחזק מולי משכה כח הלידה וילדה ליסשכר שהוא כנגד הבינה שנא' (ד"ח א' י"ד) ומצני יסשכר יודעי צינה לעתים, והצן השכי קראתו אשר כי התפללה צו ג"כ ואמרה יישר כחי שאתחזק ואלד עוד ותהי המסכתי דרך כלולה מלשון (משלי כ"ג) ואשר צדרך לצך, ואז נתן לה זבולן שהוא כנגד הקו האמלעי המכוון עם התשובה רלועה ישרה, ונמלאת למד כי גד ואשר לא על פי המדות נקראו חלל כל שם התפלה, וזכח התפלה שהתפללה צגד נתן לה יסשכר וזכח התפלה שהתפללה צאשר נתן לה זבולן, וזה מצוה: (יד) וימצא דודאים בשדה. דודאים כלורת צן אדם יש להם דמות ראש וידים והוא המועיל להריון, וזהו צדרך סגולה שיש צהם לא צדרך העצב כי החולדה שלהן קרה חלל הפרי והוא כדמות תפוחים יש להם ריח עוז ומזה אמר הכי (שיר ז') הדודאים נתנו ריח, וראובן לא הציח לאמו השורש כי אם הפרי להשתעשע צו ולהתענג צריחו ורלחה צזה לכבוד יעקב לצשם ילועיו כענין שכתוב (משלי ז') נפתי משכני מור אהלים וקנמון,

בן פירש הרמז"ן ז"ל: (כ) ותקרא את שמו זבולן. כנגד הקו האמלעי של מעלה שהוא מכון כנגד הקו האמלעי של מטה, ולכן נקרא זהמ"ק של מטה זבול, והוא הבן הששי כנגד וי"ו ששס, וז"ל כי ילדתי לו ששה בנים ותקרא את שמו זבולן: (כא) ואחר ילדה בת. ואחר שילדה לאה ששה בנים ילדה בת אחת, ולשון ואחר צאורו וצאחרונה כמו (צרחסית ל"ג) ואחר כגש יוסף, ואולי כוונה צה כנגד ה' אחרונה, וע"כ יאמר ואחר שילדה לו ששה בנים שהם שש קלוות עליונים שהם כנגדה קלוות החתונים שהם חתומים. צמנו ילדה צאחרונה צת. כי השכינה כלולה ממש קלוות והנה היא מדה"ד, והוא ותקרא את שמה דינה שתי אותיות אמלעית הכנוי משולצות עם שתי אותיות של שם הרחמים כי היא צת מי זהב, או נאמר כי לא כוונה כלל אך כאשר ילדה לזבולן לא רלחה לרדת ולקבל מן הכחות שלמטה ממנו ולא חששה להם כיון שקבלה כבר כל הכחות של מעלה שהם העקר, והוא שארז"ל חכמי האמת לאה התפללה וחזרה נקצה, וכוונתם צזה לומר כי היתה לאה ראויה להכתן לה יוסף אלא שלא רלחה וחזרה נקצה כי לא חששה לכל מה שלמטה מזבולן וע"כ צאה לידי מכשול ואירע צה מה שאירע: ולפי הפשט מה שהתפללה וחזרה נקצה לכבוד רחל עשתה כן, הוא שאמרו צצרכות פרק הרואה (דף ס') שהתפללה חוך ארבעים יום, אמרה לא תהא רחל אחותי באחת השפחות מיד כהפך והיתה לצת שכאמר ותקרא את שמה דינה: (כג) אסף אלהים את הרפתי. כלו' שהיו מחרפין אותה, לאמר יוסף ה' לי בן אחר, וזהזכרת שם יוסף רמזה זה, ומ"ש בן אחר ולא אמרה צנים אחרים יורה שהיתה יודעת צכך לפי צכבר היו ללאה ששה בנים ולצלה ולצלה שנים שנים הרי יי, וכיון שכולד יוסף שהיה אחד עשר ידעה כי עוד יהי לה בן אחר לתשלום י"צ: והנה רחל הזכירה צו שתי לשונות לשון חסיפה ולשון תוספת, צאורה על הנבלה צלשון תוספת ועל הנסתר צלשון חסיפה אסף אלהים את הרפתי, להורות כי יוסף ירמוז על הקו האמלעי שהוא מאסף לכל המחנות מחצר כל הקלוות מעלה ומטה, והנה עכפיו הנמשכים ממנו הנלח וההוד לכך ילא מיוסף שני צצטים מכסה ואפרים, והיה צכימין כנגד שתי המדות שלמעלה ממנו, ואמו קראתו

בן פירש הרמז"ן ז"ל: (כ) ותקרא את שמו זבולן. כנגד הקו האמלעי של מעלה שהוא מכון כנגד הקו האמלעי של מטה, ולכן נקרא זהמ"ק של מטה זבול, והוא הבן הששי כנגד וי"ו ששס, וז"ל כי ילדתי לו ששה בנים ותקרא את שמו זבולן: (כא) ואחר ילדה בת. ואחר שילדה לאה ששה בנים ילדה בת אחת, ולשון ואחר צאורו וצאחרונה כמו (צרחסית ל"ג) ואחר כגש יוסף, ואולי כוונה צה כנגד ה' אחרונה, וע"כ יאמר ואחר שילדה לו ששה בנים שהם שש קלוות עליונים שהם כנגדה קלוות החתונים שהם חתומים. צמנו ילדה צאחרונה צת. כי השכינה כלולה ממש קלוות והנה היא מדה"ד, והוא ותקרא את שמה דינה שתי אותיות אמלעית הכנוי משולצות עם שתי אותיות של שם הרחמים כי היא צת מי זהב, או נאמר כי לא כוונה כלל אך כאשר ילדה לזבולן לא רלחה לרדת ולקבל מן הכחות שלמטה ממנו ולא חששה להם כיון שקבלה כבר כל הכחות של מעלה שהם העקר, והוא שארז"ל חכמי האמת לאה התפללה וחזרה נקצה, וכוונתם צזה לומר כי היתה לאה ראויה להכתן לה יוסף אלא שלא רלחה וחזרה נקצה כי לא חששה לכל מה שלמטה מזבולן וע"כ צאה לידי מכשול ואירע צה מה שאירע: ולפי הפשט מה שהתפללה וחזרה נקצה לכבוד רחל עשתה כן, הוא שאמרו צצרכות פרק הרואה (דף ס') שהתפללה חוך ארבעים יום, אמרה לא תהא רחל אחותי באחת השפחות מיד כהפך והיתה לצת שכאמר ותקרא את שמה דינה: (כג) אסף אלהים את הרפתי. כלו' שהיו מחרפין אותה, לאמר יוסף ה' לי בן אחר, וזהזכרת שם יוסף רמזה זה, ומ"ש בן אחר ולא אמרה צנים אחרים יורה שהיתה יודעת צכך לפי צכבר היו ללאה ששה בנים ולצלה ולצלה שנים שנים הרי יי, וכיון שכולד יוסף שהיה אחד עשר ידעה כי עוד יהי לה בן אחר לתשלום י"צ: והנה רחל הזכירה צו שתי לשונות לשון חסיפה ולשון תוספת, צאורה על הנבלה צלשון תוספת ועל הנסתר צלשון חסיפה אסף אלהים את הרפתי, להורות כי יוסף ירמוז על הקו האמלעי שהוא מאסף לכל המחנות מחצר כל הקלוות מעלה ומטה, והנה עכפיו הנמשכים ממנו הנלח וההוד לכך ילא מיוסף שני צצטים מכסה ואפרים, והיה צכימין כנגד שתי המדות שלמעלה ממנו, ואמו קראתו

צחורה, והנה יעקב כשראה המראה הזאת צחלום ידע שהקצ"ה עושה לו נס כדי שלא ירעה אותו לצון כמו שאמר ואלהי אבי היה עמדי, ואמר לולי אלהי אבי אלהי אברהם ופחד יצחק היה לי, ואחר שראה כי מן השמים עוזרים אותו הליג המקלות לשני ענינים:

האחד להעלים הנס ולהסתירו כדי שלא תפלוט צו עין הרע, וכן תמלא שאמר אלישע לגחזי (מ"צ ד') קח מסענתי צידך ולך כי תמלא איש לא תזכרו וכי יזכך איש לא תעננו ושמע מסענתי על פני הנער, והיתה כוכה אלישע כדי שלא ירצה בדברים עם צח"א ושלל יגלה שליחותו ולא יפלוט צו עין הרע, וגחזי לא נשמר מזה כאשר לוהו וגלה הדבר ושלטה צו עין הרע הוא שבי (סס) לא הקיץ הנער: ואל תחמה צזה אם כח עין הרע גדול כ"כ שהוא פולט אפי' בדברים שהנס מתפשט בהם, שכן מלינו בלידת השצמים שצציל דבור אחד של לאח שאמרה אורה אח' סכתה הודאה צצן רביעי על שהכירה סכטלה יותר מחלקה שלט צה עין הרע הוא שכתוב מיד ותעמוד מלדת, ועוד מלינו צצני יוסף שהיה הנס מתפשט בהם בדברים מזכרת אציהם שא' (צרחית מ"ט) צן פורת יוסף צן פורת עלי עין, כשאמרו ליהושע (יהושע י"ז) ואני עם רב אשר עד כה צרכני ה' הסיוצ להם יהושע אם עם רב אתה עלה לך היערה, ודרז"ל החציאו עלמכס ציערות כדי שלא יפלוט צכס עין הרע, ועוד אין לך מעשה נס גדול כענין מתן תורה ושם מלינו ששלטה צו עין הרע, וכן ארז"ל למה נשתצרו לוחות ראשונות לפי שכתבו צפומצי שלטה צהן עין הרע וכשתצרו לוחות שניות שכתבו צלטה שכל' (סמות ל"צ) ואיש לא יעלה עמך וגם איש אל ירא צכל ההר לא שלטה צהן עין הרע ולא נשתצרו, ומזה עשה יעקב ענין המקלות שהוא מעשה טבע כדי להעלים מעשה הנס שלא יצינו לצון ואכסיו ושלל יפלוט צו עיה"ר: השני כדי שיחקיים הנס ע"י מעשה הטבע כמו שמלינו שאמר הקצ"ה ליהושע צמלחמת העי (יהושע ח') שים לך אורצ לעיר מאחריה וכיון שכל מלחמותיהם של ישראל היו ע"י נס מה להם לאורצ אצל לוחו סיעשה דבר סיהיה סנה לנס: והנה יעקב כשאמר לו המלאך שא לא עיכך וראה כל העתודים וגו', ואח"כ יקח לו יעקב מקל לצנה, ואין מוקדם ומאוחר

היה מקלף מקלח הנוקלות למעלה ומקלח המקלות למטה כשאר צהם הקלוף, וכשהיה רולה חוס צכסצים לא היה מקלף כלל אך הגוון שהוא שחור כשאר צו ואז היו כולדים שחורים, וכשהיה רולה צרודים לא היה מקלף כלל כי הגוון ההוא היה שחור עשני, ויעקב היו לו מקלות רצות צמיני הארצ צגוון זה: והיה הצנין הזה ליעקב דבר חכמה וקוד הטבע מעורצ צכס, כי היה ענין טבעי מלד פלול המקלות ומלד אחר היה נס גמור שלא היו כולדים כפי האמהות אם שחורים שחורים אם לצנים לצנים, וא"ת שליור המקלות לעיני הלואן היה גובר על הטבע הפסוע מ"מ סיהיו כולם צגוון המקלות שהוא הליור ואין גם אחר סיהא צגוון האמהות א"א זה צלא נס, וכן אמר יעקב ואלהי אבי היה עמדי, צא ללמד כי לולא הנס וסיוע אלהי לא היה הענין בגמר צפלול המקלות צלצד, וכן אמר עוד וילל אלהים את מקנה אציקם ויתן לי ייחס הענין לאלהים שעשה עמו להפליא: (לח) ויחמנה הנקצות, ויחמו הזכרים, והיו הלואן מלד אחר מתקרצות אל הרהטים לשחות מים ומלד אחר היו מתפחדות מהתקרצ אל המקלות והיו כרתעות וסצות לאחוריהן והזכר צא ורובעה ומתקרצת אל המים ואז היתה לורת המקלות שכתגד עיניהן חקוקה מלטיירת צלצס וצמתשצתן צשעת החמוס ומזה היו הכולדים עקודים כקודים, ז"ס ותלדן הלואן עקדים נקדים ועלואים: ומ"ס לנבח הצאן יחזור להלגת המקלות כי לככה הלואן הי' מליג המקלות צעת סיחמו הלואן: והנה הלואן דרכן לילד שני פעמים צשנה כי הם יולדות לחמשה חדשים שכן ארז"ל צהמה דקה מתעצר צאדר ויולדת צאצ, ואותם הכולדים צראשונה הם המקושרות שהלואן צכחו צעת שקושר וצועע והם הכולדים צראשונה, וצשניה הם העטופים חשוסי כח האמהות והכולדים מהם ומחשיטותן אין מחגיחין על מה שכתגדן, וע"כ צהעטיף הלואן לא היה משים מקלות צרהטים, כי אם פעם אחת צשנה צימי כיסן היה מליג המקלות אצל צהעטיף הלואן צימי חשרי לא ישים כי לא ישאר ללצן עד פרסה: ודע כי מה שלקח לו יעקב מקל לצנה לא עשה זה מעלמו רק ע"פ המלאך, כי כן אמר יעקב לרחל וללאה שא"ל המלאך שא לא עיכך וראה כל העתודים וגו', ואח"כ יקח לו יעקב מקל לצנה, ואין מוקדם ומאוחר

משל ודמיון כאמר לו כענין מה שאמר הקצ"ה להושע (הושע א') קח לך אשה זנוכים, שהרי הדבר הזה מדין תורה אסור להסתכל בו, שכן דרז"ל אסור להסתכל בעוף וצצהמה צטעה שכזקקין זה לזה ואם כך איך יאמר לו המלאך שיסתכל, אבל הענין היה כי מתוך החלום הזה בא יעקב לעשות הדבר ולהתכנהג בחכמה העצב בענין המקלות לא לרמות את לבן ח"ו אלא להסמר מלבן שלא ירמזו: ומעשה העצב שצפרקסא זו יש ללמוד חיוז צכ"א שיש להם שכל ודעת לקדש ע"מם צטעה שכזקקין עם כשותיהם שהרי אלו רואים צצהמות ל"ור העוזר יולא כפי ל"ור המחשבה, וע"כ חז"ל לעולם יקדש אדם א"ע צטעה תשמיש, וקדושה זו היא עהרת המחשבה שלא יחשוב צאסה אחרת ולא צדצרים אחרים רק צאסתו, וזהו ק"ו שאין עליו תשובה, אם הצהמות שאין להם דעה להצין תועלת הדבר וכזקו ואיכן עושות אלא מבח הטבע יש להם כח לפעול צחולדות כפי חלורה המלטיירת צלצם והקצוע צמחצתם, ק"ו לצכ"א אשר להם כח גדול צנפס השכלית לל"יר צמחצתם וצלצם העליונים והתחתונים ויש להם כונה צדעת וצשכל להחכוין צאותו חל"ור. שצריכים לטהר מחשבותם בענין ההוא: **לא (יג) אנכי האל בית אל.** ע"ד הפסע שנגלה לך צצית אל: וע"ד הקצלה המלאך הזה שקרא עלמו אל הוא הטוב שגא' (שמות ל"ג) אחי אעציר כל עוצי על פניך והוא הצית שגא' עליו (צמדצר י"צ) צכל ציתי כאמן הוא כי עוצ האדם ציתו, וע"כ אמר על עלמו אחי האל צית אל, וכן ציעקצ ויקרא למקום אל צית אל, וסנה חכ' הזה ככון כפשוטו כי המלאך הזה שהוא אל הוא צית אל, והצן זה: (יע) וחגברחל את התרפים. דעת הרמב"ן צתרפים כי היו כלים לקבל השעות ויקסמו לדעת העתידות, והמלה כגזרה מלשון נרפים ויקראו להם תרפים לרמוז עליהם כי דצריהם כמו כצואה רפה חצא צרוצ וחכוצ לעתים רחוקות, והיו מדצרים מדרך חכמת השעות והוא שכי (זכריה י"צ) כי התרפים דצרו און, ולמה גכצה אותם כדי שלא יגלו לצציה אם ישאל צהם כי צורת יעקצ, ומ"ש לבן ליעקצ למה גכצת את אלהי לצות ולעד כי התרפים היו אלהיו: והנה לבן היה קוקס ומכחש בענין שכתוצ נחשתי, וארלו חרן היא

חרן קדם מלחה קסמים, הוא שכי (ישעיה צ') כי מלחו מקדם וגו', גם צלעם צן צעור הקוקס מ"סם היה הוא שכי (צמדצר כ"ג) מן ארם יכחני צלק מלך מואצ מהררי קדם:

וכתב רצי אצרהם ז"ל הקרוצ חלי שחרפים היו על לורת צן אדם והיא לורת עשויה לקצל כח העליונים ולא אוכל לפרש, והעד צזה התרפים שטמה מיכל צמעה עד שחצצו שומרי הצית שהוא דוד, ומשה"כ (הושע ג') ואין אפור ותרפים שלא יעצרו את ה' ולא ע"ז, ע"כ: ורבינו מנכאל כי כי מה שגכצה אותם כדי שיחזור צו ושיאמר אלוה הגכוצ אין צו ממש, כדצר יואש שאמר (סופטים ו') אם אלהים הוא ירצ לו כי כתן מוצחו, וכמו שאמר חכ' (יחזקאל כ"ח) האמור תאמר אלהים אחי לפכי סורגך ואתה אדם ולא אל ציד מחללך: ובמדרש למה גכצה אותם שלא יהיו מגידים שיעקצ צורת וכי התרפים מדצרים והלא כתצ (תהלים קע"ו) לא יהגו צגרוכס, ח"ל אין דכי (זכריה י"צ) כי התרפים דצרו און, כילד עושין מציאין אדם צכור וסוחטין אונגו ומולחין אותו צמלח וצצשמים וכוחצין על ל"ץ של זה צס רוח טומאה ומכיתים הל"ץ צכסוף תחת לשונו וכותמים אותו צקיר ומדליקים לפכיו כרות ומשתחויים לו ומדצר עמם צלחש ומ"ש כי התרפים דצרו און, ומה שגכצה אותם כדי לעקור עצודת גלולים מצית אציה, וכן הקצ"ה הצעית לצציה להעציר ע"ג מן העולם הוא שכי (ישעיה צ') והאלילים כליל יחלוק: (כצ) ויוגר ללבן ביום השלישי. היה דרך שלשה ימים צין לאן יעקצ ללאן לבן וכשהלך המגיד להגיד ללבן ציום השלישי לקח לבן את אחיו עמו וחזר ממקום הללאן עד פדן הרי שסם ימים, שלשה ימים של מגיד וג' של חזרת לבן וציום השציעי הש"גו, הוא שכי וירדף אחריו דרך צצעת ימים, כמלא כל מה שהלך יעקצ צטעה ימים הלך לבן ציום אחד וכמו שכתצ רש"י, ואפשר שהתחיל יעקצ לכסוע מפרן חרן ציום ראסון ויום השציעי צצו הלך לבן והש"גו היה יום צצת: (כע) יש לאל ידי. הרשעים מחללים צמעשיהם הרעים וכן לבן הרשע היה מחלל צכאן צמעשה רע, ומ"ש יש לאל ידי דצוק עם ואלהי אציקם, אמר יש לאל ידי כל העשרים סנה שהיית צציתי לעשות עמכם רע שלא היה לי מונע שהרי אלהי אציקם לא נראה

כראה לי מעולם עד אמש וזה לאות כי אין
כוונתי רעה עמכם, ועתה שהלכת מעמם שכנסת
לצית אצריך למה גנבת את אלהי, וכפל האמירה
צבי לחזק כלוי באמירה מוחלטת: משוב עד רע.
עוצתו סי' רע אלל יעקב שהרי אם חסד
לעשות עמו עוזה שלא יתגהו אלל שיעול
טובו סי' זה רע אלל יעקב, לכך הולך לומר
מפיו עד רע, וכמוהו (יחזקאל כ"א) והכרתי
מנך לדיק ורשע לדיק לצעל ורשע לצעל, והעד
על פירוש זה שאמר לו יעקב לולי אלהי אבי
וגוי כי עתה ריקם שלחתי כי הוא הטוב
שחשבת עלי: (ל) כי נכסות נכסות לבית אביך.
כפל הלשון לרמז כי ככק לאציו וככק לארץ
הקדושה כלשון (תהלים פ"ד) נכספה וגם כלתה
נפסי לחלרות אלהי: ויחבן לומר כי תוספת
הסי' רמז לכבוד שכי' זו (ישעיה ס"ד) צית
קדשנו ותפארתנו, וחליו היה ככק כי צית
קדשנו הוא הכבוד ותפארתנו תפארת ישראל.
ובתי' (תהלים ל"ו) עז ותפארת צמקדשו והצן
זה, ומי שלא ככק חליו הוא החוטא, וכלשון
הזה חליו שהוכיח סנצ"א את ישראל באשר
לא היו נכספים ליראת הסי' ושחירת מלכותו,
הוא שאמר (לפניה צ') התקוטטו וקוטטו הגוי
לא ככק: (לז) עם אשר חמצא את אלהיך
לא יחיה. מן החרס הזה נענשה רחל שמתה
בדרך, ומכאן שיש לאדם ליזהר מעונש הלדיקים
ומקללתם: נגר אחינו הבר לך מה עמדי וקח
לך. זה יורה על אמונתו ומעלתו של יעקב
והוא דרך הלדיקים שאינם חומדים ממון אחרים
ואפי' מן הקרובים, כי יעקב שערד צצית
חמיו עשרים שנה ונחצרך בגללו כמו שהעיד
עליו לזן עלמו נחשתי ויצרכני ה' בגללך היה
מרשם לחמיו להכנס בכל אסליו וכל חסן שיכיר
שהוא שלו שיקחנו לעלמו שהוא שאמר הכר
לך מה עמדי וקח לך, וכן הזכיר למעשה כי
מעשה את כל כלי מה תלאת מכל כלי ביתך, בא
וראה הלדיקים כמה הם מרחקים מן הגזל:
(לח) ויבא לבן באהל יעקב ובאהל לאה. אחר
שהזכיר ובאהל לאה ובאהל שתי האמהות
למה הולך לומר וילא מאהל לאה היה לו
לומר וילא מאהל שתי האמהות: אבל יתכן
לומר כי אהל לאה היה גדול מכולן עד שהיה
אהל שתי האמהות צחוכו ומשילא מאהל שתי
האמהות עדיין היה עומד צאהל לאה ולכך
הולך לומר וילא מאהל לאה: והנה לדעת

רפ"י ז"ל היו כולם שלשה אהלים כי אהל יעקב
הוא אהל רחל ואהל לאה הרי שנים ואהל שתי
האמהות הרי שלשה אהלים, חזל לדעת הרמב"ן
ז"ל היו חמשה אהלים אהל יעקב צפ"ע כי שם
תאכלנה עמו הנשים והילדים על שלחנו ואהל
לאה הרי צ' ואהל רחל הרי ג' ואהל צ' האמהות
כלוי לכל אחת מצ' האמהות, ואמר כי זה
מלכיעותו של יעקב שיהיו לו ארבעה אהלים
לד' נשים לכל אחת אהל מיוחד כדי שלא תדע
האחת צחוכו אל רעותה כי זה חסור מהיה:
(לה) כי לא אוכל לקום מפניך. זה יורה כי
קודם מכן חורה היו הקדמונים כוהנים
טומאה צענין הכרה ומחזיקין אותה צעומה
כטומאת המת, וכענין שארז"ל צדק חסור
לשאל צעלומה של כרה, רצו נחמיה לומר
אפי' הדבור הילא מפיה טמא ואסור לדרוך
עפרה שהוא טמא כמת ואסור ליהנות צעומה
ידיה, וע"כ החרים לזן ולא דבר עמה כלל:
(לח) רחליך ועוין לא שכלו. צחוכי כענין שכי'
(טמות כ"ג) לא תהיה מצכלה ועקרה
בארץ: ואילי צאנך לא אכלתי. בדרך הרועים
כענין שכי' (יחזקאל ל"ד) את החלצ תאכלו
ואת הלער תלצטו הצריח תזחמו והלחן לא
תרעו: (לט) מרפה לא הבאתי אליך. כלוי שלא
חירע צהם שום צהמה שיטרפה היה רעה
כענין שכל' (צרחית ל"ז) חיה רעה תכלתהו
ערך טורף יוסף, וכי' (נחום צ') חריה עורף
צדי גורותיו: אנכי אחשנה, מלשון (סופטים כ')
אל השערה ולא יחטיא, כלוי נתחייצתי לשלם
אותה ואם חסרה לעלמי חסרה, וכן (מ"א ח')
והייתי חכי וצכי שלמה חטאים: מירי חבקשנה.
האצודה, שאני שומר סכר ואני חייצ צה כענין
שכי' (יחזקאל ל"ד) ואת הכדחת לא הסיצוחם
ואת האצודת לא צקסחם, שכן סנצ"א מוכיח
לרועי ישראל צמרעיהם ומוכחן על הדברים
שהם חייצים צהם, ויצא יעקב ההלכה הגדולה
שהיתה לו צחקתו צין מלך שחירתו הגדולה
צין מלך חנק, וכן גנבותי יום וגנבותי לילה,
אני חייצ צה שהרי שומר סכר חייצ צגנבת
ואצדה כענין שכי' (טמות כ"ג) ואם גנב יגנב
מעמו ישלם לצעליו, וכן דרז"ל ומה גנבה
שקרובה לחונק חייצ אצדה לא כ"ס, וצא
יעקב צכאן שהכל היה משלם משלו. האצדה
והגנבה ואפי' הערפה שהשומר טמור מהיה
שכל' (טמות טס) הערפה לא ישלם היה יעקב
משלם

משלם: (מא) זה לי עשרים שנה בביתך. ע"ד הפסע ועזרתך באמונה גדולה כזאת והיה לך לחוש לכבודי כ"ש שאני חתך סעזרתך ארבע עשרה שנה צמתי צמותך ושם שנים צלחך, ואתה לא כן עמדי כי תחליף משכורתי עשרת מוכים: ובאור הענין כי היה מחליפו שתי פעמים בכל שנה ושנה וזה עשרת מוכים כלו עשרה מוכים שהרי שם שנים עמד אותו צלחך ושנה ראשונה עמד כך שהיו עקודים כקודים ועלולים, אבל משנה ראשונה ואילך היה מחליפו בכל שנה ושנה שתי פעמים מעקודים לנקודים ומנקודים לעלולים שהרי זהמה דקה יולדת שתי פעמים צמנה והרי לך עשרה מוכים צחמש שנים: וע"ד הקבלה זה לי עשרים שנה כמו (שמות ט') זה אלי ואנוהו, וכן (שם י"ג) צעזור זה עשה ה' לי צלחתי ממלכים, ולפי שכבר הזכיר למעלה זה עשרים שנה אנכי עמך לא היה לריך לחזור זה לי עשרים שנה צמיתך, אבל הענין כי למעלה ידבר על עולמו ועתה ידבר צמיתו כי היה ה' יתעלה עמו כל עשרים שנה שהיה צמיתו, ומזה קמך לו לולי אלהי אבי אלהי אברהם ופחד ילחק היה לי, והבן זה: (מז) ופחד יצחק היה לי. ע"ד הפסע מי שמפחד ממנו ילחק היה צעזרי, וזאת כוונת אונקלוס: ויש שפירש ופחד ילחק רמז ליום העקדה או ליום הצרכה כי שם חדר ילחק חרדה גדולה שראה גיהנם תחתיו ואז קיים צרכו של יעקב. שאמר (צראשית כ"ז) גם צרוך יהיה, ז"ש כי עתה ריקם שלחתי כלומר לולא אותו פחד שהיה צמילי ולמעלתי: וע"ד הקבלה ופחד ילחק היה לי צמיתי ועם זה הזכיר ג' נודות האצות בסדר, וכן הזכיר עוד בסדר הזה צמפלה כנגד עשו, ומ"ש תחלה לולי אלהי אבי על ילחק אצו אמר כן, ואחריו הזכיר אברהם לפי שחייב אדם צמזוד אצו יותר מצמזוד זקנו, אח"כ הזכיר צמפירוש פחד ילחק בסדר המדות: והרמב"ן כי ופחד ילחק היה לי ע"ד האמת יצא הלשון כפסועו ומשמעו והוא מדה"ד של מעלה, וממנו אמר הכ' (הושע ג') אחר יסונו צמי ישראל וצקסו אח ה' אלהיהם ואת דוד מלכם ופחדו אל ה' ואל עונו צמחרית הימים, יאמר כי יצקסו הרממים ומה"ד של מעלה ויצאו פחד ילחק אל ה' ואל עונו הצמכרים, עכ"ל: את עניי ואת יגיע כפי ראה אלהים ויוכח אמש. ויוכח אותך

אמש שלא הרגתי, וא"כ זכית יגיע כפי הלינו מן ההריגה וזכות יראת שמים הלינו ממנו ז"ש ופחד ילחק היה לי כי עתה ריקם וגו', ומכאן יש ללמוד גדול הנהנה מייגיעו יותר מיר"ש: (מז) הבנות בנותי והבנים בני. כי רבינו חננאל ז"ל כזב לבן צמורו והצנים צמי שהרי כשאמרו צמי צנים הרי הם צנים לא אמרו כן על צמי צנות, וכן צמה שאמר והלחן לאני שהרי הוא נחנס לו צמכר ערחו ועמלו, וכן צמה שאמר וכל אשר אתה רואה לי הוא ושרי אמר לו יעקב כי משעת אח כל כלי מה מלאת מכל כלי ציחך ולא מלא מענה, והענין הזה בענין צן הדר שאמר לאחאז (מלכים א' כ') כה אמר צן הדר כספק וזהבך לי הוא ונסיך וצניך העוצים לי הם, ובתיצ דעו כל וראו כי רעה זה מצקס: והנה על דבר יעקב שאמר ללבן למה דלקת אחרי השיצ לבן הצנות צמותי כי צמתי אחרך לראות צמותי: ולבנותי מה אעשה לאלה היום. מה אעשה עוזה להן או לצניהן אשר ילדו אבל איני להן שמתכות לי צמית שלא מענה אוחן ולא חקם כסים על צמותי: ובמדרש הצנות צמותי הצנות שמים צמותי שמים הרי ד', ונראה מזה כי גם צלה וזלפה היו צמותיו ממש מאשה אחרת או מגדלות צמיתו: (מו) ויאמר יעקב לאחיו לקשו אבנים. לאחיו של לבן, וכמוהו (צראשית מ"ז) ויאמר פרעה לאחיו מה מעשיכם לאחיו של יוסף: ובמדרש לאחיו אלו צמי והיה קורא אותם אחיו שהיו גבורים כיוולא צו לדיקים כיוולא צו: והנה יעקב הרים אצן למלצה ולזה לאחי לבן שילקטו אצנים כמוהו שהיו מלצות ולא אמר שיעשו גל אצל הם לקטו אצנים ויעשו גל, והיתה כונתם כלפי אמונתם ועזרתם שהיו עוזדים החמה והיו דורשים צעד החיים אל הממים, וע"כ הזכיר צמי גל שני פעמים שהרי ה"י יכול לומר ויאכלו שם עליו, אבל עשה כן כדי לרמוז כונתם צמס גלגל כלומר גלגל חמה, ונחצאר עכינו צמחו שם שקרא לו לבן יגר סהדותא חסבוכו גלגל חמה והוא היה אלוהו שהזמירו לעד, כי שנוי הלשון מורה על ענין חדש צמי ספק, ואולי החרפים היו מקצלים כח צמזלות החמה וע"כ אמר לבן הגל הזה עד צמי וצניחך לשון כופל על הלשון, והזכיר שמו של הקצ"ה כלפי אמונת יעקב: והזכיר צמה שתי המדות שבהם צמרא העולם

חרם: (כג) אלהי אביהם. שיעור הכ' אלהי חזרהם ואלהי כחור שהוא אלהי חזיהם חרח יספיעו ציכנו. **רב** (ח) ויפגעו בו מלאכי אלהים. הנזכרים צראש הפרשה שהיו עולים ויורדים בו, וז"ש כאשר ראם כלומר הכירם שכבר ראם, וכן כי ציחזקאל (יחזקאל י') היא החיה אשר ראיתי וגו', ולפי"מ שהתחיל ציעקז ואמר הלך לדרכו היה ראוי לומר ויפגע במלאכי אלהים, חזל היה זה למעלה יעקב כאשרם שאומר פגעו חכמים צמלך, והפגיעה הזאת הייתה לשמור אותו כענין האומר צלדיקים (תהלים ל"א) כי מלאכיו ילום לך לשמך צכל דרכיך, ואמרו צמדרש מי גדול הסומר או הנסמר הוא אומר הנסמר שכל לשמך צכל דרכיך, על כפיס ישאונך מי גדול הכושל או הכשול הוא אומר הכשול, וכן צכאן מי גדול הפוגע או הנפגע הוא אומר הנפגע, וכ"מ צחלישע שכי (מ"צ ו') וישכם משרת איש האלהים לקום וילא והנה חיל שובצ את העיר וקום ורכב ויאמר נערו אליו חנה אדוניי איכה נעשה, וכתיב ויאמר אל תירא כי רבים אשר אחנו מאשר אוחס, וכי ויפקח ה' את עיני הנער, וירא והנה הסר מלא קוקים ורכב אש סניצות חלישע.

(צ) ויקרא שם המקום ההוא מחנים. שתי מחנות מחנה יעקב ומחנה המלאכים, והסוף הכי מחנהו למחנה המלאכים כי הלדיקים צארן במלאכים צשמים לעשות רלון קוקם, או ירמוז מחנים על העמיד להיות צקצלת החורה כי סם ירדו המלאכים לרצואות ומחנה ישראל ששים רצוא שילאו ממנה, וזהו שדרז"ל מחנה אלהים זה ששים רצוא היו כנגד מחנה ישראל, ועזא"ה (סיר ו') שובי שובי הסולמית שובי שובי ונחמה צך מה תחזו צסולמית כמחולת המחנים:

וישליח יעקב

מעין נרפש ומקור משחת צדיק מט לפני רשע: אבל דבש הרבות לא טוב וחקר כבודם כבוד:

שהמע"ה הודיענו צכאן (משלי כ"ה) מעלת הלדיק כי הלדיק כשהוא כמסר ונופל ציד הרשע והוא מתמוטע לפניו אותה התמוטעות היא לשעה איכה לעולם ועתיד להכלל מיד, כמ"ש (משלי כ"ד) כי שצע יפול לדיק וקם וקופו שיחזור למעלתו ולכבודו, ולמה הוא

מדה"ד ומדת רחמים. הזכיר תחלה מדה"ד צרמו ז"ש והיה לעד ציני וצינך, ומלת והיה הם אותיות השם המיוחד וזהו שפי' רש"י ז"ל והי' לעד זה הקצ"ה, והזכיר עוד צפירוש ילף ה' ציני וצינך ואח"כ הזכיר מדה"ד ואמר אלהים עד ציני וצינך, ומזה אמר אלהי חזרהם ואלהי כחור יספיעו ציכנו, אלהי חזרהם מה"ר ומה"ר שהזכיר, ואלהי כחור גלגל החמה שהוא אלוהו צרמו לו צסם גל, וזהו שארז"ל אלהי חזרהם קדש ואלהי כחור חול: וידוע כי כל מה שנקרא כל רקיע ורקיע גלגל היה ראוי להקרא גל שהוא לשון גוצה, והכוונה צזה לגוצה הגלגלים כענין שכי (חיוצ י"א) גצהי שמים מה תפעל, חזל ככפלה המלת להורות על הקף סבובם ותנועתם, ועוד להורות שפעולותיהם וכחותיהם משתנים זה לעומת זה: (יט) והמצפה אשר אמר. כמשך למעלה למלת קרא, יאמר והמלפה קראה מלפה אשר אמר ילף ה', וז"ש (שופטים י"א) את מלפה גלעד: (כצ) עד הגל הזה וערה המצבה. אחר אשר אמר אלהים עד ציני וצינך למה הולך לחזור ולומר עד הגל הזה, חזל עשה כן כדי להעיד צזה שמים וארץ, וכן אמר שמואל הנביא לישראל (שמואל א' י"צ) עד ה' צכס ועד משיחו: אם אני לא אעבור אליך. פי' אשר אחי, והעצרה זו לרעה כמו שמוכיח סוף הכי כי כן מלינו לשון העצרה צענין מלחמה (ויקרא כ"ו) וחצ לצח העצור צארלכס, והצריח שכרתו שניהם הוא שלא יעצור זה צגצולו של זה כי הגלעד גצול לח"י כענין שכי (דברים ל"ד) ויראהו ה' את כל הארץ את הגלעד עד דן, וז"ש לרעה כלומר ע"מ להזיק זה לזה, וכן אמרו רז"ל לרעה חי חנה עוצר חזל חנה עוצר לפרקמטיא, וצלעם הרשע שהיה מוצע לצן ומחרן חרלה צני קדם עירו התחיל לעצור על הצריח הזה הוא שכי (דברים כ"ג) ואשר שכי עליך את צלעם צן צעור וגו', ואחריו כושן רשעתים הוא סכתוצ (שופטים כ"ג) ויחר אף ה' צישראל וגו', וע"ז הותר לדוד להלחם צו צהלותו את חרם כהרים וכי (שמואל צ' ח') וישם דוד כליצים צחרם: ודע כי חרם כהרים הוא דמשק ונקרא חרם כהרים ע"ש שכי כהרות סצו שכל (מ"צ ה') הלא עוצ חמנה ופרפר כהרות דמשק, ועליו כאמר לחליהו (מ"א י"ט) לך סוצ לדרכך מדצרה דמשק ומשחת את חזאל למלך על

הוא דומה למעין גדולחין ורומסין צרגל וחזר
עבור לסעה שאותו עכירות אינו לעולם ואין
לו קיימא כי עתיד הוא שיחזור ללילותו כן
הלדיק לא יוכל הרגע להספיל כבודו ולא
להפיל אור פני מעלתו שלא ישאר צלרקתו
כשהיה, כסם שהמעין לא יוכל איש לעבור
מימיו שלא יחזרו אח"כ ללילותו וזכותו כשהיו.
ומה שדמיו לשני דברים למעין ולחקור ידוע
כי הנהר מוסך מן המעין והמעין מן המקור,
וכסם שהנהר מקבל מן המעין כך המעין מקבל
מן המקור, ומפני זה נקרא מעין מלשון עין
ובחיצ עין המים שהרי העין מקבל מן הדמעה
הנמשכים מהמזח ולכך המתמיד בדמעות מייצג
את מוחו, אבל המקור אינו מקבל מאחר כי
מימיו מעלתו המה יולאים וממקומו מתרבים
וכוצעים ואינו פוסק לעולם, ומפני זה נקרא
הקצה מקור לפי שכחו אינו פוסק לעולם
ולעולמי עד, והוא שכי (ירמיה ו') מקור מים
חיים את ה' וכי (תהלים ל"ו) כי עמך מקור
חיים, וע"כ המסיל שלמה ע"ה הלדיק המתמוטט
לפני רגע למעין ומקור, שאין רפוש המעין
ולא הסחת המקור לעולם כי מי יוכל להסחית
מקור כוצע שאינו פוסק. ואחר שהודיענו שכי
הזה שא"ל להספיל כבודו על לדיק כסם שא"ל
לעבור המים הלולים שלא יחזרו ללילותו,
הודיע שכי השכי כי יתחייב האדם לחקור
הלדיקים ולקפד בצנח מעלתו, ותגיד לך כי
ערך החקירה הזאת צחקר כבודו הוא עוצ
מאכילת הדגש, כי אכילת הדגש הרבות לא
עוצ והרבות לחקור כבודו הוא עוצ וכבוד
אלל המהשנה, כי אין ספק שהמשנה את הלדיקים
תמיד אין זה כי אם מלד טבעו ומזגו העוצ
ולכך ספור שנהם אללו מחוק מדגש, והמשנה
את הרשעים אין זה כי אם רוע לב ומלד שיש
לו קורבה באחת ממדותיהם הרעות וע"כ הספור
בשנהם יתחק אללו בענין שכי (איוב כ') אם
תמתיק צפיו רעה, וכי (משלי כ"ה) עוזבי
תורה יתללו רגע, כי כא"ל משנה את מינו.
וע"כ הזהיר שהמע"ה כי לחקור כבוד הלדיקים
והספור בשנהם ומעלתם כבוד הוא אלל המשנה
והזריז צדצר הרי זה משונה ורצוי החקירה
בכבודו עוצ מאכילת הדגש, וכ"ל דוד ע"ה
(תהלים ע"ו) ואת יראי ה' יכבד, הזהיר לחקור
כבוד הלדיק ולקפד בכבוד יראי ה' ולכבד
אוחם, והערה הזאת שם אותה בכלל מדות

החסידים העולים צמעות העליונות ספוכנים
זהר קדשו, והוא שאמר (תהלים ע"ו) ה' מי
יגור צהלך מי יטכון צהר קדשך הולך תשים
וגו' כזה צעיקו במאס ואת יראי ה' יכבד:
ובבר דרז"ל ואת יראי ה' יכבד זה יהושפט
מלך יהודה שכשהיה רואה ת"ח היה עומד
מכסאו ומחזקו ומכשקו וקורא לו רבי ומורי.
ויש לתמוה איך שמו ז"ל בכלל המדות העליונות
האלו מה שהיה יהושפט מקיים ממה שאמר
הסמוי חייצין ועושין כן ומאי רבותא דיהושפט
משאר כל ישראל, וכענין שארז"ל (יחזקאל ד')
כזלה ומרפה לא אכלתי ומאי רבותא דיחזקאל,
אבל הכונה ביהושפט לפי שהיה מלך ולא היה
חייב בכך משום דכי (דברים י"ז) שום חטים
עליך מלך שתהא אימתו עליך ואעפ"כ היה
עושה זאת והיינו רבותא: ובמדרש מעין כרפס
ומקור משחת לדיק מע לפני רגע, זה יעקב
סקרא לעשו אדוני כמה פעמים ע"כ, ואעפ"כ
סלצקוף כלול מידו וחזר ללילותו כמעין הזה
מ"מ מלינו שהתמוטט וככנע לפניו הרבה שהולך
לשלוח לו מכה ושלח לו המלאכים, הוא שכי.
וישליח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה
שעיר שדי אדום. מלת מלאכים כוללת
השלוחים צנ"ח, ומת"ש השלוחים מאת הקצה,
ומפני שיעקב הולך ללכת לפדן ארם מפני
פחד עשו אחיו ע"כ צקס עתה צטונו אל
ארלו להניח חמת אחיו ולדרוש שלומו ושלח
אליו שלוחיו עצדיו ואנשי ציתו ושלח עמהם
מן המלאכים שפגעו צו בענין שכי צפרשה על
מעלה (צרחית ל"ז) ויפגעו צו מלאכי אלהים,
וזה כדרך שפשה אצרהם זקנו שהתפלל לשם
יתעלה שישלח המלאך עם העצד, הוא שאמר
(צרחית כ"ד) ישלח מלאכו לפניך, וכבר
ציארחי צפרשה ויהיו חיי שרה כי המלאך
הקדימו לעצד על עין המים, וז"ש צכאן וישלח
יעקב מלאכים לפניו, כי המלאכים שפגעו צו
צדיק וצאו לשמרו הלכו עם שלוחיו וקדמו
לפניו אל עשו אחיו שלא יוכל להזיקו שהרי
מלת המלאכים סובלת שני חלקים מן השלוחים
גשמיים ושכליים, ומה שיחזק זה קלת הוא
אומרו ויטונו המלאכים ואם לא היו מלאכים
רק צנ"ח היה ראוי לומר ויצאו המלאכים אל
עשו ויגידו לו כך וכך ויטונו אל יעקב לאמר
הגדנו לו הדברים האלה, אבל זה יורה כי
היו מלאכי השרת וע"כ אמר ויטונו שער שלא
הלכו

הלכו שבו ואח"כ אחר זאכו אל אחיך אל עשו אלו זכ"א וע"כ אחר זאכו: ויחנן לומר צדור הענין כי היו השלוחים אנשים ומלאכים כענין האמור באברהם ולפך הול"א הכתוב השלוחים כלסון מלאכים והכל אחת חילון יפנימי. ונראה כי בן דעת החכם רבי אברהם מ"ס פפרשת וירא. כלק והישר כי האתון דברה ואם חנין קור מלאכי אברהם גם יעקב אז חנין האמת ע"כ: וידוע כי ילחק אצ"ו הי' יוסב בארץ הנגב והי' לו ליעקב לעצור על דרך אדום לפיכך כתירא מעשו פן ילא לקראתו וע"כ הקדים לשלוח שלוחיו זאכלו, ורז"ל תפשוהו ממה שדרשו צ"ר (משלי כ"ו) מחזיק באזני כלב עובר מתעצר על ריב לא לו, אחר לו הקצ"ס לדרכו תיה מהלך והיה משלח אלו ואחר כה אחר עבדך יעקב זס"ה מעין כרפס ומקור תפחת לדיק מט לפני רשע, יעקב קרא לעשו אדוני למדה תורה ד"א לחלוק כבוד למלכות, רצינו הקדוש הי' כותב לאנטינוס המלך כה אחר עבדך יהודה, שלח לו אנטינוס וכי עבדי אחת הלואי שיהא עבדך לעוה"ב, אל אני גדול מזקני ולא אחת קטן מזקנך שהרי יעקב זקני שלח לעשו כה אחר עבדך יעקב: (ד) כה האמרון לאדני לעשיו. לא היה יעקב קורא לעשו אדוני שלא צפניו אצל פי' לזה אותם שיאמרו לכל שואל מעבדיו ואנשי ציתו לאדני לעשו כמ"ס ונחה היא שלוחה לאדני לעשו: עם לבן גרתי. תולרך יעקב צעליחות הזה להודיע ג' ענינים, האחד כי מה שפירש מחציו כיצ שנה לא היה זה מפני פחדו ויראחו כי לא נסמר מונו כלל רק שדר עם לבן צבוצר עבודה כלסון (תהלים קכ"ה) כי גרתי משך וע"כ תולרך להתאחר עד עתה, הסכי הודיע שהוא עסיר, וכי הס"י העסיר אותו צשכר עבודתו ותכה עשרו יגיע כפיו לא ירושת אבות שיהיה לו זהם חלק, וז"ס ויהי לי שור וחמור לאן וגו', השלישי הוריעו שהוא דורס שלוחו ומצקס אהבתו וסואל חנו וזהו ואשלחה להגיד לאדני למלא חן צעיכך:

(ה) ויהי לי שור וחמור צאן. הזכיר עשרו צרצ מעוט שלא להתהלל בענין שכי' (ירמיה ע') אל יתהלל עסיר צעפרו. וכן דרך הלדיקים שמתעשים אח עלמן ואח כל אשר להם, אצל הרעשים מרוממין אח עלמן ואח כל אשר להם כגון עשו שאמר יש לי רב. והיה להכתוב ראוי

סיקדים הללן כי בן דרך הכתובים להקדימן מפני שהוא המין הנכבד והנכבד מכל הנהמות סכן כי באברהם (צרח"ט י"צ) ולאברהם היע"צ בעבודה ויהי לו לאן וצקר, גם צלחק כתיב (צרח"ט כ"ו) ויהי לו מקנה לאן ומקנה צקר ועבודה רבה, גם ציעקב כי (שם ל') ויהי לו לאן וצקר ושפחות ועבדים וגמלים וחמורים, מין הללן קודם לכל הנהמות, ומה שלא הקדימו צכי הזה לפי שלא רלה לפתוח לו צללן לפי צע"י הללן כחוקן עשו מן הצרכות וזה יעקב צהן בענין שכי' לך לא אל הללן, אצל כאשר חזרו המלאכים אל יעקב הקדים אח הללן ויחן אח העם אשר אחו ואח הללן ואח הצקר וגו', גם אחר שנחללה לו וקבל מנחתו הקדים אחו, והוא שאמר אדני יודע כי הילדים רכים והללן והצקר עלות עלי. ובפרש ויהי לי שור וחמור למה הקדים שור רמו לו כצר כולד יוסף שהוא שטנו של עשו הוא שכי' (עובדים) והיה צית יעקב אש וצית יוסף להנה וצית עשו לקס ודלקו צהם ואכלום, כקרא יוסף שור סכא' (דברים ל"ג) צבור סורו סדר לו:

(ו) וגם הולך לקראתך. יתכן לפרש וגם לרבות שרו של עשו שגם הוא הולך לקראתו להלחם צו, והוא ענין הפרשה שכי' ויאצק אים עמו, וגם זה יחזק מה שכחתי למעלה צענין המלאכים כי צכי אדם מאין היו יודעים ענין המלאך שצא להאצק עמו, וזהו כפל הלסון של ויירא וילר כי היראה מפני עשו והלרה מפני שרו של עשו: וארבע מאות איש עמו. מוכנים לעלחמה, ולא אחר אחו כי הוא לשון כאמר על הלדיק, וכן ציוסף (צרח"ט ל"ט) באשר הי' אחו, והזכיר לשון עמו כלסון הכי' (דה"צ ל"צ) עמו זרוע צמר ועמכו הי' אלהינו לעזרנו: (ז) ויירא יעקב מאד ויצר לו. דרז"ל ויירא שמה יתרג וילר לו אם יהרג הוא אח אחרים, וכיון שהצטיחו הקצ"ה (צרח"ט כ"ח) וסכה אנכי עמך ושמרתיך צכל אשר חלך למה כתירא. אלא שמה יגרוס החמא, כך דרז"ל צפי ראשון דצרכות, ודרשו עוד כיולא צלצר אחת אומר למה נקור על לולא כך אחר דוד (תהלים כ"ז) לולא האמנתי לראות צעוצ הי', רצס"ע מוצעח אני צך שאתה עתיד לשלם שכר עוב ללדיקים לעתיד לצא אצל איני יודע אם יש לי חלק ציניהם אם לאו, וכיון שהיה קורא עלמוחסיד איך היה מקופק צזה אלא שמה יגרוס החמא. וי

ויש שפירש כי מה שנחירא יעקב לא על עלמו כי הוא כצר הוצטח אצל נתירא על צני ועל אכסי ציתו, וז"ש ויחץ את הילדים. ואמר עוד פן יבא והכניאם על בנים. לא אמר והכני צלצר שלא היה מפחד על עלמו אלא על הבאת אס על צנים: ודע כי יש צפרסה הזאת באור למה שאירע ליעקב עם עשו אחיו, ורמז ג"כ לדורות למה שעמיד שיארע לנו תמיד עם צני עשו וראוי לנו לאחוז דרכיו של יעקב שהחקין עלמו לשלשה דברים למלחמה לחפלה לדורו, למלחמה הוא שכי ויחץ את העם אשר אחו וכתיב ויאמר אס יצא עשו וגו', לחפלה הוא שאמר אלהי אבי אברהם וגו' הילכתי בך, לדורו הוא שכי עזים מאתים וגו', ונמנו ראה חזקיה המלך וכן עשה שהחקין עלמו לג' דברים אלו כלפי כנח"צ מלך אשור, דכתיב (מלכים ז') ויחן חזקיהו את כל הכסף, וכי (ד"צ ל"צ) ויחן שרי מלחמות על העם, וכי (מלכים ז' י"ט) ויחפלו חזקיהו לפני ה', וכן אכחנו לריבים ללכת בדרכי האצות להחקין עלמנו להקציל פניהם צמחה וצלסון רכה וצחפלה לפני ה' יחעלה, אצל צמלחמה א"א שכלי (סיר צ') השצעת אחרים צנות ירושלים וגו', השציעם שלא להחגרות מלחמה עם האומות: (ח) אם יבא עשו אל המחנה האחת והבהו, הם השפחות וילדיהן והמחנה אשר עמה ויכה אותם, והיה המחנה הנשאר לפליטה הם לאה ורחל ומחנה שעתם, ומקרא מלא פירש הכחוצ ויחץ את הילדים על לאה ועל רחל ועל שתי השפחות: לפליטה. מן המצב כענין שכי (ירמיה כ"א) פלטים מחרצ, ומכאן למד עוצדיהו שעשה מן הנביאים צ' חלקים שלא החציא אותם במקום א' הוא שכי (מלכים א' י"ח) ואחציא ננביאי ה' וגו' חמשים חמשים איש צמעה ואכלכלם לחם ומים, וארז"ל לעולם יסלם אדם מעותיו שליש צרקע שליש צפרקמטיא שליש חמת ידו שכלי (דברים כ"ח) ילו ה' אחר את הצרכה צחקמיק זו פרקמטיא, וצכל משלח ירך זו חמת ידיך, וצרכך צחרן זו קרקע. ובמדרש אס יצא עשו אל המחנה האחת והכחו אלו אחיו שצדורם והיה המחנה הנשאר לפליטה אלו אחיו שצבולה, כונתם לומר כי יודע היה יעקב אצני כי המחנה האחת ישאר לפליטה עכ"פ, והוא רמז לדורות שאין כל זרעו נופל ציד צני עשו ולא יכלו כלם צאורך

גלותם אצל ישארו לפליטה על כרחו של עשו. וכן דרז"ל והיה המחנה הנשאר לפליטה על כרחו, והכוונה כי אס יקום מלך ויגזור עלינו גרושין או אצדן גוף וממון צאחת הארלות הנה מלך-אחר צמקום אחר יקבץ וירחם, ולזה כווננו רז"ל צמדרש זה: (ט) אלהי אבי אברהם. היה ראוי שיזכיר תחלה השם המיוחד ושיאמר ה' אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק האומר חלי. וע"ד הקצלה אס יאמר כן היה השם המיוחד רמז לתשובה שהוא הדין והנה יעקב הי' מדצר צהפלה לא רלה להכנס לפניו מן החסד כי כל מה שהוא לפניו מן החסד הוא דין וקו היושר והוא היה ירא שמה יגרום החטא, ומפני זה התחיל אלהי אבי אברהם שהוא מדת החסד וקיים צשם המיוחד שהוא מדת התפלה וזהו מדה"ר, וע"כ קדר הנדרות צחפלתו על הקדר הזה אלהי אבי אברהם זו מדת החסד ואלהי אבי יצחק זו מדת הנצורה ה' מדת רחמים, והוא צלסון שאנו חומרים צחפלה אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, וכ"כ צקדר של מעלה ויאמר ה' אל יעקב. שוב אל ארץ אבותיך ולמוצרך ואהיה עמך, ומזה הזכיר כאן ואיטיבה עמך. וכבר ידעת מאמר חכמי האמת האצות הן הן המרכבה ואין מרכבה פחותה מארצעה ואין קורין אצות אלא לשלשה שהרי הש"י קרא את עלמו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ולא מלינו כן צשאר נביאים שיאמר אלהי משה אלהי יונה, אע"פ שמלינו (שמות ל"צ) ויחל משה את פני ה' אלהיו וכן ציונה (יונה א') ויחפלו יונה אל ה' אלהיו ומ"מ לא יחד הקציה שמו עליהם שיקרא אלהי פלוי כ"א על אברהם יצחק ויעקב, אצל מלינו זה צדוד הוא שכי (מ"צ כ"ה) אלהי דוד אציק. ומזה היה רגיל הרצ אבי הקצלה רבי יצחק צן הרצ"ל לומר צחפלתו אלהי דוד וצונה ירושלים כדי שיזכיר צחפלתו המרכבה על שלמותה צארצעה אצות, והכי שאמר (שם י"ד) איה ה' אלהי אליהו אינו מן הענין הזה כי הוא תפלה. ומה שלא הזכירו החכמים לדוד צכלל האצות כונתם היה כנגד ארבע חיות המרכבה שהשלשה צלצר פירש הכי את נקומם הוא שכי צמרכבה של יחזקאל (יחזקאל א') ודמות פניהם פני אדם ופני אריה מן הימין לארצעהם ופני שור מהשמאל לארצעהם ופני נשר לארצעהם, ומ"ש ודמות פניהם פני אדם צאורו צאמלע, ופירוש הכי כי מן הימין פני

רבינו

וישליח לב

בחי

עב

אם על צנים רועה : (יג) מן הבא בידו. ומה שהשיגה ידו, מן הצא ולא מן הגזל. שנאמר (ולאכי אי) והצאתם גזול את הפסח ואת החולה והצאתם המנחה הארלה אותה מידכם. או יהיה מן הצא צידו חזנים עוזות ומרגליות. ויש שפיי' מן הצא צידו עוף הנקרא פלקוין, כי מפני שהיה עשו איש ליד הצא לו העוף הזה שילוד בו, ויהיה לפי כן סיעור הכי ויקח מנחה לעשו אחיו מן הצא צידו, כי מלת צידו תחזור לעשו כלו' ומה שנהג להציא צידו : (יד) עזים מאתם ותישים עשרים. הקדים העזים כמנהגן בכל עדר שהעזים ותישים קודמין לשאר בהמות, וכ"כ (ירמיה כ') והיו כעבודים לפני לאן, ועוד שהזכרים שלהם מרובים משל אחרים, ואח"כ גמלים שהיו ע"י הזכרים וע"י הנקבות כי הם וצניהם שלשים צין כלן, נשארו פרות ואחיות שהזכרים שלהם שוים והם עשרה, והקדים הטוהר ואח"כ העומא וכלם הקדים הנקבות שהן מרובות מהזכרים. ויש לפרש כי המנחה הזאת מקודרת לפי מנין חדשי העצור שהרי זמן עצורן של עזים ורחלים חמשה חדשים ושל גמלים בשה חדשים ושל פרות חמשה חדשים ושל אחיות י"ב חדש. והנה לפי מה שכתבתי למעלה שלא ראה לפתוח לו צללן צפקוק ויהי לי שור והמור למה סתם עתה צמחה בעזים ותישים והרי מן הצללן הם, כענין שבי צפקוק מלרים (סמות י"ב) משכו וקחו לכם לאן וכתיב מן הכנשים ונון העזים תקחו, וכתיב (ויקרא אי) ואם מן הצללן קרצו מן הכנשים או מן העזים לעולה. והענין כי קודם שהתפלל תפלתו לא ראה שיפתחו לו המלאכים צלשון לאן כי יהיה זה סנה לעורר שכלה ומזכרת חוצה להזכיר לו ראשונות, אבל עתה אחרי שהתפלל לא פחד ונמנו כלל אבל ראה להפקידו, ופתח לו בעזים לומר אם דעתך לטלחם כי לא תוכל שהרי קבלתי הצרכות ע"י שני גדיי עזים ואמר לי (צראשית כ"ז) הוי גביר לאחיד ולך אמר ואת אחיד תעצור, ומפני זה הזכיר לו באחרונה אחיות ועיירים כלומר עתיד אתה ליפול ציד צני באחרונה לימות המשיח שבי צו (זכריה ע') גילי מאד צתליון הריעי צת ירושלים הכה מלכך יצא לך לדיק ונושע הוא עמי ורוכב על חמור ועל עיר צן אחיות, והנה הפחידו צרמז צמחה הזאת צפתימה וצחתימה. ודבר ידוע כי לפי עושרם ומעלתם

פני אריה מן השמאל. פני שור אצל פני נשר שהוא הרציעי לא הזכיר את מקומו כלל אם מן הימין אם מן השמאל או מלפניו או מלחציו כי היא המדה שראוי להסתירה, וע"כ הלכו חכמי האמת בדרך הזה שלא הזכירו האצות רק שלשה : (י) קטנתי מכל החסדים. מבאן שראוי לאדם שיחזוקן צחפלתו חסרון עלמו ופתיחותו ואדנות האדון אשר הוא אליו לעצד, ז"ש את עבדך. ושיחזוקן צרכי חסדי השם יחצ' ועוזותיו עליו, וז"ש דוד ע"ה (תהלים י"ז) עוצתי צל עליך, יאמר מחזוקן חצי בדרכי השם יח' שהוא אדון לכל העולם מיטיב אתם עוזות האדון על העצד לא צחיוצ רק חסד גמור, זהו עוצתי צל עליך, כלו' איכנה חיוצ שחאה מועלת עליך, ואחר שיחזוקן צכל זה יסאל לרכיו, וכן אמר יעקב הלילי נא, ומ"ש מכל האמת והוא הדין ועוז הקצ"ה וחסדיו על האדם אינם צדין רק צחקד לכך סנה אונקלוס צלשון ולא חרגם קטוע וחרגם מכל חסדיו ומכל עצוון, כאלו היה צלשון העצרי מכל החסדים ומכל העוזות, ומה שהזכיר הכי אבת בדרך שפסע לפי שמתנת הארץ שהצטיחו הקצ"ה היא צמדת האמת לפי שכבר נשבע לאברהם בזה, וזהו פסע הכחוצ (מיכה ז') חתן אמת ליעקב חסד לאברהם, כלו' מה שנתת הארץ לאברהם היה חסד שנתת לו הארץ ונשבעת לו בזה, אצל יעקב צדין היה לפי שכבר נשבע לו לאברהם : כי במקלי. מבאן שחייצ אדם שיזכור ימי הרעה צומן השלום כדי שיחזוקן ציחרונו ויודה להקצ"ה על זאת, וכ"א שעה (קהלת ז') ציום עוצה היה צעוצ וציום רעה ראה, פירוש ציום עוצה ראה ציום רעה : (יא) הצילני נא מיד אחי מיד עשו. שאיכרהג עמי כאח אלא בעשו הרשע. ויתכן לפרש כי התפלל לשעת ולדורות, מיד אחי לשעה מיד עשו לדורות, והוא שבי (צראשית כ"ז) והידים ידי עשו, ועליו התפלל דוד ע"ה (תהלים י') שצור זרוע רשע : כי ירא אנכי אותך מפני שאין לו רחמים, וכן אמר הכציא ע"ה (עמוס אי) על רדתו צחרצ אחיו וסחת רחמיו. פן יבא והבני והכה אח"כ אם על בנים : וע"ד המדרש פן יצא והבני אם על צנים והלא לוי' צחורה (ויקרא כ"ב) אותו ואת בנו לא תשחטו ציום אחד וצעופות כ"י (דברים כ"ו) לא תקח חם על צנים והוא עתיד לקיים (הושע י')

הן את כפסך על קדושת שמו של הקצ"ה הייתי כותן ובלבד שיהרגוני מיד אצל בדורו של שמד איני יכול לסבול ומה היו עושין בדורו של שמד מציאין כדוריות של ברזל ומלצנין אותן צאור וכותנין אותן תחת שיחיהן ומשיאין כפסותיהם מהם: (כו) ויאמר שלחני. הים המלחך מחירא חס ילך צלא נטותו פן ילקוהו מן הסמים צפולסי דכורא כיון שצא אליו להחלצק עמו צסליחותו של הקצ"ה ע"כ חשב עלמו כחצוץ והיה מתחנן לו ואמר שלחני כענין שכי (הושע י"ג) וישר אל מלחך ויוכל צכה ויתחנן לו: כי עלה השחר. אחר לו יעקב וכי גנב אתה או קוציוסעוס אתה שאתה מתירא מן השחר, אל לא גנב אני ולא קוציוסעוס אני אלא מלחך אני ומיום שכברחתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו ולפיכך הודיעו שהוא זמן אמירת שירה למלאכים. הוא שכי (איוצ ל"ח) צרן יחד כוכבי צוקר ויריעו כל צבי אלהים, הוא זמן קדושה - סכא' (ישעיה ו') וקרא זה אל זה ואמר, והסיצ לו יעקב לא אשלחך כי אם ברכתני. שחודה לי על הצרכות שצרכני אצי, וא"ל לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל. כלו' שהצרכות נחוצות לך צעקצה רק צשררה ודין, או שרמית את לצן כיא צאמת ותמים עשית מה שטענית, וע"כ נחנה לו מרת אמת לומר שהיה נומהי צכל דצרי וצכל מעשיו הוא שכי (מכה ז') תתן אמת ליעקב:

(כח) בי שרית עם אלהים. זה המלחך שרו של עשו, ועם אנשים, זה לצן ועשו. ובב"ר כי שרית עם אלהים שאיקינין שלך חקוקין למעלה: (כט) למה זה תשאל לשמי. אין לנו שם קצוע כי שמותינו משתנים לפי השליחות. או יאמר למה זה תשאל לשמי, אין דרכנו לגלותו שאין מלחך רואה לגלות שמו שלא ליעול עטרה וכבוד לאמר כס זה עשה לפלוני כאלו חלוי צו הדצר ואינו אלא כעצד עושה שליחותו, וז"ש המלחך למכוח (סופטים י"ג) למה זה תשאל לשמי והוא פלאי כלו' מכוסה אין אנו רואים לגלותו שלא ליעול עטרה וכבוד שאין הכבוד כיא להקצ"ה כענין סכא' (ישעיה מ"ג) כל הנקרא בשמי ולכבודי צרחתיו, וכי (ההלים כ"ט) הצו לה' צבי אלים הצו לה' כבוד ועוז. ויש שפירשו למה זה תשאל לשמי ואני מכולל ודרך העולם שהמלחך מגלה שמו כדי שיחכצד אצל המכולל אינו רואה לגלות

כדי

ומעלתם של יעקב ועשו לא היו דמי המנחה הזאת שוים כיכ לולא שיש צה רמיזות צענין העתיד. וכחכ רצינו חנכאל ז"ל כי כלל ראשי הצהמות צמנחה הזאת תק"כ ראשים לפיכך קדמה מלכות אדום למלכות ישראל תק"ן שנה: (עז) ורוח חשימו בין עדר ובין עדר. כדי להצביע עינו של אותו רשע ולתווהו על רצוי הדורון. ובמדרש ורוח חשימו צין עדר וצין עדר אחר יעקב לפכי הקצ"ה רבש"ע חס יצאו לרות על ישראל אל תציא להם זו אחר זו אלא הרווח להם מלכותיהן, צא לרמוז סיהיו המסים והארכויות סיגצו צבי עשו צריות וצפרש צין זו לצו: (כצ) ויעבר את מעבר יבוק. לראות חס יוכל לעצור המים צרגליו וכאשר ראה כי כן, ויקחם ויעבירם את הנחל. וחזר אחרי כן ויעבר את אשר לו צלווי ע"י אחרים ע"כ נשאר יחירי צאחרונה:

(כד) ויותר יעקב לבדו. דרז"ל לכדו קרי ציה, מלמד שחזר על פכין קטנים ללמד שמומנס של לדיקים חציצ עליהם כדי שיתרחקו מן הגזל כך פירש רש"י ז"ל, והכוונה כדי שלא יסתכנו הצנים הקטנים צדרך חס לא יסחו ולכך שם עלמו צסכנה לחזור והמקטרג כזדווג לו מיד: ויאבק איש עמו. ע"ד הפסע כמו ויחצק אותיות חשע"ה מתחלפות, וכן לשון רז"ל חצוקה כמו חצוקה ע"ש העלים שמתקשרים ומתחצקים זה עם זה ציחד, וע"ד סמדרש ויאצק איש. עמו מלשון אצק כי נחמלא אצק האיש שהיה עמו, וסרו של עשו היה. ודבר ידוע כי לולא העון לא היה הפרש צין אדם למלחך אצל יהיה גדול ממנו כמאמר רבותינו גדולים לדיקים יותר ממלאכי השרת, וע"כ יאמר הכחוצ כי צקס המלחך למלוא לו עון אשר יתגצר צו עליו ולא מלא, ומזה אחר וירא כי לא יכול לו כלו' לא היה לו יכולת להתגצר עליו מלד שום עון רק מלד עון שתי אחיות שנסא צחייהן זהו יגע צכף ירכו והיה העונש צמקום החטא. ועוד יכלול ויגע צכף ירכו שנגע צלדיקים העתידין ללאת ממנו זהו דורו של שמד, וזהו כי לא יכול להזיקו כי לא הורשה צמה שטעה רק כדי להקע כף ירכו, והיה הענין ג"כ רמו לדרות שיצא דור שיחגצר עשו עליהן עד סיהיה קרוצ לקעקע צילתם והיה זה צדורו של רצי יהודה צן צצא וחצרו, שכן דרז"ל אחר רצי חייא צר אצא חס יאמר לי אדם

הנקה וכל חומר, וע"כ פירדחך ממני כמנעת
עד השיגי מדרגה "עליונית" - שאני משתוקקת
אלה. ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך, דע
כי אם יעקב מורה על שפלות מלשון (בראשית
כ"ה) - וידו חוזמת צעקצ עשו כי העקצ שפל
מכל המקומות שצבוק, ושם ישראל מורה על
סדרה ומעלה, וע"כ אמר ראוי אתה להקרא
צמם שיורה על הקדימה ועל המעלה לא שתקרא
צמם המורה על השפלות והאחור, וזאת הטעם
כי שרית עם אלהים ועם אנשים צא כי
מדרגת נפשו השכלית עלתה במדרגת השכלים
הנפרדים צדיעת המושכלות ואע"פ שהנפש
שלו משותפת בחומר, ז"ש ועם אנשים כלומר
אע"פ שהיא עם חצרת הגוף צמוד זכין שאכזשי,
ומאחר שאמר עם אלהים לא היה לריך לומר
עם אנשים שאם שרת עם אלהים כ"ש עם
אנשים, אבל הכונה כי מדרגת נפשו השכלית
של יעקב במדרגת אלהים שהם השכלים הנפרדים
אף זהותה מחוברת עם הגוף, הגידה נא שמך.
רלה לידע אחת עלמו שיודיעתו שם שיורה
על מהותו ואיך המושכלות מושפעות עליו
מאחר, ולא הודיעהו זה רק הסיצ לו למה זה
תשאל לשמי, כלו' לא תלערך לשאלה הזאת
כי כבר השגת הרצה ועלית במדרגת השכלים,
ואמר אח"כ ע"כ לא יאכלו צני ישראל את
גיד הנשה, פירושו לפי שהנפש השכלית ראויה
שחמשך - אחר השכל הפועל לא יתעסקו תלמיד
ישראל צענין התאוות הגשמיות שהמסיל לגיד
הנשה. וידוע כי התלמידים קרוים צנים, וכבר
ידעת כי גידי הצהמה חזקים מאד כחצלים
ויורח מהם, והכ' המסיל העון לחצל הוא שכי
(ישעיה ה') הוי' מושכי העון צחצלי השוא
וכעצות העגלה חטאה, לפי ששם שתחלתו חלוש
סופו הולך וחזק ומחזק חזק התאוות יטבח
הש"י וע"כ קראו צמתי מלות הללו גיד הנשה,
וי"חק צו האכילה ואמר לא יאכלו כי ערצות
חוש הטעם ותענוגו אינו אלא לפי טעם.

ומן הידוע כי המיעוט צו יפה ונעים שבו
קיום הגוף והיחרון ממנו הפסק וחרצון הגוף,
כן יקרה לאדם עם כל שאר תאוותיו, אשר
על כף הירך לפי שכל הגוף כשען עליו כי
יכנסו כל שאר התאוות צכלל לשון אכילה,
ופי' ואמר עד היום הזה כי כהנו צני אדם
צועה"ז צתאוות הללו עד הגיעם לעות"ז הנקרא
יום, ואמר הזה כלו' אחר הפרדו מן טעוה"ז
כי

כדי שלא יחצייש; ויברך אותו שם. הורה לו
על הצרכות והסכים עליהן. ובמדרש ויצרך
אותו שם צרכת כהנים צרכו: וע"ד השכל
ויחצק איש עמו זה גבריאל והוא השכל הפועל
לדעת חכמי המחקר והוא המעלה העשירית
מועלות המלאכים הנקראים אישים וע"כ נקרא
צמחצ איש, ויעקב רלה לידע אם אפשר שיהיה
נפשו שכלית צעודה משותפת בחומר במדרגת
השכל הפועל הנקי הטהור מן החומר, והודיעו
כי אי"ל לו עד עלות השחר כלומר עד
סיסתלק ממשככי הגוף אל האור הלא והטהור
שכנהו צמחר: והגני כותב לך כאן צאור הפרטה
על הדרך הזה כמו שפירש פילוסוף אחד
מחכמי תורתנו שהיה מפיצי"י"ה צפי' שיר
השירים שחבר, ולפי שהחצור ההוא לשון הגרי
הנה חמורתו קדש כי העתקתי לשון הפירוש
אל לשוננו הקדוש, וז"ל תמועתק: ויורח יעקב
לצדו, כתפסע יעקב צמחצצו מכות הגוף
עד שנשאר לצדו עם הנפש השכלית שלו ורלה
לידע אם היה הנפש השכלית שלו במדרגת
השכל הפועל שכנהו הכ' צמלת איש והוא
גבריאל. וידוע כי אין התאצקות צמני אנשים
אלא אח"כ שוין, והכונה לומר כי לא היה לו
ליעקב יכולת צזה שיהיה שזה לשכל הפועל
עד עלות השחר כלומר עד שסתלק השכל
ממשככי הגוף אשר כנהו שחר. וירא כי לא
יכול לו, פירוש עתה כי השכל הפועל לא הי'
לו יחרון על הנפש השכלית שציעקב כלל אלא
צענין הזה צלצד והוא צהכירו כי השכל הפועל
נקי מן החומר, והנפש השכלית אשר ציעקב
משותפת עם החומר, ז"ש ויגע צכף ירכו המסיל
החומר לכף הירך שכל הגוף כשען עליו.
וחקע כף ירך יעקב צהצקו עמו, הגיד הכ'
כי חסרון מדרגת הנפש השכלית שציעקב
ממדרגת השכל הפועל הלא הוא מלד כף ירך
יעקב כלומר מלד החומר. ויאמר שלחני כי
עלה השחר, ירמוז עתה השכל הפועל כי הנפש
השכלית שציעקב כשתפרד מן החומר והוא
השחר שלה לא תלערך אליו כלל כי מדרגתה
שזה למדרגתו, והזכיר המסיל הזה כמי שמשלח
את חצרו ואינו לריך לו. ויאמר לא אשלחך
כי אם צרכחני, למד הכ' כי הנפש השכלית
שציעקב מתחמת צו ונקשרה עמו, וע"כ אמר
לא אשלחך לא אפרד ממך אפי' רגע עד
שתספיע עלי טפע ותחזור במדרגת השכלית

הגוף והרגיש צהרגשותיו. וע"ד הקצלה ויחצק
איש עמו הוא כבוד כצרא כוללכיים, וכבר
כתבאר זה צפרשת וירא אליו ה' ואין צכאן
לורך להאריך :

לג (ג) וישתחו ארצה שבע פעמים. היה אפשר
לומר ג' פעמים כענין שכתוב צדוד. עם
יהונתן (ס"א צ') ויפול לאפיו ארצה וישתחו
שלש פעמים, אבל הזכיר שבע ללמדך (משלי
כ"ד) כי שבע יפול לדיק וקם: (ד) וישקדו.
נקוד עליו, וידוע כי כל חיצה שהיא נקודה
צכל הכתובים הענין להתעוררות דבר, וכאן
למדך שנסיקה זו לא הייתה צכל לצו רק נסיקה
אף כענין שבי (משלי כ"ז) ונעמרות נסיקות
סוכא, וצא הנביא ע"ה ופירש (עמוס א') ויערוף
לעד אפו ועצרתו שמה כלל: (ע) יש לי רב.
דבר בגאווה וצבדל לצב, ואם תסתכל צכתובים
תמלא כי יעקב מאריך צדצרי עמו והוא עקלר
צחס, והנה זה יורה על גאווה וגאווה, עלצד
שתמלא ציעקב שהזכיר הש"י צכל דצרי ואמר
הילדים אשר חנן אלהים את עזרך כראות פני
אלהים כי חנני אלהים, ולא תמלא צעשו סיוזכיר
את הש"י כלל: אחי יהי לך אשר לך. דרשו
צצ"ר עד עכשו היו הצרכות מפורקקות צידו
ועכשו כתאוששו צידו סכא' אחי יהי לך אשר
לך, ויש כאן עשר אותיות כונני עשר צרכות
צצצרכת ויתן לך וא"כ הרי שנתקיימו לו הצרכות
מפי אציו ומפי עשו גם מן המלאך שלו:
(י) כי על בן ראיתי פניך. כראה לי צאור הכי
ולקחת ממחתי מידי כי ע"כ כדי שתדלכי
ראיתי פניך צמנחה זו כמי שרואה פני השמים
והסופטים שהמנהג להקדימם צמנחה, ודרז"ל
כראות פני אלהים, אמר רבי יוחנן מותר
להחניף את הרשעים צעוה"ז סכא' כי ע"כ
ראיתי פניך, ופליגא דרבי פדת דא"ר פדת
(תהלים ק"א) דובר שקרים לא יכון לנגד
עיני וכתיב (איוב י"ג) כי לא לפניו חק יצא,
דעת ר' יוחנן שמוחר להחניף את הרשע מפני
היראה שכן החניף יעקב לעשו, ודעת רבי פדת
שאף מפני היראה אכור סכאמר דובר שקרים
וגו', ומה שהחניף יעקב לעשו חנופה כזאת
מוחרת לפי שהוא לשון כולל שבי משמעיות
לשצח ולגנאי, שהרי ראיתי לשון צזוי כמו
(תהלים כ"צ) יציעו יראו צי, וכן אלהים לשון
ע"ז, ואם יצין הרשע לשון השצח אין לחוש
צזה, וכמו שדרז"ל איהו מעעי נפסיה סכא לא
מעיעכא

כי נגע צכף ירך יעקב, כלוי שהרי עלתה
מדרגת הנפש השכלית למדרגת השכלים הנפרדים
מן החומר אין ציניהם הפרש אלא היותה
מסוחפת צחומר, זהו פ"י כי נגע צכף ירך
יעקב, וע"כ הזכיר יעקב וייחס כף ירך ליעקב
ולא לישראל, מפני שסם יעקב מורה על
השפלות ועל צקשת הענינים הגשמיים השפלים,
וסם ישראל צהפך ממונו מורה על המעלה
והסדרה ועל צקשת המוסכלות וידיעת השכלים
הנפרדים, ואה"כ צענין אליהו (מ"א י"ח) ויקח
אליהו סתים עשרה אצנים כמספר צצטי צבי
יעקב אשר אמר ה' אליו ישראל יהיה שמך,
ומה היה הלורך להודיענו אשר אמר ה' אליו
ישראל יהיה שמך כאלו שאלנו אכחנו יעקב מי
הוא, אבל הענין לפי שהיו ישראל צזמן ההוא
מורדים צהקצ"ה והיו מטעין אותם כציאי הצעל
צצחס, צאר אליהו כי היו נמשכים אחר החומר
והתאוות הגשמיות, ומורה על כל זה שם יעקב,
והיתה הכונה צזה שהיו שכליים כוללכיים השרת
כמו שבי (תהלים כ"צ) אחי אמרתי אלהים אתם
וגו' והם נעו מדרך ה' יתעלה והלכו אחרי
נציאי הצעל ההולכים צחושך ולא אור, וע"כ
הזכיר להם אליהו צענינם שם יעקב וסם
ישראל ללמדם שאין תכלית הכונה להמסך אחר
החומר ואחר התאוות הגשמיות כ"א להמסך
ולהתקשר צמדרגת השכלים הנפרדים, כסם
סלא הייתה תכלית הכונה צסם יעקב כי אם
צסם ישראל מן הטעם זה צעלמו, וז"ס ה'
אליו ישראל יהיה שמך, וכמו שדרז"ל ישראל
עקר ויעקב עפל לו, ומזה אה"כ (שמות י"ט)
כה תאמר לצית יעקב ותגיד לצבי ישראל, ייחס
הכסים ליעקב שהן טפלות לאכשים וייחס הזכרים
לישראל שהם העקר, ע"כ לשון החכם הפילוסוף,
ואם אולי לא כוונתי יפה צהעמקה לשוכו אות
צאות לא הייתה כונתי רק לשמור כוונתו צדרך
הזה אשר הוא הולך עליה, ואני אומר לפי
הדרך הזה שיתכן לפרש מה שסנה הכי קריאת
סם המקום פעם פכאל ופעם פכאל כי צהיות
מחשבתו משוטטת צענין המלאך קרא את סם
המקום פכאל ציו"ד לרמוז על המלאך הזה
שהוא העשירי צמעלות המלאכים הנקראים אישים,
וכאשר עצר את המקום ההוא וכתפסט מן
המחשבה הזאת חזר כצתחילה להרגשות העוה"ז
שהוא שם קלוות ע"כ הזכיר פכאל צוי"ו, וז"ס
והוא לולע על ירכו כי אז התצונן צענייני

ומענינא ליה, וכן התירו חכמים לת"ח לומר
עבדא דנורא אכא כדי שיכחו לו את העובד
לפי שהוא כולל לשון ע"ז כגון מולך, או עבד
הש"י שנמשל לאש שבי זו (דברים ד') אש
אוכלת הוא, ולשון כזה הנשמע לפני פנים
מפני היראה מותר. אפילו לרבי פדת :
(יג) נסעה וגלכה ואלכה: צעזור שהזכיר שתי
לשונות צלשון רבים וצלשון יחיד יתכן
לומר כי שאל ממנו שני דברים, יאמר אם
תראה שנסע וכלך ציחד או תרחק מעך ואלך
מנגד כלשון (צראשית כ"א) וחשב לה מנגד
הרחק, ויעקב השיב שא"ל לו ללכת עמו ציחד
והוא שאמר אדוני יודע וגו', אבל הלך לנגד
זה ככנס לשעיר וזה ככנס לסכות: ובמדרש
נפעה וכלכה. אמר עשו ליעקב כחלוק העוה"ז
והעוה"ב, אמר לו יעקב הילדים רבים צולות
ואם חזר העוה"ז לחלקם ודפקום יום אחד
ליום הדין ומחו כל האין ישראל שנקראו לאן
ולא יוכלו לקבול דיני גיהנם, יעברו כל אדני
לפני עבדו, יקח חלקו תחלה בעוה"ז ואני
אחנהלה לאני אעמוד בגלותי וספלותי, ומלשון
(מ"א כ"א) ויהלך אש שהוא לשון ספלות כלו
לא מעורר מלחמה ולא חתוצה בגלות כלל אבל
אקבול עול הסעבוד זהו לרגל המלחמה וגו',
ועד מתי יסי' הסעבוד עד שיבא לעתיד לשעיר :
(יד) עד אשר אבא אל אדני שעירה. לא היה
כך דעתו של יעקב לשון לשעיר אבל
רלונו היה להתרחק ממנו וע"כ הרחיב לו הדרך,
וזהו שארז"ל שאלו להיכן אתה הולך ירחיב לו
הדרך כדרך שהרחיק יעקב לעשו, ובמדרש עד
אשר אבא אל אדני שעירה לא מליכו שהלך
יעקב לשעיר מעולם אבל לימות המשיח יקיים
דברו שכל (עוזריה א') ועלו מושיעים זהר
ליון לשפוט את הר עשו, וע"כ תמלא צקוף
תיצות שרמוז זהן אליה הוא שבי (מלאכי ג')
הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא :
(טו) למה זה אמצא חן בעיני אדני. למה זה
אינו דבק אם אמלא חן, אבל הם שני
דברים יאמר למה זה חליג די לי שאמלא חן
בעיני אדני וחכו אללי עוב מחזרת עם רב :
(יח) ויבא יעקב שלם. יאמר כי בא יעקב מפרן
לגבול ארץ ישראל, אבל רז"ל דרשו שכל
לשכס, ויהיה שלם לשון שלמות לא לשון מקום,
וז"ש שלם בגופו שלם בחורו שלם בממונו
ודינה ממש ילאה וקם אירע לה כל הענין,

וכן אמרו ז"ל צרכם ענו את דינה : ומה שאמר
ויקן את הלכת השדה. כי לא רלה להיות אכסנאי
אבל רלה להחזיק בה, ולא עשה כן צרכה
אבל היה מאורע לרמוז על העתיד כי המקום
ההוא יורשו זכיו ערס הוריקס את יושבי הארץ.
ובחב החכם רבי אברהם כי מה שאמר ויקן
את חלקת השדה בא ללמד כי יש מעלה
גדולה לארץ ישראל וכל מי שיש לו חלק בה
חשוב הוא כחלק העוה"ב : (כ) ויצב שם מצבה
ויקרא לו אל אלהי ישראל. ע"ד הפסע קרא
יעקב שם המצבה צמו של עלך לזכרון הנס,
וכן קרא מפרעיה ה' נס. וע"ד הקבלה יפרש
הבי כי אלהי ישראל קרא ליעקב אל, וכן דרשו
חכמי האמת א"ל (הקצ"ה ליעקב) אתה אלוה
בעליונים ואני אלוה צחחחונים, והוא מה
שרז"ל איקונין של יעקב חקוקה צכסא הכבוד,
הכוונה שהשכינה עורה בארץ ישראל, ומה אמר
צלעם (צמדבר כ"ג) מה אקוב לא קצה אל,
ואמר זה על יעקב שאפילו צעעת כעסו לא
קלל אלא חפס :

דר (ח) וחצא דינה בת לאה. כעכש יעקב
צענין דינה מכמה טעמים, האחד עמה
שאמר ללצן (צראשית ל') וענתה צי לרקתי
ציום מחר, וחסני על שמכע דינה מעשו אחיו
כי שמא תחזירונו למוטצ, והשלישי על שבעל
שררה לעלמו, והוא שאמרו צצ"ר א"ל הקצ"ה
(משלי כ"ז) אל תתהלל ציום מחר אתה אמרת
וענתה צי לרקתי וגו' מחר צחק יולא ומתענה:
ועוד שם ויקח את שתי נשיו ואת שתי ספחותיו
ואחד עשר ילדיו ודינה היכן היתה מלמד
שהכניסה יעקב צחיצה וכלל צפניה אמר לו
הקצ"ה לא צקסת שחכשא למחול חכשא לערל
לא צקסת שחכשא צהר חכשא צחקור מחר
צחק יולא ומתענה. ועוד שם ויקרא לו אל
וגו', א"ל אתה אלוה בעליונים ואני אלוה
צחחחונים, א"ל הקצ"ה אפילו חזן צהכ"כ אינו
כועל שררה לעלמו ואחא כעלח שררה לעלמך
מחר צחק יולא ומתענה לכך סמך וחלא, ע"כ :
נראה שהצינו שם שיעקב הוא אומר להקצ"ה
ולכך הענישו מיד צענין דינה על שבעל
שררה לעלמו. וענין וחלא דינה למדך שילאה
מקושטת כשם שילאה לאה חמה שהזכיר צה
הבי (צראשית ל') ותלא לאה לקראתו, כלומר
ילאנית צח ילאנית, והכתוב מנגה את האשה
כשהיא ילאנית, הוא שבי (משלי ז') הומיה היא
וקוררת

וקוררה צניטה לא יטכנו רגליה פעם בחוץ
 פעם צרחות, חבל כשהיא לכוונה ועומדת
 צניטה הכי מעצמה סכא' (תהלים מ"ה) כל
 כבודה בת מלך פנימה, וכן כ' צורה אמנו
 (צראשית י"ח) הנה צאהל, וצמדרש צומן שהאשה
 עומדת בחוץ ציתה מכפרת על ציתה כשם
 שהמזבח מכפר על הארץ, הוא סכתצ (תהלים
 קכ"ח) אשהך כגפן פוריה צירכתי ציתך כתיב
 חבל צירכתי ציתך וכתיב ההם גבי מזבח
 (ויקרא ח') ושחט אותו על ירך המזבח אם
 עשה בן העמיד צנים ראויים להמשה צמון
 העשה סכא' צניך כשחילי זיתים, וכן דרז"ל
 צמקת יומא צמחילת פרק הוליו לו מעשה
 צמחית שהיו לה ז' צנים וכולן שמשו צכהונה
 גדולה צחיה חיל מה עשית סזכית לכך אמרה
 להן מימי לא ראו קורות ציתי קלעי סערי,
 וצאור אשהך כגפן פוריה המסיל האשה הלכוונה
 לגפן לפי שהמנהג לנעוה הגפן צירכתי הצית
 וכאשר יגדל מוליחין עכפיו מחור הצית ולחון
 אל הממש והנה השורש צומד בחוץ הצית ועכפיו
 חוץ לצית, כן האשה הלכוונה ראוייה לישב
 צירכתי הצית לא לפתח הצית פן יראו אותה
 עוזרים וצצים כענין שהאכיר שעה (משלי ט')

וישנה לפתח ציתה, וכיון שהיא עומדת צירכתי
 הצית וצכית יולחין לחוץ לשדה למלאכתם הנה
 הצנים הללו כשחילי זיתים, והמסילם לזיתים
 מפני שאין לך חילן שאינו מקבל הרכבה חוץ
 מחילן הזית שאינו מקבל הרכבה כלל וכן
 הצנים צני אציהם שהרי אומם לכוונה צירכתי
 הצית לא כזקקה כי אם לצעלה, ועוד המסילם
 לזית לכוונה אחרת והוא שהזית נושא פרו
 לחשעה חדשים, וכן האשה הזאת צככר לכיעוטה
 אינה מפלת חבל חלד צכית לחשעה חדשים,
 וכן דרז"ל צכורות צהמה גסה טהורה לעי
 חדשים וכנגדה צחילן זית, וכן חמלא צמעלות
 שכן ע"ו שצא הכחוצ הזה צמעלה התסיערת,
 קציב לשלחך כליו יהיו מזומנים לשרת אוחך
 צעת סחאכל, ועוד ידוע שכל האילנות יש להן
 לב כסתחחוך אותו חבל חילן זית אין לו לב
 ואולי מפני זה טצע הפרי מעכב החלמוד
 ומממטם הלצ כמו שהזכירו רז"ל צזית, ויש
 שפירש עוד אשהך כגפן פוריה שהוא מדצר
 צומן כדוטה שהיא רואה דם ועיכ אמר כגפן
 פוריה ואמר צירכתי ציתך כליו שהיה מרוחקת
 מוחך ללד אחר כשם שאתה מרחק מן האש,

ומזה אמר אשהך צכגו"ל ולא צחיריק, ולא
 העשה כן עוד יהיו צניך כשחילי זיתים שהיו
 הגונים ולא יהיה צהם טמן פסול : לראות
 בגנות הארץ. צאה לראות צנות הארץ שהיו
 חולות צמחולות כענין (שופטים כ"א) והיה
 אם ילאו צנות סילה לחול צמחולות, וצמדרש
 לראות ילאה לראות וכראית : ויצא חסור אבי
 שכם אל יעקב לדבר איתו. אמרו צמדרש חיל
 יודע חני סאצרהם זקקך כשיא היה סכאמר
 (צראשית כ"ג) כשיא אלהים אתה צחוכנו ואני
 כשיא הארץ חנו צת כשיא לכשיא, חיל יעקב
 אין כשיא חלא שור סכא' (צראשית י"ח) חל
 הצקר רץ אצרהם, וכי (משלי י"ד) ורצ צבאות
 צכח שור, ואחיה חמור ואין יכולין לסזדווג
 שהרי החורה אמרה לא תחרוש צשור וצחמור
 יחדו, והכניא לווח לרעתך את מצקסה סכא'
 (מ"צ י"ד) החוח אשר צלצנון סלה חל הארץ
 אשר צלצנון לאמר חנה את צחך לצני לאשה
 ותעצור חית הסדה ותחמוש את החוח, ותעצור
 חית הסדה חלו צני יעקב סכמסלו לחיות,
 יהודה גור אריה, דן, יהי דן כחש, צנימין זאב
 יטרף, כפחלי חילה סלוחם, ותחמוש את החוח,
 ויצואו על העיר צמח ויהרגו כל זכר, וכן
 הכניא לווח (הושע ד') וכחתי חיש גדודים
 חצר כהנים דרך ירלחו סכמה, ולמה כי זמה
 עשו : (ג) ותדבק נמשו בדינה, חיתם דינה
 צאותה טעה צת טמונה סכים וחדש אחד, שכן
 דרז"ל דינה קודם יוסף כולדה ויוסף כולד
 צסוף י"ד טנה לצית יעקב לחרן ועבר ללצן
 צלאו שס סכים וילא, עשה צסוכות י"ח חדש
 וצא לסכס כמלא יוסף צן טצע סכים וחלי
 ודינה חיתה גדולה ממנו טצעה חדשים כמלאה
 דינה צאותה טעה צת טמונה סכים וחדש אחד :

(ד) אל חסור אביו לאמר. טעם לאמר שיאמר
 בן ליעקב, חו לחזק הענין כלומר אמירה
 ודאית סתחקיים, וכן צלצן (צראשית ל"א) אעס
 חמר חלי לאמר, וכן צאשת סועיסר (צראשית
 ל"ע) וחאמר להם לאמר ראו סציא לנו :

(ו) ויענו בני יעקב את שכם ואת חסור אביו
 במרמה. מן הראוי היה סידצר יעקב כי
 לפניו סיו, חבל לפי שהיה להם הענין לקלון
 לא רלו הצנים סידצר צו האצ ויפתח פיו צזה
 כלל כי הם ידצרו צמקומו ועשו זה לכבוד
 האצ, וכחצ הרמצי"ן כיון טענו צרלון אציהם
 ועלחו וסוא יודע כי דצרו צמרמס ח"כ למח

בעם על שמעון ולוי שאמר להם עכרתם אותי, ועוד שלא יתכן להשיא צדו לכנעני אשר עמא אותה, והנה כל האחים ענו כל המענה הזה צורמה ושמעון ולוי לצדם עשו המעשה ואציהם ארר אפס להם לצדם, והחטובה כי המרמה הייתה באמנם להמול להם כל זכר כי חשבו שלא יעשו כן - בני העיר, ואם אולי ישמעו לכשיאם ויהיו כולם נמולים יצאו ציוס השלישי צהייתם כואצים ויקחו את אחותם וצית שכם, וזאת עלת כל האחים וצרות אציהם, ושמעון ולוי רלו להנקם מהם והרגו כל העיר, וע"כ ארר אפס כאשר הרגו בני העיר אשר לא חטאו להם, וההיתר שאלאו בני יעקב שמעון ולוי לשפוך דם נקי ב' הרמזים ז"ל לפי שבני כח כלעוו על שצע מלות והדיכין בכללם וצן כח שעצר וגנב או גזל או חנק צדו של חצרו או פחה אותה חייב מיתה צסיף, וכן הרואה אחד שעצר על אחת מהן ולא דנהו להרגו הרי זה הרואה יסרג צסיף, ונפני זה כתחייצו כל חנסי שכם שהרי שכם גזל ואנס והם ראוהו וידעו ולא דנוהו, אצל כתצ עליו הרמזין ולא יתכן לומר כן לפי שאין הדבר מקור ליעקב ולצניו לעשות צהן דין, אצל ההיתר שאלאו שמעון ולוי מצואר הוא כי היו חנסי שכם רשעים עוצדי ע"ג מגלי עריות וכענין שכי צהם (ויקרא י"ח) כי את כל התועבות האל עשו חנסי הארץ וגוי, וע"כ ראו כי דומם חסוב להם כמים ורלו להנקם מהם והרגו הנשיא וכל חנסי העיר כי כולם אחוזים דרכו, ע"כ: (יד) לתת את אחותינו, אח"כ אמרו ולקחנו את צחנו כי הם המדצרים צמקום אציהם, ולכן הזכירו אחותינו כלפי עלמם והזכירו צחנו כלפי האב, או יהיה צחנו כמו אחותנו, וכן מלינו כתוב ציורם צן יהושפט (מלכים ג' צ') כי צת אחאצ היתה לו לאשה ואחאצ לא היה לו צת ופירושו אחות אחאצ וכן ה"י: (כה) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים, ידוע מדרך חכמת העצב כי כל שלישי חלום צכל הנצראים כולם צין שהוא יום שלישי ללידה צין שהוא יום שלישי לימות העולם, שהרי יום שלישי כוכב מאדים ונפני זה יגדל הכאצ צכל מכה ציוס השלישי ויהיה הכימול ציוס השלישי למילת יותר חלום, ורצותינו אמרו שמוחר לעשות לכימול ציוס שלישי למילתו שחל להיות צצצת כל מה שילטרך כמו צחול ממש לפי שהוא מקובן ציוס שלישי יותר משאר

הימים, וחכמי החכונה כתבו כי יום שלישי מולו עקרב ומלאכו קמאל ומשרתו מאדים, ומזה ארז"ל חנסי מעמד היו מתענין ציוס א' מפני שהוא יום שלישי ללידה פ"י ללידת אדה"ר שכצרה צשטי, וזהו טעם צרכת עלי צשמים צמולאי צצת כדי לחזק כח הנפש השכלית צריח טוב: ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי מן הכתוצים יס לנו ללמוד כמה שנים היו להם כשהחריצו שכם, ידוע כי יעקב היה צצית לצן עשרים שנה ארבע עשרה צשתי צנוחיו ושס שנים צלאנו ואחר שצע שנים שצצד צרחל רמחו לצן והכניס לו את לאה וילדה לראובן צו' חדשים ואחריו כולד שמעון לשצעה חדשים, כמלא כספירש יעקב מלצן לקוף עשרים שנה היה שמעון צן י"ג שנה פחות צ' חדשים, כתעכצ יעקב צצכות י"ח חדשים וצא לשכם, כמלא שמעון צן י"ג שנה וארצעה חדשים ולוי צן ששים עשרה שנה וע' חדשים וקראן הכי איס דכתיב ויקחו שמעון ולוי איס חרצו וגוי: (ל) עברתם אותי, לשפוך דם חנם, והזכיר לשון עכירה כאדם שעובר סיין צשמריו כן עכרתם אותי ציוסצ הארץ להוליא עלי שס רע שיאמרו הרעו לחנסי עלומם, ובמדרש עכרתם אותי ללולה היתה החצית ועכרתם אותה מקורה היא ציד כנעניים סיפלו ציד צני אלא שהיו חומרים עד אשר חפרה וכחלת את הארץ לפיכך היו צותקין: ואני מתי מספר, חנסי מועטים: (לא) הבונה יעשה את אחותנו, כתצ רש"י כתרגומו ית אחתכל ולא הצנתי זה:

ל' (ח) ויאמר אלהים אל יעקב וגוי ושב שם, טעמו שיתישצ שכלו שס ושיעשה מוצח צאותה כוונה לאל הנראה אליו: (צ) הסירו את אלהי הנבר, הם פסילי שכם של כסף וזהב שלקחו צמלחמה שהזכיר, ואע"פ שהכל היה מותר צהנאה, לפי שכצר צעלוה ועו"ג מצעל ע"ג צעל כרחו כדאיחא צע"ז קערו וצעלו וכיון שכתצטלה הותרה להם, ומה שלוה להסיר אותה עוציניהם עשה זה לטהרת הקודש כדי שיהיו ראויים לעצור את ה' יתעלה צעהרה ולהקריצ לפניו קרצן כמו שאמר ונקומם ונעלה צית אל כענין שכתוב (קסלת ד') שומר רגלך כאשר תלך אל צית האלמים: והצהירו למדך הכתוב כי העון קרוי עומאה, וכי (יחזקאל כ') וצגלולי מלרים אל חטמאח, ומי שמוצ העון נקרא טהור סנאמר (ויקרא)

(ויקרא ע"ז) מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו, וכי (יהושע כ"ז) המעט לנו את עון פעור אשר לא טהרנו ממנו, ודוד ע"ה אמר (תהלים כ') תחטאני באזוז ואתה וכי (תהלים כ"א) ותחטאתי טהרני: והחליפו שמלותיכם. למדך הכי שנטמאו הם וצגדיהם מעומאת ע"ג או מעומאת החללים שצטרכם: (ד) וישמון אותם. דין תורה באזור ע"ג אינו בקצורה אלא תפרר וזורה לרוח או מטיל לים כשם שעשה משה במעשה העגל, הוא שכי (שמות ל"ז) ויטחן עד אשר דק ויזר על פני המים, אבל זה יורה כי מותרת הייתה וכיון שנתצטלה הותרה כמו שאתרנו ולפיכך די בקצורה, או יס לפרש כי אפי' הייתה ע"ג מעט שהיא חסורה בהכלאה לא היה צידו להוליכה לים המלח כי בדרך היה וא"א לו זה וגם לא היה יכול לסורפה פן יתעכב בזה ויתאספו עליו העמים אשר קציצותיו לכך הולך לעמון אותם כי הוא הקל שצידו: (ו) הוא וכל העם אשר עמו. כתוב צקסר מלחמות בני יעקב כי נתאספו שכיני שכם ועשו עמהם שלש מלחמות ולולא אציהם שחגר גם הוא חרצו וכלי מלחמתו וכלהם צם היו צקכנה גדולה, וכן הזכירו רבותינו ז"ל ציעקב (בראשית מ"ח) אשר לקחתי מיד האמורי צחרצני וצקסתי נתכנסו כל קציצותיהם להצדווג להם וחגר יעקב כלי מלחמתו כנגדן, אבל דרך הכחוצים לקלר צעניכים כאלה כי היה נס נסתרה, וכן קלר הכי צענין אצרהם צאור כסדים, וגם לא הזכיר צבאן מלחמות עשו עם צני החורי כלל, וכדי להודיע הכס הגדול הנסתרה הזה הזכיר הכי הוא וכל העם אשר עמו לומר שלא כפקד מהם איש צחותו העלממה הגדולה: (ז) ויקרא למקום אל בית אל. ע"ד הפסע ויקרא למקום אחר שנגלה צו אל צית אל, וע"ד הקבלה כצר צחרציו צפקוק (בראשית ל"א) אנכי האל צית אל: (ח) ותמת דבורה מינקת רבקה. ככנס הפסוק הזה צין כי שם נגלו אליו האלהים וצין וירא אלהים אל יעקב עוד, וזה יאמן דצרי רז"ל צפקוק ותמת דצורה מינקת רבקה שירמוז למיתת רבקה וע"כ קרא שם המקום אלון זכות, וכן כתב הרמב"ן ז"ל אין לצכות כ"כ על המינקת הזקנה שיקרא המקום עליו, אבל יעקב התאצל וצכה על אמו אשר אהצתו ושלחה אותו שם ולא זכתה לראותו צצורה, והנה דצורה עם יעקב הייתה,

ועל הרמז הזה נגלה אליו השם יתצ' לנהמו, וכך ארז"ל ויצרך אותו צרכת אצלים צרכו, וכן דרשו צפקוק (בראשית כ"ה) ויהי אחרי מות אצרהם ויצרך אלהים את ילחק צכו, ומה שיחזק זה אמרו צפקוק ויצא יעקב אל ילחק אציו ממרא קרית הארבע ואילו הייתה רבקה אמו צחיים היה לומר ויצא יעקב אל ילחק אציו ואל אמו שהרי היא שלחה אותו שם וילחק ליה לו כן צעלחה, אבל מפני שמתה שלא לכצורה העלים הכתוב מיתתה:

וכך אמרו צמדרש אתה מולא כשמתה רבקה אמרו מאן יפוק קמה אצרהם מת ילחק יושב צצית ועיניו כמות יעקב הלך לפדן ארם מאן יפוק קמה עשו רציעא וימרון צציתא לייטין צציתא דהא כדין ינקין מה עשו פוליאו מעתה צלילה, א"ר יוסי צר חכינא לפי שהוליאו מעתה צלילה לא פרסמו הכתובים מיתתה אלא מן הלד, ה"ד ויקרא שמו אלון זכות שתי צכיות, פירוש אחת על מיתתה ואחת שמתה שלא לכצורה: (י) שם יעקב. כי הרמב"ן ז"ל יאמר אע"פ שהחליף שמו שר של עשו עודד אתה נקרא יעקב שהרי לא נשתלח לך להחליף שמו, אבל מעתה לא יקרא שמו עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמו וז"ש ויקרא שמו ישראל ע"כ, וע"כ אמר הנביא (ישעיה מ"ח) וישראל מקוראי, ורצינו חננאל ז"ל פי' שקרא שמו ישראל מוסף על יעקב, כי מלת עוד פירושו צלצד, יאמר לא יקרא שמו עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמו כלו' יעקב וישראל, וכמוהו (ירמיה ג') לא יאמרו עוד ארון צרית ה' צלצד כלו' לא יאמרו על ארון צרית ה' שהוא מקום השכינה צלצד אלא אף ירושלים תהיה כולה מקום שכינתי הוא שכתוב (ירמיה ג') צעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה', וזהו כי אם ישראל יהיה שמו פעמים יעקב ופעמים ישראל, וז"ש הנביא ע"ה (ישעיה מ"ח) שמו אלי יעקב וישראל מקוראי, וכי (ירמיה מ"ו) ואחת אל חירא עצדי יעקב ואל אחת ישראל: (יז) אתן את הארץ. כפל הלשונות צחורה לא לחכם, ויתכן ע"ד הקבלה כי הארץ שהזכיר צראש הכי היא המדה אשר צה נתצרכו שלשת האצות צכל מכל כל, ואמר נחמיה, לך אחכמה, כענין שכי (מ"א ה') וה' נתן חכמה לשלמה, וע"כ חזר וכפל אתן את הארץ כלומר ארץ ישראל שיתן לזרעו, וכן עשה צכתוב השני ויעל מעליו

מעליו אלהים במקום אשר דבר אהו שהוא מדבר ג"כ למעלה כלו במקום המדבר עמו, וכ"כ הרמב"ן ז"ל על דרך האמת עלה מעליו אלהים במקום המדבר עמו כענין סכא' (יחזקאל ג') צורך כבוד ה' מתקומו, ויחמר מה שהזכירו החכמים האבות הן הן המרכזה ע"כ, ע"כ זה הכי שאחריו: (יד) ויצב יעקב סצבה במקום אשר דבר אהו ה'. חזר סכית במקום אשר דבר אהו שהוא מדבר למטה וסוה במקום בית אל שסם העמיד המלכה, וילב יעקב מלכה פירשו וכבר הליצ ולא הליצ אותה צחורה כי זהליכתו הליצ אותה צחילה כמ"ס צחילה פרשת וילא, והספר ש"ס צ"ן מלכה למזבח שהמלכה חיכה כי אם חזן אחת והמזבח חזנים רבות, גם המזבח צוכין אהו ללורך קרצן והמלכה לא לקרצן רק לכסוך וליקח שמן: ומפני שאמר לו הסם ימעלה לא יעקב יחמר עוד שמוך וכי ויקרא את שמו ישראל היה לו לומר וילב ישראל חבל זה יורה כי לא יעקב יחמר עוד שמוך חיכה מניעה אלא סיקרא פעמים יעקב ופעמים ישראל כאשר נחצאר למעלה, ומזה קראו ח"כ צפרסה הזאת צעלמה צכני השמות האלו, הזכירו צסם יעקב וילב יעקב והזכירו צסם ישראל ג"כ ויסע ישראל: (טז) ויסעו מבית אל ויהי עוד כבוד ארץ לבא אפרתה. אפרתה היא בית לחם וכה"א למטה ותקצר צדרך אפרתה היא בית לחם, והעיד הרמב"ן ז"ל כי ראה צעיכו שאין ממלכה רחל לבית לחם אפי"י מיל, אי"כ הפירוש שפירשו צחלת כצרת ארץ שהוא כציר על שם ש"ס ציכיהם מתלך רב, איכנו, חבל הוא שם מדה כדצרי רש"י ז"ל כי כצרת כמו צרת והכ"ף שמוס איכה שרשית והוא שם למדה ידועה צימים הסם: (יט) ותמת רחל ותקבר בדרך אפרתה: דרז"ל כבוד הנשים שמהא קצורתן במקום מיתתן שהרי רחל מתה צצית לחם ונקברה צצית לחם, וכן מלינו צצרת ותמת שרה צקריה ארבע היא חצרון ממה צחצרון ונקברה צחצרון סכא' (צרחסית כ"ג) ואחרי כן קצר אצרהם וגו', וכן מלינו צמרים סכאמר (צמדצר כ') ותמת סם מרים ותקצר סם: (כא) ויש אהלו מהלאה למגדל עדר. צקרוצ למגדל עדר כמו (צרחסית י"ט) גסהללה: (ס"א כ') החלים ממוך והללה, וכן צכאן כטה אהלו מנגד למגדל עדר, וסם צאותו המקום ראובן.

כסלמו הסצטים כי צכימין סכולד סם הוא היה ססלום הסצטים, וע"ז אה"כ (מיכה ד') ואחם מגדל עדר עופל צח ליון: (כב) וישכב אה בלהה. דרז"ל צלצל ילועי אציו וכן צחוכחת אציו כחוצ (צרחסית מ"ט) אז חללה ילועי עלה לא קנערו אלא על העליה לומר לך סלא חטא צכיצה אלא צלצול, וכן ארז"ל כל סאומר ראובן חטא אינו אלא עושה, ומפני סצלצל ילועי אציו ולא מלא יעקב לסכב אח צלחה העלה עליו הכי כאלו סכצה, וכן אחס מולא צכני עלי (ס"א צ') אשר יסכצון אח סכסים הלוצאות פחה אהל מועד וכחיצ (סס) וסחי סעלח סכערים גדולה מאלד אח סכי ה', וארז"ל מפני שהיו מעלין אח קניהן לסילה לעהר והיו משהין אותן ומליכין אותן חוץ לצחיתן מעלה עליהן הכחוצ כאלו סכצון, ואס סחצוצ מן ויסע ישראל עד סכים עסר סמלא צו חיצות כמכין הסם סמיוחד, ואולי יס צזה רמו סלא חטא ראובן ססרי סעיד צו הקצ"ה צסמו כמו ססעיד צסמותיהן סל סצטים סחחס סמו צחס סראוצכי ססמעוני וכן כולן, וכי סחכס רעצין כי מ"ס ויהיו צכני יעקב סכים עסר לסודיע סלא סוליד אחר ססכים עסר, כי מה סצלצל ילועי אציו עסה כן מיראתו סן יוליד עוד מצלחה ספלגס וע"כ סודיע הכי כי לא סוליד אחרי כן כלל. ועוד יגיד הכי ויהיו צכני יעקב י"צ כי כולם סוים צמעלה אחס צהויה אחס וכסם סחס לא חטאו כך ראובן לא חטא: (כג) ויבור יעקב ראובן. במקום הזה עלמו ססוזכר חטאו סוזכר צסם צכור ואע"פ סאצדה ממנו סצכורה צעוכסזה, צא להורות ססצכורה סאצדה ממנו ונחכה ליוסף היתה צכורה ממון או צכורת ככור סיקראו צכיו סצטים חבל צכורת יוספין ודאי כסארה לו כי מי יוכל ליטלה ממנו וז"ס צכור יעקב ראובן זהו צכורת יוספין שהיה צכורו סל יעקב: וכן סמלא צצ"ר ויהי צכרון ישראל אחר ר' סימון קסה לפכי הקצ"ה לעקור סלסלת יוספין ממקומה סה"ד (דס"א צ') וצכי ראובן צכור ישראל כי הוא סצכור וצחללו ילועי אציו כחכה צכורתו לצכי יוסף בן ישראל ולא להחיקס לצכורה, אומר מעסה צכורת ממון כעלה ממנו ולא כעלה ממנו צכורת יוספין, רצי ילחק אומר אפילו צסעת הקלקלה אין מוספין אלא לראובן הדא הוא דכחיצ ויהי צכרון ישראל וגו' צכור יעקב ראובן.

ראובן, רבי יודן אחר זכור לעצודה זכור ללידה זכור לתשובה, ר' עזריה אחר אף זכור לכבואה שכלומר (הושע א') תחלת דבר ה' זהו שם, ע"כ :

לו (ג) ואת בשמת נח ישמעאל אחות נביות. זאך זכאן כי שם העלם אשר לנח ישמעאל הוא בשמת וא"כ מה שנקראה מחלת צמק"א (צמק"א כ"ה) ויקח את מחלת נח ישמעאל בן אברהם אחות נביות הוא מחזק מדרז"ל שאמרו עשו כחן דעתו להתגייר, ושלשה מוחלין להן על כל עונותיהם גר שכתגייר והעולה לגדולה והנושא אשה, ומוכיח מן הכתוב הזה שנקראה מחלת שמתחלו לו על כל עונותיו : **(ו)** וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו. שיעורו וילך אל ארץ שעיר כי שם היה מקומו כענין שכי למעלה וישב ציוס שהוא עשו לדרכו שעירה וכ"כ (צמק"א לו) וישב עשו זהר שעיר, וכי רבי אברהם ז"ל הר שעיר זה הוא קרוב לארץ כנען שכל (דברים ז') וכעבור זאת אחינו זכי עשו היושבים צמק"א, וכי (דברים א') אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר ואינו הר שעיר הארץ שסוככים זה עכשו זכי אדום ואין אותה הארץ אלא ארץ יון : (יז) ותמנע היתה פילגש. אחר שהזכיר הכי עקר זרעו של עשו שהם זכי עדה וזכי אהליצפה שהם זכי הגזירות הזכיר כי עמלק היה מזכי עשו ולא מזכי הגזירות רק מן הפלגש ששמה תמנע, וזא הכי ללמדנו כי אין עמלק זה בן הספחה כחשך בכלל זרעו של עשו שהם זכי הגזירות כענין שכי ציטעאל (צמק"א כ"א) כי לא יירש בן האמה הזאת עם זכי עם ילחק, והולך הכי להודיענו כי תמנע היתה פילגש לאליפז בן עשו והיא אמו של עמלק לפי שכתבתנו זכי שעיר החורי עם זכי עשו והיו המשפחות מעורבות וזאת התורה והמלוה אחרי זאת להזהיר אותנו שכשנר מזכי עשו שלא נקח את ארלם ולא נחשב אותם כי עשו הוא אדום וכי (דברים כ"ג) לא תחבב ארומי. אצל צעמלק לזה אותנו להזהיר ולתחוח את שמש כענין שכי (דברים כ"ה) תמנע את זכר עמלק, וכדי שידע וככיר המשפחות שכלעונו זהם אי זו משפחה נחייצנו להשמיד אותה ואי זו נחייצנו להכניח ושלל להרע לה הולך הכי להודיענו כי עמלק הזא להלחם איתנו כלאת ישראל ממלרים הוא בן תמנע הפילגש אינו כחשך מכלל זרעו של עשו ואינו בכלל

זכי הגזירות, כדי שכתבה בכל אומה ואומה עפי התורה והמלוה, ודרז"ל כי עשו זא על אשתו של שעיר וילדה תמנע זאת וע"כ לא מנה הכי לתמנע בכלל זכי שעיר כי היתה נח אשתו של שעיר לא נח שעיר, ומפני זה אחר (צמק"א לו) ואחות לוטן תמנע כי היתה אחות לוטן לא נח שעיר אציו ולמדך הכי כי תמנע הספחה הפחותה והפגומה הזאת ילא עמלק הרשע שהתחיל להיות לישראל קון מכאיז, והנה היא פילגש לאליפז והיא אחותו נח אציו ואליפז זה הוליד תמנע בן ומהה כאשר ילדו בהקשות צלדתה וקראו את הבן תמנע צמק"א אמו כדי להזכיר את שמה, וע"כ תמלא את השם הזה זכי עשו הוא שכתוב אלוף תמנע אלוף עלות כי היה האלוף הזה זכו של אליפז בן תמנע פילגשו, והפרשה הסמוכה לזו שסיא אלה זכי שעיר החורי לא נכתבה כ"א על ידי שכי זה ואחות לוטן תמנע, וזא ללמדנו כי תמנע זו היתה אחות אלופים ורלתה להדבק צזרעו של אברהם ולהיות לאחד מהם לפילגש, וזה להעיד על מעלת האבות, ודע כי מפקוק ותמנע יולא שם של שמה חיצות מספר אוחיותיו ארבעים ושדודעים אמרו כי כמו להקם מזרעו של עשו ואותו ארבעים יכנו : (כד) ואלה בני צבעון ואיה וענה, משפטו איה וענה כי הוי"ו יחרה וכמוהו (ש"צ ע"ו) עזר אציק ואכי מלא, ששיעורו אכי מלא, ויגיד הכי כי ענה זכו של לצעון ולמעלה הזכיר כי לצעון וענה אחים זכי שעיר, וכדי שלא תאמר כי ענה הזכיר הוא דודו של זה לכך הזכיר הכי הוא ענה אשר מלא את הימים, ודרז"ל הוא ענה דמעיקרא לפי שזא לצעון על אמו והוליד תמנע ענה, ומה שכתבו הכי זכי שעיר לפי שהכל חשבו עליו שהוא בן שעיר אצל הכי יגיד לנו האמת כי הוא דמעיקרא ואינו בן שעיר כ"א בן לצעון והוא זכו והוא אחיו וע"כ הכי לוות הוא ענה אשר מלא את הימים צמדבר הוא הפסול שהציא הפסולים לעולם, כי הוא מלא צמחצתו מין הפרדים שהוא היולא מן הנרכזים מין צמחינו מינו כגון המרכיב קום על אחון או חמור על קוקיא וילא מציניהם פחד וכחשך לו לחכמה צאותו הדור, ולפי דעה אונקלוס שחרגם גבריא יהיה הימים כמו הימים, ויהיה פשע הכי כי צאו על ענה זה מן האומה הנקראת הימים לפנים עש גדול ורם כענקים, ורלו לגזול ממנו

רבינו

וישראל לו

בחי

עז

החמורים של לצעון חזיו והוא היה צמדצר חין עוזר לו והלילס חידם, וע"כ יאמר הוא ענה המפורסם בגבורה הזאת, כך פ"י הרמב"ן ז"ל: (כו) ואלה בני דישן. הוא דישון הנזכר למעלה צראש הפרשה והבן החמישי לשעיר ויקראנו הכי פעם דישון פעם דישן כי הכל אחד כמו חירוס וחירס, דכי (מלכים א' ז') ויעש חירוס את הכיורות וכתיב (שם) ויכל חירס, חבל כשהם צפוק אחד יזכיר האחד דישון והאחד דישן כי שני אלופים היו וע"כ יזכירם בלשון שנוי כדי להפריד בין שניהם: (לח) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. ע"ד הפסע המלכים האלה ילאו מעשו והיו שמונה ואלו הם. בלע בן צעור, יוצב, חושם, הדד בן צדד, שמלה, שאלו, בעל חנן בן עכצור, הדד, ודרזיל כנגד שמונה פעמים שאמר לו יעקב לעשו אדני צחילת הפרשה, כה תאמרן לאדני לעשו, ואשלחה להגיד לאדני, מנחה היא שלוחה לאדני, למלא חן בעיני אדני, אדני יודע, יעצור כל אדני, עד אשר חבל אל אדני, למה זה אמלא חן בעיני אדני, ובנגדם כמסר לנו שם של שמונה תיבות צפוק ותמנע לקטרגו זהם, וכבר הזכרתי למעלה, והמקומות האלה שהזכיר הפרשה לאדום הם בלרה ותימן, בלרה הוא שבי (ישעיה ל"ד) כי זבח לה' בצלרה ועצח גדול בארץ אדום, ארץ התימני הוא שבי (עובדיה א') וחתו בצוריק תימן למען יכרת איש מהר עשו מקטל, וספר הכי שלא היו מלך בן מלך כמו בישראל, וזאת הפרשה להזכיר המלכים האלה לצאר כי נתקיימה צרכה עשו כמו שבי (צראשית כ"ז) ועל חרצך תחיה, וע"כ יאריך הכי צפוק המלכים והאלופים אשר ילאו ממנו: (לט) ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב, כלו צח עשיר שהיה כל ימיו ערוד ללרק זהב והיה הזהב הולך בציתו כמים: וע"ד המדרש ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום היו האלופים האלה תולדות עשו בפסע הכי, והוא דעת רז"ל שאמרו כולן ציולאי ירכו של עשו הכי מדצר והיו עובדי אלילים ובעלי זנוח ועושר גדול גם המלכים גם האלופים, וז"ש צצ"ר ושם אשתו מהיטבאל מטיצי אלוהות היו והיו מטיצין עלמן לאלילים, צח מערד, משהיו מטיצין אותה לבעלה אח"כ היו עורדין אותה מבעלה, צח מי זהב, מן דעתרין אמרין מהו דהבא מהו כספא ע"כ, ומלמד שהיו

תולדותיו של עשו רשעים עוד יש זהם רמיות לזרעו של עשו לדורות, סכן אמרו צמדצר אלוק מגדיאל זה רומי, וצפרקי ר' אליעזר פרק ל"ח צסכר שפנה את כליו מפני יעקב אחיו כחן לו מלה מדינות מסעיר ועד מגדיאל ומגדיאל זה רומי שכלי אלוק מגדיאל אלוק עירם ע"כ, והוא שהתנבא עליו דניאל (דניאל י"א) ויתרומם ויתגדל על כל אל, וע"כ הזכירו צסס מגדיאל מלשון גדולה ומעלה רצה, והוא העשירי באלופים האלה סכן הזכיר דניאל (דניאל ז') וקריא עשר מנה מלכותה עשרה מלכין יקומון וגו', והענין סעתידין למלך על אדום עשרה מלכים והעשירי מהם ימלך על רומי ומרומי: תתפסע מלכותו על כל העולם, והאומה הזאת קתם הכי ענינה ולא פירש לנו את שמה, וכן מליכו ססנציאס יזכירו גודל ממעלתה תמיד חבל לא יזכירה בשמה, וכ"ע בדניאל שהמסיל המלכיות האחד באריה וססני צדוצ והשלישי צנמר ולא הזכיר שמה של חיה רביעית רק שהזכיר צח חילא ואמתי תקיפא יחרא וסנין די פרזל לה חבלה ומדקה וסארר צרגלה רפסא, וכן ישעיה ע"ה הזכיר (ישעיה י"ג) משא צבל משא מלרים משא מואצ, וכסצא להזכיר זאת אמר משא רומה אלי קורא מסעיר מה מלילה וגו', וצמק"א הזכירו פריץ חיות הוא שאמר (ישעיה ל"ה) לא יהיה שם אריה ופריץ חיות כל יעלנה לא תמלא שם והלכו באולים, וכן מליכו ירמיה הנביא שהזכיר המלכיות כולן חוץ המלכות הרביעית הזאת, הוא שאמר (ירמיה ה') על בן הכס אריה מיער זאב ערצות ישדרם כמר שקד על עריהם כל היולא מהנה יטרף ולא תמלא בכל התורה כלה סיזכיר החיה הזאת צסמה כי אם מרע"ה ואסף המפורר שהזכירו יותר מפורס שפי' שם האומה ושם עירה שהיא רומי, הוא שאמר (תהלים פ') יכרסמנה חזיר מיער ותמלא העיין תלויה ויסאר לך רמי, ומפני זה כשהזכיר כאן האלוק העשירי אלוק מגדיאל שהוא רומי על רומי כפי מדרש רז"ל הוסיף צאור ואמר אלוק עירם שאותיותיו מיער כלו אלוק מגדיאל זהו חזיר מיער, ואותיותיו מעיר ע"כ הכי (צמדצר כ"ד) והאציד סריד מעיר שהוא עיר רומי, וכן הזכיר ישעיה ע"ה (ישעיה כ"ה) כי שמת מעיר לגל קריה בלורה למפלה, וזהו אמר על רומי, ואותיותיו ג"כ ירעס ועליו אמר דוד ע"ה (תהלים י"ח) וירעס צסמים

בשמים ה' ועליון יתן קולו צרר וגחלי אש
 שעתיד הקצ"ה להאצירה. וכן התנבא עליה
 דכ"א עד די קטילת חיותא והוצד גשמה
 ויחיצת ליקידת אשא, וכ"מ עוצדיה שהתנבא
 על חרבן אדום בהסכמת צ"ד של מעלה, והוא
 שאמר צוהרש למה נכתב חזון צפני כצ"ח
 בלצד ישעיה ועוצדיה, אלא חזון עולה ע"א
 ישעיה קלל את אדום צ"ד של מעלה ועוצדיה
 דן לאדום צ"ד של מעלה, וכן דרשו צפרקי
 היבלות עד שיאמר אדם לחצרו הא לך רומי
 צפרועה ויאמר לו אינה מתבקשת לי ע"כ,
 ועוד אמלא מכלל עשרה אלופים הללו אלוף
 עלות וצדצרי הימים כי אלוף עליה כדי להזכיר
 השם צפניהם שלם, וצ"א לרמוז על הדוברים קרה
 על ה' כי שקר צימנים ויחפאו על ה' דברים
 אשר לא כן, וכענין שבי (תהלים צ') ורומים
 כוסדו יחד על ה' ועל משיחו, ואמרו צ"ד
 עד שלא מלך מלך בישראל כלצ מלך באדום
 שח"י ואלה המלכים וגו', הה"ד נחלה מצוהלת
 צדאשונה זו מלכות עשו שקדמה צהלה קודם
 מלכות ישראל ואחריתה לא הצורך, (עוצדיה
 ח"י) ועלו מושיעים צהר ליון וגו' : וע"ד הקצלה,
 ואלה המלכים אשר מלכו צהרן אדום, ירמוז
 על העולמות שצ"ה הקצ"ה צמדה"ד קודם
 שצ"ה העוה"ז וקודם שיחגלה מלכותו צעוה"ז
 זהו לפני מלך מלך לצני ישראל ומכאן שהיה
 צונה עולמות ומחריצן עד שצ"ה את אלו ושחף
 צהם מדה"ר, ולא אוכל לפרש כי הדברים
 כשגזים ונעלמים עומדים צדמו של עולם.
 ומדרך הקצלה הנאמנה אחת לריק לדעת כי
 אין הפרש צין פסוק היחוד והוא פסוק שמע
 לפסוק ותמנע, ואין הפרש צין פרשת ואלה
 המלכים ופסוק ושם אשמו מהיעצאל לפסוק
 (שמות י"ד) ויסע מלאך האלהים ועשרת הדברות
 כי הכל ענין אחד וקשור אחד, ויש לך להסתכל
 כי המלכים האלה הם ח' ועם האשה מהיעצאל
 הם ע', ויש לתמוה מה טעם להזכיר שם האשה
 במלך הזה יותר מצ"ה המלכים הנזכרים
 צפרעה, ומי יתן וידענו האשה הזאת מי הייתה
 שלא מלאכה בכל התורה זולתי במקום הזה
 ומה התועלת המגעת אלינו כשהזכיר הכ' את
 שמה, ועתה אשכילך ואורך הענין, ואומר תחלה
 כי קרא שם המלך האחד הדר ושם השני הדר
 וסניהם מלשון הדר והדר שהם מדרות, ופירוש
 הדר צן צרר י"ג מדרות הנכונות והנמשכות

מ"י ספירות והמשכיל ימלא, ודבר ידוע כי י"ג
 מדרות הן מנהיגות העולם השפל הזה שהוא
 עולם הצניעה וע"כ קראו עוית לצי שצו ילר
 הרע המעוות דרכו של אדם ושם ילא משפט
 מעוקל לפי מחשבת הרואים, ואמר וימלך
 תחתיו הדר ושם עירו פשו כי משם פורחת
 הנשמות ועירו מלשון עיר וקדיש, ושם אשמו
 מהיעצאל המקצלת ממנו כקראת מהיעצאל לפי
 שהיא מדרת עוצו של אל שעליה כאמר למשה
 (שמות ל"ג) אחי אעציר כל טובי על פניך,
 וכקראת ג"כ אל, וכאמר למשה (צמדצ"ב)
 בכל ציתי נאמן הוא כי טוב האדם ציתו
 וכשאמר צח מטרד הוסיף לפרש כי אשמו
 שהזכיר לא חצין צה אשה ממש כ"א מלשון
 מדה (מלכים ח') אלפים צח יכיל, ופירש עוד
 ואמר כי היא מטרדת המחשבה כי ממהה היה
 טעותו של אחר שאמרו עליו חכמי האמת קלץ
 צכעיות, וחזר ופירש עוד כי היא מדה כלולה
 מרחמים ודין, וז"ש צח מי זה כלוי מדה של
 רחמים ודין כי הסכינה הנקראת צח כלולה
 משם קלות שצהם רחמים ודין, עוד ידוע
 מחכמת לשוננו הקדושה כי אות דל"ת מתחלפת
 באות ח"י באותיות דעלכ"ת וא"כ מלת מטרד
 כמו מטרד והוא חרבו של משמרת, וצמזמור
 (תהלים קכ"א) אשא עיני ששה פעמים שמירה
 כנגד ששה קלוות, ועד כאן דבר צעליונים
 מכאן ואילך מדבר צחחוכים שהם אלופי עשו
 הוא שבי אחריו ואלה שמות אלופי עשו למשפחותם:
 והמקום יראנו כפלאות מתורתו ויאיר עיני
 שכלנו באור השגתו ויזכה אותנו לכזאת הושע
 להיות הלצ צדיעתו כשחר ככון מולאו וכמעין
 כובע, שכן כמשלה התורה למעין, הוא שאמר
 צע"ה (סיר ד') מעין גנים צהר מים חיים
 וכזלים מן לצנון, וכ"כ לעתיד (ישעיה י"צ)
 ושאלהם מים צשון ממעיני הישועה :

לו וישב יעקב

אל חגור דל כי דל הוא ואל תדבא עני
 בשער : כי ה' יריב ריבם וקבע את כובעיהם
 נפש :

שהמע"ה הודיענו צפני כחוצים הללו (משלי
 כ"צ) עונש הגוזל את הדל, וידוע
 כי ד' כחות הן שהזכירה התורה על האדם
 לרחם אותם ושלא להרע להם, ואלו הם עניים
 יתומים אלמנות גרים, וכן מלינו הכ' שהזכיר
 על